

POZIV PRIMORSKEGA DNEVNIKA

Pomagajmo obnoviti bolnico Franjo!

Prispevke lahko nakažete na posebne račune »Za obnovo bolnice Franje«

Zadružna kraška banka - št. 26359

Banca di Cividale - Kmečka banka - št. 404860

Zadružna banka Doberdob in Sovodnje - št. 700246

Antonveneta (agencija 8 - Ul. Filzi) - št. 12970S

vpisujemo abonma

novost 07/08 skupinski abonma

brezplačna tel. št. 800 214 302

NEDELJA, 28. OKTOBRA 2007

št. 255 (19.038) leto LXIII.

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 vvaži Žalžir nad Cerknem, razmerno na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni "Doberdob" v Goriču pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni "Slovenija" pod Vojskim pri Idriji, do 7. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasluženi Evropi.

TRST - Ul. Montevecchi 6 - Tel. 040 77863000, fax 040 772418

GORICA - Ul. Garibaldi 9 - Tel. 0481 533382, fax 0481 532958

ČEDAD - Ul. Ristori 28 - Tel. 0432 731190

Internet: <http://www.primorski.it> e-mail: redakcija@primorski.it

POŠTNIŠINA PLĀCANĀ V GOTOVINĀ

Spredziane in abonamente postale 45% Art 2, comma 20/b, legge 662/96 - Trieste

1,00 € CENA V SLOVENIJI 0,80€ (191,71 sli)

7.1.0.2.8
666007
9 777124

Primorski dnevnik

Guverner opozarja na žgoče probleme

DUŠAN UDovič

Ocene guvernerja osrednje italijanske banke so vselej pomemben termometer ekonomskoga stanja v državi. Mario Draghi od začetka svojega nastopa daje vtis, da je povsem kos svoji zahtevni nalogi, ki jo bremenijo tudi potreba, da se osrednji banki povrneta zapravljeni ugled in verodostojnost. Ne samo v Italiji, saj je Banca d'Italia za časa Fazia krepko klecnila tudi na mednarodni ravni. Draghijeva najvidnejša odlika je doslej bila v tem, da se ni spustil v dnevne politične zdrage, čeprav ga občasno marsikdo poskuša vlec za rokav.

Tako je poleti dal povsem neprizadeto izjavo o tem, da ni smiselnogovoriti o nikakršnih »zakladkih«, dokler je država v tolikšnem breznu javnega dolga, kakršnega ima Italija. Sedaj guverner z enako treznostjo ugotavlja, da so italijanske plače najnižje v Evropi, kar prispeva k inflacijski spirali ter očitno zavira potrošnjo in gospodarsko rast. (Naj ob tem za poučno primerjavo dodamo le par dni staro vest, da je, denimo, podvojilo čisti dobiček podjetje Fiat, ki so ga različne italijanske vlade nič kolikorat vse preveč radodarno reševali iz težav). Enako problematično je za guvernerja tudi tolmačenje tako imenovane fleksibilnosti; njene glavne žrtve so namreč danes predvsem mladi, ki si vse težje utirajo pot v svet dela. Negotove perspektive pa tudi niso spodbuda k njihovi emancipaciji in ustvarjanju samostojnega življenja.

Guverner opozarja na te žgoče probleme iz svojega razglednega stolpa, ni pa njegova naloga, da jih rešuje. To bi morala narediti vlada, če ne bi bila vkljenjena v perverzno igro vsakdanjega preživetja same sebe.

ITALIJA - Ustanovna skupščina nove politične sile

Veltroni tudi uradno tajnik Demokratske stranke

Vsestranska podpora Prodiju in njegovi vladni

Walter Veltroni je od včeraj tudi formalno prvi tajnik nove Demokratske stranke

ANS

GORICA-NOVA GORICA

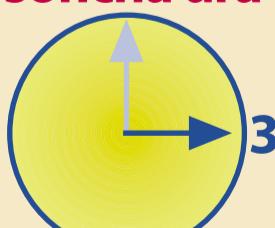
Župana ne bosta več skupaj polagala vencev

Črni oblaki tudi nad goriškim praznovanjem schengenske širitve ukinitve schengenske meje. »Slovenska vlada pritiska na portugalsko predsedstvo EU, naj se praznik priredi v Kopru ali celo v Trstu,« je povedal Romoli.

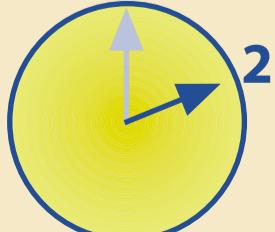
Schengenska širitev na Goriškem povzroča torej napetost, ki narašča tudi zaradi goriškega »ne« skupnemu polaganju vencev. Brule je na nedavnem pogovoru predlagal Romoliju, naj ob prvem novembra skupaj stopita k lapidariju in trnovskemu spomeniku. Ni prejel takoj odgovora; Romoli je na novo goriško občino poklical v petek in sporočil, da je po posvetovanju s svojim odborom sklenil prekinitev te prakse.

Na 11. strani

Od danes zopet sončna ura

Ponoči je začela ponovno veljati sončna ura. Ob 3. uri je bilo treba kazalce pomakniti za uro nazaj.

Ob 2. uri je bilo treba kazalce pomakniti za uro naprej.

La Combustibile s.r.l.
TRST - DOMJO 38 TEL. 040.820331-810252Novost: pečice PELLET!
Nizka poraba in prijazno do narave!

- Diesel goriva
- Plinsko olje za ogrevanje
- Motorno olje Shell
- Peči in štedilniki na drva in premog

VELIKA IZBIRA -
IZLOŽBA V NOTRANJOSTI

TRŽAŠKA KMETIJSKA ZADRUGA

Industrijska cona TS, ul. Travnik, 10
Tel. 040/8990110 agraria
040/8990100 rezervni deliKMETIJSKA MEHANIZACIJA
(kopačice, motokultivatorji,
"spaccategna"- cepilci, traktorji FERRARI)OB NAKUPU NOVIH MOTORNIH
ŽAG JONSERED IN ALPINA
ODVZEM STARIH ZA ODPADKOMPOSTER za iztrebitve
organiskih odpadkovEkstra-deviško olivno olje
Sadike povrtnin
Vse za kmetijstvo
in enologijoSemena
Sadike in cvetje
Velika izbira krizantemov
raznih velikosti in barv

BUKOVA DRVA ZA KURJAVO po ugodni ceni

MILAN - Ustanovna skupščina sad primarnih volitev

Veltroni in nova Demokratska stranka odločno na strani Prodi in vlade

Rimski župan formalno izvoljen za tajnika - Predsednik vlade prepričan, da ne bo predčasnih volitev

MILAN - Demokratska stranka je od včeraj tudi formalno politična stranka s prvim državnim tajnikom, ki je Walter Veltroni. Ustanovna skupščina (2800 delegatov in delegatov, ki so bili izvoljeni na primarnih volitvah, med katerimi je tudi Tamara Blažina) je po pričakovanjih potekala v duhu zaupanja v novo stranko in optimizma, da bo Prodijeva vlada vendarle premostila vse svoje številne težave. Veltroni je stodostotno podprt Romana Prodi, ki je prepričan, da spomladni ne bo predčasnih volitev, kot jih že nekaj časa napoveduje Silvio Berlusconi.

»Drage demokratke, dragi demokrati, danes je zgodovinski dan, na katerega smo čakali 12 let, kolikor so trajale priprave za Demokratsko stranko«, je na govorniškem odru milanskega velesejma uvodoma dejal Prodi. Navdušenim je bil nad sprejemom, ki mu ga je namenila skupščina, ter zelo zadovoljen, da je v njej toliko žensk in toliko mladih obrazov. Nova stranka je po Prodijevem mnenju najboljši odgovor »antipolitiki« in vsem tistim, ki so prepričani, da je Italija z levo sredino nazadovala, v bistvu pa se dogaja čisto nasprotno, je prepričan ministrski predsednik.

Vlada ima za seboj težke preizkušnje v senatu, odobritev davčnega odloka pa je Prodi označil za velik uspeh. Pri tem je pojmenko citiral vodjo Oljke v Palači Madama Anno Finocchiaro, ki jo v DS čaka zelo pomembna politična vloga, ter priletno doživljeno senatorko Rito Levi Montalcini, ki je zaradi podpore vladi deležna sramotilne kampanje s strani nekaterih komponent desne sredine. Finoccharovo v Montalcinijevu je milanska skupščina pozdravila z navdušenim ploskanjem. Prodi je prepričan, da Italija nujno rabi nova volilna pravila, vladata pa odločitve o tem prepušča parlamentu.

Predsednik je ob koncu svojega posega poklical na govorniški oder Veltronia ter mu simbolično predal vodenje nove stranke. »Danes se za nas in za Italijo začenja nova pot in odpira se nova upanja«, so prve besede, ki jih je rimski župan izrekel kot »krmar« DS. Govoril je približno 50 minut, občinstvo pa ga je večkrat prekinilo s ploskanjem.

Začel je z vlado in z vladno koalicijo. Nova stranka prepričano podpira Prodi in poziva vse koaličske partnerje, naj ostanejo zvesti volilne-

Romano Prodi: Jaz bom skrbel za vlogo, za bodočnost Demokratske stranke pa Walter Veltroni

ANSA

mu programu in paktu z volilci. »Tudi v primeru najhujšega bi bilo za Italijo samomorilsko, če bi šli na volišča s tem nesrečnim volilnim zakonom, ki je ustvaril le zmedo in težave«, je prepričan Veltroni.

Volilnemu zakonu je tajnik namenil precej pozornosti. Med vsemi sistemi mu je najbolj všeč francoški (dvokrožni večinski sistem), ni pa se konkretno izjasnil kakšen model bo zagovarjal nova stranka. Volilna pravila morajo preprečiti sedanje strankarsko drobljenje, parlamentarce pa morajo v vsakem primeru izbirati volilci in ne strankina tajništva. Veltroni je dal razumeti, da mu je v tem trenutku naj-

bližji proporcionalni sistem z večinsko korekturo.

Zanimivo, da tajnik ni udrihal po desni sredini in da ni niti enkrat omenil Silvia Berlusconija. »Demokratska stranka mora biti res nova stranka. Njena moč so ženske in mladi, zlasti pa nova politika, ki mora obračunati z vsemi slabostmi dosedanja politike«, je na ustanovni skupščini v Milanu podprt veltroni. V svojem govoru je omenil tudi Piera Fassina in trud, ki ga je tajnik Levih demokratov vložil v DS.

Njegove besede so doživele splošno odobranje. Zunanji minister Massimo D'Alema ceni predvsem Veltrovineve besede o nujnosti novega volil-

nega zakona, s katerimi se mora DS sočiti z vsemi, tudi z opozicijo. D'Alema je zagovornik t.i. nemškega sistema s 4 ali 5-odstotnim volilnim pragom.

Ministrica Rosy Bindti je zelo zadovoljna s političnim sozvočjem med Prodijem in Veltroni. Če pa Prodi po njenem prepričanju ni mesta za tehnično ali institucionalno vlado. Da je ustanovna skupščina okreplila Prodijevo vlado je prepričan Enrico Letta, podtajnik na predsedstvu vlade in eden od kandidatov za tajnika Demokratske stranke. »Odličen začetek, ki nam upravičeno vpliva optimizem«, je milansko zasedanje ocenil gospodarski minister Pier Luigi Bersani.

POLITIKA - Desna sredina

Tudi Berlusconi hoče skupno stranko

Silvio Berlusconi (Ansa)

RIM - Medtem ko se je v Milenu odvijala ustanovna skupščina Demokratske stranke je Silvio Berlusconi spet izrazil nujnost, da bi se tudi na desni sredini ustanovila skupna stranka. Slednja naj bi bila liberalna, ljudska, nacionalna, katoliška in reformistična, je dejal vodja Forza Italia. Severna liga je to zamisel že zavrnila, velike pomisleke pa imajo tudi v Sredinski uniji-UDC.

Berlusconi je prepričan, da si velika večina volilcev Doma svobodnega želi novo zmerno stranko. »Pri nas bo lažje kot z Demokratsko stranko, ki temelji na delitvi oblasti med Marjetico in Levimi demokratiki«, je prepričan Berlusconi.

Tega mnenja pa niso voditelji UDC. Pier Ferdinando Casini, ki se je prav včeraj poročil z Azzurro Caltagirone (to je njegova druga poroka), meni, da bi moral biti morebitna nova stranka včlanjena v Evropski ljudski stranki, nastati pa bi moralna tudi

POLITIKA - Polemika Montezemolo: Italija že 12 let brez vlade

RIM - Italija je že dvanaest let brez prave vlade. Tako razmišlja predsednik Confindustria Luca di Montezemolo, ki je zelo kritičen tudi do sedanje vlade, čeprav bi bile predčasne volitve s tem volilnim zakonom po njegovem najslabša rešitev.

»Človek nima razlogov za optimizem, če se na obzorju države pojavlja voditelji kot sta Michela Brambilla in komik Beppe Grillo«, meni predsednik industrijev. Politične stranke obtožuje, da skrbijo le za lastne interese in da tudi novo volilno zakonodajo gledajo le v luči lastnih koristi in ne splošnih interesov.

Montezemolo soglaša z guvernerjem osrednjega banke Mario Draghijem, ko pravi, da so v Italiji prenizke plače in da gospodarska politika na splošno prizadene predvsem mlade. »Confindustria na to opozarja že nekaj let, kot zaman opozarja tudi na previsoke davke, ki bremenijo tako državljanje, kot tudi podjetja«, meni še predsednik Fiata in Ferrarija.

NOVA STRANKA Deželna skupščina 10. novembra

VIDEM - Deželna ustanovna skupščina Demokratske stranke se bo najbrž sestala v soboto, 10. novembra. Nekaj nad sto delegatov in delegatov bo na njej za prvega deželnega tajnika nove stranke formalno izvolilo Bruna Zvecha, ki je zmagal na oktobrskih primarnih volitvah. Skupščina bo po vsej verjetnosti, poleg Zvecha, izvolila tudi druga vodilna telesa DS, ki bo svoj »krstni« volilni nastop opravila na spomladanskih deželnih volitvah.

V pričakovanju prve seja nove skupščine je Zvech predpisno v Palmanovi sklical zbor vseh kandidatov in kandidatov, ki so sodelovali na primarnih volitvah. Napovedal je, da namerava stranko voditi v duhu enotnosti in obenem globokih sprememb zlasti na vrhovih, kjer hoče čimveč žensk in mladih obrazov.

Demokratska stranka se bo rodila tudi v deželnem svetu, čeprav še ne formalno, saj bosta svetniški skupini Levih demokratov in Marjetice uradno ostali še vedno ločeni. Dobili pa bosta, kot kaže, svojega skupnega glasnika, ki bo po vsej verjetnosti predstavnik Marjetice, saj deželnici tajnik Zvech izhaja iz stranke Levih demokratov.

Omenili smo deželne volitve 2008, ki bodo pri nas prva velika preizkušnja za Demokratsko stranko. Na včerajšnji ustanovni skupščini v Milanu je padel predlog, da bi kandidate DS za vse volilne preizkušnje ne izbirala več stranka, temveč njeni člani na primarnih volitvah. To pomeni, da bomo imeli v začetku prihodnjega leta v Furlaniji-Juliji skrajni spet primarne volitve, tokrat za izbiro volilnih kandidatov.

SINDIKAT - Vsedržavni protest

Šolniki proti finančnemu zakonu

RIM - Približno 50 tisoč šolnikov je včeraj v Rimu protestiralo proti finančnemu zakonu 2008, češ da močno prizadene italijansko šolo in njene razvojne perspektive. Demonstracija je sponzorala s splošno stavko šolskega osebja, ki jo je oklical sindikalna zveza CGIL-CISL-UIL. Sindikati obtožujejo Prodi-

vo vlado, da hoče s finančnim zakonom neupravičeno krčiti število šolnikov, kar postavlja pod vprašaj v ustavi zapisano pravico do šolanja. Včerajšnja stavka šolnikov sledi petkov stavki državnih uslužbencev, jutri pa bodo vedno zaradi finančnega zakona prekrižali roke uslužbenikov univerz in raziskovalnih ustanov.

ECCLESIAS
FEJERI VITNEZIA GRUPA

AVTONOMNA DEŽELA FURLANIJA - JULIJSKA KRAJINA

GLAVNA DIREKCIJA ZA PROIZVODNE DEJAVNOSTI - TRST

Služba za pomoč in promocijo turističnega sektorja

OBVESTILO O OBJAVI RAZPISA

Obveščamo, da z odobritvijo razpisa sprejetega z odlokom št.2796/PROD/TUR z dne 24. septembra 2007 Glavne Direkcije za proizvodne dejavnosti, je odprt rok za predstavitev prošenj za udeležbo na zaključnem izpitu za poklicno habilitacijo "TURISTIČNEGA VODIČA" za šolsko leto 2006/07.

Razpis je bil objavljen v deželnem Uradnem listu FJK (B.U.R.) št. 40 z dne 3. oktobra 2007. Za podrobnejše informacije lahko obiščete uradno spletno stran dežele www.regione.fvg.it pod sekcijsko »bandi e avvisi della Regione«, kjer dobite tudi faksimile spremembe prošnje za zaključni izpit. Rok za predstavitev prošenj zapade 2. novembra 2007.

DIREKTOR SLUŽBE: dr. Terzo UNTERWEGER - VIANI

EMISFERO
I P E R M E R C A T O

**DANES
ODPRTO**

OKUSI UGODNOSTI

OD 28. OKTOBRA
DO 10. NOVEMBRA 2007

0,69
1.336 lir

Mleko uht
LATTERIE
CARSICHE
delno posneto
1 liter

3,40
6.583 lir

Tunina STAR
v sljčnem olju
6 kosov po 80 g
7,08 €/kg

18,90
35.596 lir

Pršut
SAN DANIELE
cena za kg

1,09
2.111 lir

Paradižnik
VALFRUTTA
3 kos po 400 g
0,91 €/kg

3,30
7.551 lir

Ekstra
deviško
oljčno olje
MONINI
1 liter

2,39
4.628 lir

Pivo
PEDAVENA
3 kosi po 33 cl
2,41 €/liter

5,90
11.424 lir

Toaletni papir
SENSITIVE
16 kosov

29,90
57.895 lir

Mobilni telefon
MOTOROLA C 118
dual band, vgrajena antena,
litija baterija,
polifonična in
vibracijska zvonjenja

5,50
10.649 lir

Detergent za
stekla DP1
AREXONS
za takojčino uporabo,
4,5 litrov, zimski

9,90
19.169 lir

Olje TAMOIL Super
4 litri, 15W50,
za bencinske in dizelske motorje

MONFALCONE/TRŽIČ, kraj San Polo, ul. Pocar

avtobus: proga 10 APT - Ulica S. Grado P.C. 19 - Tel. Hipermarket 0481/416740

URNIK: ponedeljek 14.30 - 20.30 - od torka do sobote NEPREKINJEN URNIK 9.00 - 20.30

NEDELJE 28. OKTOBRA, 4. IN 11. NOVEMBRA: 9.00 - 20.00, PONEDELJEK, 29. OKTOBRA: 9.00 - 20.30

KULTURA - Zaključil se je posvet ob 50-letnici smrti Virgilia Giottija in Umberta Sabe

Pesniške preobrazbe in nerešena vprašanja mesta »z osorno milino«

Na strokovnem srečanju je sodelovalo 60 predavateljev iz 10 držav, med njimi Miroslav Košuta in Tatjana Rojc

»Priznanja katerekoli sorte mi vzbujajo smeh,« je nekoč izjavil tržaški narečni pesnik Virgilio Giotti, ki bi v prejšnjih dneh verjetno podaril enega od svojih redkih nasmehov številnim udeležencem kongresa »Si pesa dopo morto«, s katerim je društvo TriesteDistrettoCulturale v sodelovanju z Občino Trst in Univerzama v Trstu in Milatu počastil petdesetletnico njegove smrti in obenem smrti drugega znamenitega predstavnika tržaške književnosti, Umberta Sabe.

Ob dvodnevem kongresu se je zvrstilo več spremnih dogodkov: otvoritve tematske razstave Uga Pierria in Paola Cervija Kervischerja, uspeli večer v kavarni Tommaseo, kjer so pesniki iz sedmih držav brali Sabove in Giottijeve poezije v prevodih, in še okrogle miza, v kateri so se razni organizatorji kulturnih dogodkov pogovorili o možnosti prirejanja literarnih festivalov za vrednotenje tržaške večkulturnosti.

Kongresno dogajanje je oblikovalo okrog šestdeset predavateljev iz desetih držav, katerim je v četrtek in v petek z zanimanjem sledila publike univerzitetnih študentov, docentov in raziskovalcev, med katerimi je bila tudi Giottijeva vnučnica, sorodnica pesnika, ki je vklj. svojo izvrstno liriko v tržaško narečje »iz solidarnosti do nekega okolja«, v iskanju pristnosti izražanja in čutjenja.

Vsebine referatov so osvetlile predvsem lik Umberta Sabe, ga postavile v stik z znamenitim sodobniki v okviru evropske književnosti, s poglavljajem filozofske, psiholoških, literarnih, jezikovnih aspektov, vse do likovnega obravnavanja in grafološke analize, ki zaznava v njegovi pisavi znake neodvisne osebnosti, psihološko pronicljivost in zvestobo načelu »poštenega« pesnikovanja.

Vrsto predavanj je obsegala tudi zanimivo pričevanje pesnika Miroslava Košute, ki iz umetniškega vidika dolguje Sabi veliko. V svojem posegu se je dotaknil teme Sabovega obremenjenega odnosa do slovenske stvarnosti (povzetek objavljam posebej), a je tudi približal občinstvu lik

Miroslav Košuta
bere svoj prispevek
na simpoziju

KROMA

človeka s spominom o bežnem srečanju v starinarski knjigarni v središču mesta, o profilu starega, zamišljenega pesnika, ki ga nati ni opazil.

Idealno ju je potem združila umetnost, kot je pojasnila v svojem posegu prof. Tatjana Rojc. Oba sta namreč skušala opisati dvojno naravo mesta, ki je razpeto med odprtvo, sredoziemsko identiteto in dejstvom notranje razdrobljenosti in nezaupanja. Saba je s svojo trgovsko dejavnostjo v znani knjigarni vzpostavil prijazne stike z raznimi slovenskimi intelektualci, na valu skupne povezave z dunajsko-avstrijsko kulturo. Slovenski književniki so ga počastili, so prevajali in prevažajo njegova dela (Alojz Gradnik, Cyril Zlobec, Miroslav Košuta), in to tudi ob letosnjih obletnicah, saj bo kmalu izšla pri založbi Mladika zbirka Sabovih poezij v prevo-

dih Jolke Milič. Tudi to pomeni korak naprej na poti prepoznavanja pomena in vloge Sabove umetnosti izven lokalnih mej, ki ju je kongres skušal na poseben način poučarjati in spodbujati. Koordinatorica Cristina Benussi je ob koncu izrazila upanje, da bo ta znanstveni laboratorij nadaljeval s svojim poslanstvom, saj je že ob tej priloki prispeval k ustvarjanju nove zavesti. Zadovoljni predavatelji in organizatorji se bodo ponovno srečali prihodnji mesec v Milatu, kjer se bo začel pobrateni kongres »Saba extravagante«. Po zaključenem »praznovanju« ostajajo na površju nova spoznanja in vprašanja, ki si jih mora postavljati najprej pesnikovo rodno mesto Trst.

Mesto »z osorno milino« je mačehovsko ravnalo z njim in se za zelo pomemljivim dejanjem kongresa še zmeraj

obnaša kontroverzno. Ob družabnem srečanju, ki so ga gostuječi pesniki in književniki imeli v soboto dopoldne v starinarski knjigarni Umberta Sabe, nam je lastnik Mario Cerne priznal, da ni zaznal nič novega v letu obletnice: »Za njegovo umetnost se zanimajo predvsem književniki iz tujine. Mesto je prezzelo tudi obletnico: predstavitev publikacije »Trst v poeziji Umberta Sabe« na dan smrti, 25. avgusta, je obeležil le novinar Primorskega dnevnika. Veselim se pobude kongresa, obenem pa vem, da bo potem vse izhlapelo, kot vedno.« Spomin ima grenački priokus, še enkrat zaradi mesta, ki se težko sooča z lastno identiteto, zgodovino in ustvarjalci. Vprašanje o »posmrtni teži« je v takem primeru vse manj kot retorično.

Rossana Paliaga

1. NOVEMBER - Pred spomeniki in grobovi na Tržaškem

Svečanosti ob dnevu mrtvih

S polaganjem vencev bodo počastila društva, organizacije, javne uprave z obe strani meje, predstavniki Republike Slovenije in generalnega konzulata RS

Ob bližajočem se dnevu mrtvih bodo, kot je že običaj, v prihodnjih dneh številne svečanosti s polaganjem vencev pred spomeniki in obeležji ter na pokopališčih, prirejajo jih javne uprave in tudi posamezna društva ter organizacije in pa Konzulat Republike Slovenije v Trstu.

Kot vsako leto ob 1. novembru bodo predstavniki Republike Slovenije, Generalnega konzulata Republike Slovenije v Trstu ter delegacije občin Sežana, Komen, Hrpelje, Kozina, Koper, Izola in Piran polagali vence na grobove in spomenike padlim borcem. Spored slovesnosti za tržaško pokrajino: jutri, 29. oktobra, Ržarna: ob 15. uri spomenik padlim NOB iz Škednja, od Sv. Ane in s Konkonkovca.

Predstavniki občin Sežana, Komen, Hrpelje, Kozina bodo vence tako polegali - Općine: ob 13.30 spomenik padlim, pokopališče, 13.30 spomenik padlim, streljšče; Repentabor: ob 14. uri spomenik padlim; Zgonik: ob 14. uri spomenik padlim, županstvo; Prosek: ob 14.30 spomenik padlim in pokopališče (2 grobova); Nabrežina: ob 14.30 spomenik padlim; Kontovel: ob

15. uri spomenik padlim, pokopališče; Križ: ob 15. uri spomenik padlim; Bazovica: ob 15. uri spomenik bazovškim žrtvam; Ržarna: ob 16. uri (vse delegacije); Trst: ob 15. uri grobnička padlim, vojaško pokopališče; 15.15 spomenik ustreljenim pri Bazovici na pokopališču pri Sv. Ani; 15.30 spomenik padlim NOB iz Škednja, od Sv. Ane in s Konkonkovca.

Predstavniki občin Koper, Izola, Piran bodo obiskali naslednja obeležja: ob 14.30 spomenik padlim v Miljah; ob 15. uri spomenik padlim v Dolini; 15.30 kripta padlim, pokopališče v Barkovljah; 15.30 spomenik padlim na Katinari; 15.30 grob padlim na pokopališču v Bazovici.

Občina Zgonik se bo spominu padlih v odporniškem gibanju in NOB poklonila v sredo, 31. t.m., ko bodo po naslednjem razporedu polagali vence na spomenike in grobove: ob 12.00 prošeško pokopališče, 12.20 prošeško - spomenik, 18.00 Zgonik - zbirališče, 18.15 Repnič - spominska plošča, 18.30 Briškihi - hiša spomenik, 18.45 Gabrovec - vaški spomenik 19.00 Samotorca - vaški spomenik, 19.15 Salež - vaški spomenik, 19.30 Zgonik - vaški in

občinski spomenik. Pri spomenikih bo v popoldanskih urah nastopil moški pevski zbor Rdeča zvezda. Občinska uprava vabi vse občane ter društva in organizacije, da se ob navedenih urah zberejo pri spomenikih za skupni poklon padlim...

Pokrajinsko vodstvo Slovenske skupnosti bo ob dnevu spomina na po-kojne polagalo vence jutri, 29. oktobra, z naslednjim vrstnim redom: ob 15. uri bodo predstavniki SSK položili venec k spomeniku bazovškim junakom na bazovski gmajni, ob 15.30 na grob bazovških junakov na pokopališču pri Sv. Ani, ob 16. uri pa v Ržarni. Polaganje vencev v Bazovici in v Ržarni bo potekalo sočasno s počastitvijo s strani delegacije Republike Slovenije.

Svet slovenskih organizacij bo tudi letos počastil spomin vseh padlih, naših talcev ter žrtv nasilja. V ta namen se bo pridružil polaganju vencev Generalnega konzulata Republike Slovenije na grobove in spomenike padlim borcem v tržaški, gorški in videmski pokrajini, junakom na bazovški gmajni, v Ržarni, Gonarsu ter svetli žrtvi fašističnega nasilja Lojzetu Bratužu. SSO se obenem obrača na svoje člani-

ce, somišljenike in prosvetne delavce, da se v čim večjem številu udeležijo svečanosti na krajin spomina in počastitjo pokojne kulturne delavce in vse naše zaslužne slovenske žene in može, ki so v svojem življenju po svojih močeh pomagali naši slovenski skupnosti delati, ustvarjati in živeti.

Delegacija VZPI-ANPI, ANED in ANPPIA se bodo padlih v odporu načinu in osvobodilnem boju spomnili s polaganjem vencev v sredo, 31. oktobra, z začetkom ob 9. uri pri spominski plošči v Ul. Massimo D'Azeglio, kjer so bili obešeni štirje partizani. Po obhodu po ostalih tržaških spomenikih se bodo nazadnje poklonili žrtvam v Ržarni.

Delegacija Krožka Kras-Altiplano Stranke komunistične prenove bo vence na spomenike padlim za svobodo proti nacifašizmu na vzhodnem delu Krasa polagala v sredo, 1. novembra: ob 9.30 na Opčinah (skupno z partizanskimi organizacijami); 10.15 v Gropadi (v sodelovanju z društvom Skala); 10.30 na Padričah (v sodelovanju z društvom Slovan); 10.45 v Trebčah; 12.30 v Bazovici. Vabimo občane na množično udeležbo.

MIROSLAV KOŠUTA
Moje
srečanje
s Sabo

Cinque poesie per il gioco del calcio so bile zame odkritje novega sveta. Sveta in načina. Pesniškega sveta in načina pisanja poezije. Nič ne pretiravam, če rečem: odkritje novega kontinenta, dotedaj povsem neznanega v slovenski književnosti.

In potem, skoraj istočasno, Koza. Ona, tovarišica mojega otroštva, moja dojilja. Torej tudi to moje pasenje koze, njen nadležno in žalostno blejanje, ki je vpadal v moje otroške igre bosega pastirja, kadar na kratko privezana k grmu ni imela več na dosegu travnih bilk, njene velike in z nezaupljivostjo zasenčene oči, tudi to se lahko prelije v poezijo. Treba je bilo samo ugotoviti pravo pot, ampak izvir sem zaslutil.

Poleg tega temeljnega odkritja na področju umetnosti pa je bil še kak drug biografski podatek, obremenjen z vsakdanjostjo življenja v Trstu: malo Berto Poli je rasel ob mleku Pepe Sabaz, Slovenke, mladi Ernesto, kot se poimenuje v romanu, je doživel svoj prvi intimen objem z neko Slovenko in že slavni pesnik s pseudonimom Umberto Saba se je vzpenjal na Kontovel pti trpkovo vino nekega Slovenca, ampak čaščeni ni našel in niti iskal v svojem besednjaku izrazov, s katerimi bi opredelil svoj odnos do te druge polovice tržaške skupnosti. Ob ponovnem branju Caffe Tergeste bi zato lahko kdaj pomisil, da je bil »spravljivi namig na Slovence v Trstu, ki mu ga tedanji (in morda tudi današnji) nacionalisti, po pravici ali krivici, žolčno očitajo«, kakor piše v tretji osebi v komentarju k svojim poezijam Storia e cronistoria del Canzoniere, da je bil tisti namig spodrlsjaj, ki ga ni kazalo ponoviti. Tudi ta je med mislimi, ki občasno zburkajo moje občudovanje enega od njih, ki so mi pokazali pot. (...)

V letih po drugi svetovni vojni Umberto Saba ni bil pesnik, kakršnega poznamo danes, splošno znan in cenjen. Če danes rečeš Trst je, kot bi rekel Saba, a ne smemo spregledati gremke resnice, da je umrl v Gorici.

Imel pa je srečo, da je umrl v pravem trenutku, ko je pred kratkim z Italijo združeni Trst, vsak dan razglašen kot città Italianissima, moral in hotel dokazati, da je italijanski. Ali si je mogoče zamisliti lepšo priložnost od smrti svojega poeta? In Trst se je poklonil nesrečnemu sinu z imenitnim in veličastnim pogrebom, čeprav v resnici tako malo v skladu z dotedaj izpričano ljubezni. Velik pesnik je zmeraj pesnik, ki ne diha več. Skoraj se mi je zareklo mrtev, ampak resnični pesniki ne umrejo nikoli.

Če je od tistega dne Sabova slava prepojila mesto, pa je to zgolj zaradi dejstva, da je Umberto Saba kot pesnik še živ, in z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da se v polovici stoletja, ki nas ločuje od njegovega zadnjega diha, niti ni pretirano postaral. Vsekakor se stara bolje kot mnogi njegovi slavni sodobniki.

(Dva odломka iz kongresnega referata)

GOSPODARSTVO - Težave zlasti za Medjo vas, Štivan in Cerovlje

Devin-Nabrežina: Kmetje proti t.i. občinski kmetijski varianti

Jutri v Medji vasi skupna pobuda Kmečke zveze in Zveze neposrednih obdelovalcev

V uradnem listu Dežeče FJK je bil 1. avgusta objavljen odlok, s katerim je bila potrjena varianta številka 22 k devinsko – nabrežinskemu regulacijskemu načrtu. Že po prvem bežnem pregledu dokumenta je zaslediti kar nekaj negativnih presenečenj, ki se nanašajo na omejitve na osnovi določitve območij SIC (evropsko zaščitenih območja Natura 2000).

Odlok, ki potrjuje veljavnost občinske kmetijske variante, vnaša namreč na kmetijske cone Medjevasi, Štivana in Cerovelj nove hudo omejne norme in na le teh še dodaten zaščiten pas širok 300 metrov. Za omenjene vasi, ki so bile, kot ostali Kras, z določitvijo novih zaščitenih območij itak že hudo penalizirane, predstavlja dodatnih 300 metrov popolnoma nespomenljivo breme, saj se po novem zaščiteni območju končno razširijo kar do naselij.

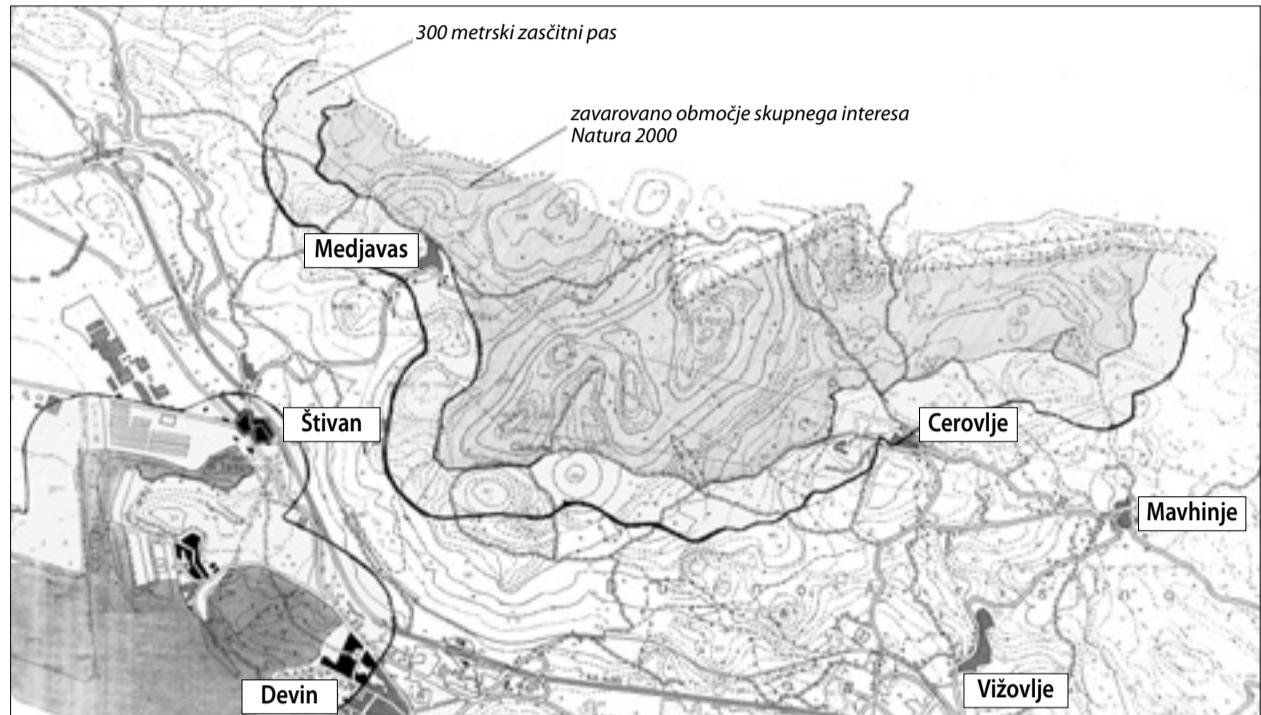
Kmetijskim podjetnikom naj bodo profesionalni ali t.i. part-time, je dejansko tako onemogočeno vsako razvojno načrtovanje kmetij, menijo na Kmečki zvezi.

Na kmetijskih površinah, ki so zaobljata v zaščitena območja (vključno s tris-

tometrskimi pasovi) neprofesionalnim kmetom ni dovoljena nobena nova gospodarska gradnja in niti razširitev obstoječih, profesionalnim kmetom pa je kvečjemu dovoljeno zelo omejeno obnavljanje obstoječega. Poleg tega na kraški gmajni, ki spada v razširjena zaščitena območja, ne bo dovoljena spremembatastrske kategorije in drugih obdelanih površin. Gospodarsko gledano je tako stanje po učinkih primerljivo z odkrito razlastitvijo.

Nove omejitve so, tako kot že sedanje, nesprejemljive in popolnoma skregane z vsako logiko smotrnega gospodarskega razvoja teritorija. Potrebno je, da se prizadeti kmetje in lastniki zemljišč in njihove stanoske organizacije skupaj z občinsko upravo čimprej dogovorijo za skupno nastopanje v odnosu Dežeče, ki je doslej ostala popolnoma gluha na vsak protest.

S tem v zvezi Kmečka zveza in Zveza neposrednih obdelovalcev vabita jutri prebivalce Štivana, Medjevasi in Cerovelj na srečanje, ki bo ob 20. uri v gostilni "da Pino" v Medji vasi. Navzoč bo tudi župan Giorgio Ret.

OBČILA Corriere in priloga Dela o naših krajih

Milanski Corriere della Sera in Sobotna priloga ljubljanskega Dela sta včeraj posvetila veliko pozornost posledicam bližnjega padca meje v naših krajih. Slovenski časnik izpod peresa rimskega dopisnika Toneta Hočevanja objavlja reportažo z naslovom "Ko bo meja padla tudi v glavah". Novinar je o tem vprašanju in o položaju naše manjšine zbral mnenja in stališča Jožeta Pirjevca, Stojana Spetiča, Borisa Perica, Rudija Pavšiča in Dragi Štoke.

Največji italijanski dnevnik pa objavlja reportažo iz Bruslja o schengenski meji (V Evropi padajo meje, po novem v 24 evropskih držav brez potnega lista) ter razmišljanje pisatelja Giorgia Pressburgerja z naslovom "Trst, obmejno mesto, ki se iz periferije premika proti središču".

MANJŠINA - Večer popestrila dramska skupina SKK z uprizoritvijo igre Kdor išče, najde

Tudi v Nabrežini SKGZ predstavila brošuro o pravici do slovenskega imena in priimka

Prizor iz igre Kdor išče, najde, ki sta jo napisala Fabrizio Polojaž in Paolo Tanze

KROMA

Brošura Pravica do imena in priimka, ki so jo pred kratkim izdali pri Slovenski kulturno-gospodarski zvezi, doživlja celo vrsto predstavitev v tržaški okolici. V sredo so jo predstavili v Ljudskem domu v Trebčah, v četrtek pa v Kulturnem domu Iga Grudna v Nabrežini. Nabrežinski predstavitev večer so s svojim nastopom popestrili mladi igralci Slovenskega kulturnega kluba, ki so pod mentorstvom Lučke Susič uprizorili kabaretno igro z naslovom Kdor išče, najde izpod peresa Fabrizia Polojaža in Paola Tanzeja.

Pokrajinski tajnik SKGZ Igor Gabrovec je v svoji uvodni besedi na kratko nanihal zgodovinski dogajanje, ki je pred takimi desetletji zaznamovalo usodo naših krajev in ljudi. Nato se je zaustavil ob obravnavi zakonodaje, ki danes omogoča vračanje poitaljančenih priimkov v prvotno slovensko obliko. Gabrovec je z zadovoljstvom komentiral tudi dejstvo, da je deželni svet pred dnevi končno sprejel zakon o Slovencih, ki je v preteklih tednih imel precej težko pot. Slovenci tako imamo že tretji zaščitni zakon, poleg zakonov 482 iz leta 1999 in 38 iz leta 2001 tudi svežega deželnega. Institucije so nam torej končno priznale, kar smo dolgo časa zahtevali, sedaj pa je na nas odgovornost, da pravice, ki nam pripadajo, tudi zahtevamo.

Avtorka priročnika Marjetica Možina je na kratko predstavila samo njegovo vsebino in postopke, ki se jih lahko poslužimo pri vračanju priimka v izvirno slovensko obliko. Kot je pripomnil glas iz občinstva, je seveda najbolj pomembno, da posameznik še čuti, da je bil njegov priimek popačen. Kdor je poitaljančen priimek že prevzel za svojega se bo namreč postopka njegove vrnitve v izvirno obliko le stežka lotil. Prav pa seveda je, da se s imenom in priimkom, v katerem se posameznik prepozna, ta predstavlja povsod.

Predstavitev priročnika je, kot smo že zapisali, sledila uprizoritev kratke kabaretne igre Kdor išče, najde, ki so jo na oder postavili mladi igralci Slovenskega kulturnega kluba pod vodstvom Lučke Susič. Enodejanka se odvija v uradu za vračanje priimkov v izvirno slovensko obliko, v katerem posedajo povečini neslovenci. Kitajci, Argentinčani, Kalifornijci, par iz južne Italije bi hoteli svoj priimek spremeniti v izvirno slovensko obliko, saj bi imeli od tega tudi gmotno korist. Čisto ob koncu pa se najde še čistokrvni zamejec z ugandsko-gorenjskimi koreninami in črno polto.

Primož Sturman

SALUS - Včeraj so predali namenu dve novi operacijski sobi

Izpopolnjen kirurški oddelek

V kliniki sedaj razpolagajo z najsodobnejšo opremo - Klinika ima konvencijo z državno zdravstveno službo

Še do lani so v zasebni kliniki Salus v Ul. Bonaparte v Trstu imeli dve operacijski sobi, nakar so zgradili tretjo. Zatem so se lotili obnove celotnega operacijskega oddelka, kar je predstavljalo največjo investicijo družbe Polyclinico Triestino od izgradnje poslopja, kjer se nahaja Salus, in včeraj so otvorili še drugi dve povsem obnovljeni operacijski sobi, v katerih so namestili najsoodobnejšo opremo. Celotni operacijski oddelek meri 550 kvadratnih metrov, v njem ni samo najsodobnejša tehnologija (operacijske mize so npr. neposredno povezane z radiologijo, tako da slik ni treba prenašati iz enega kraja v drugega), temveč so uporabljali tudi posebne materiale, obnovili so naprave za zračenje, hlajenje, električno napajanje, protipožarni varnostni sistem itd. Za obnovo so potrebovali nekaj več kot tri mesece.

Kot smo dejali, je klinika Salus

Osebje ob eni od novih operacijskih miz v kliniki Salus

KROMA

KNJIŽEVNOST - Zaključek simpozija Mare Nostrum v Narodnem domu

Prevajalsko delo je naporno in zapleteno, a sila dragoceno

Prevajalke opisale trnovo pot interpretacije in predelave izvirnih tekstov

Drugi dan mednarodnega književnega simpozija Mare Nostrum, ki poteka v prostorih Visoke šole za tolmače in prevajalce v Narodnem domu, je bil posvečen zahtevnemu, včasih tudi nevhvaležnemu delu literarnih prevajalcev, ki imajo ključno vlogo pri vzpostavljanju stikov med različnimi kulturnimi in ljudstvi. Simpozij prireja Evropski kongres pisateljev (EWC).

Včerajšnji dopoldanski program je bil v znamenju Evropskega leta medkulturnega dialoga 2008. O temah, ki so s tem povezane ter o mednarodnem kongresu za pisatelje in literarne prevajalce (WALTIC), ki bo prihodnje leto v Stockholmu, so govorili pisatelji Irina Horea iz Romunije, Yorgos Xenarios iz Grčije, Helena Öberg in Jan Trost iz Švedske, Karl Martin Sinijärvi iz Estonije in Myriam Diocaretz iz Nizozemske. O prevajalstvu se je podrobnejše razpravljalo na popoldanskem srečanju z naslovom »Kultурне izmenjave in prevođi; mejna območja in predlogi za evropsko integracijo«. Giuliana Zeuli (z vodstva evropskega združenja prevajalcev CEATL) je uvodoma dejala, da je prevajalstvo sestavni del skupnega mednarodnega kulturnega razvoja, ker povezuje kulturo in narode. »Delamo potiho, toda stalno sodelujemo pri gradnji medkulturnih mostov,« je pristavila.

O težavah, s katerimi se morajo vselej spoprijemati prevajalci, sta spregovorili Lilijsana Avirović, docentka na tržaški Visoki šoli za tolmače in prevajalce, in Veronika Brecelj, prevajalka in profesorica na znanstvenem liceju F. Prešernova. Avirovičeva, ki že 30 let živi in dela v Trstu, je prevedla v hrvaščino osem knjig Claudia Magrisa. Opisala je trnovo pot zadnjega dela, hrvaškega prevoda knjige »Alla cieca«, ki ga je pravkar oddala. Magris je nepredvidljiv pisatelj, ki ogromno razmišlja o smrti ter o odnosu *eros-thanatos*. V omenjenem romanu opisuje človeka vzporednih življenj in številnih zgodb, ki so resnične ali izmišljene. Prevajalsko delo je bilo zapleteno: prisopobe, simboli ter svetopisemske, homerske in argonavtske citacije ni enostavno prevajati. POMEMBNA opora so bila avtorjeva navodila, ko je bilo delo na koncu pa je celotno besedilo Magris tudi prebrala. Prevajalec se mora zgledovati po izvirnem tekstu in ga spet ustvariti v popolni avtonomiji.

Veronika Brecelj, ki je lani prevedla v italijansčino Jančarjevo zbirko novel »Joyceov učenec«, je pred leti spoznala, da sta slovenska in italijanska stvarnost le del mnogo širšega konteksta, za to spoznanje pa imajo največ zaslug Claudio Magris in drugi krajevni avtorji. Za razmišljanje o pre-

Z leve proti desni:
Giuliana Zeuli,
Lilijsana Avirović,
Veronika Brecelj in
Marcella Dallatorre

KROMA

vajalskem delu je Breceljeva izbrala izhodišče, ki ga ponuja filozof Walter Benjamin v eseju o analogi prevajalca. Benjamin trdi, da lahko prevajalsko delo primerjamo z tangentami, ki se približa krogu in se nato od njega ponovno oddalji. Prevajalec se namreč v prvi fazi približa svetu, kulturi in mentaliteti, ki obdajajo jezik izvirnega teksta, leta pa v nadaljevanju nekoliko izgubi. »Točen« literarni prevod ne obstaja in v sedilo v ciljnem jeziku je rezultat ponovne, drugačne sestave knjige. Benjamin pravi, da ima »prevod pravico biti prav to, prevod, drugih pravic pa ne zahteva«. Najbolj nevarna prevajalčeva skušnjava pa je razložiti izvirno besedilo na svoj način.

Povezovalka Marcella Dallatorre je priznala, da je prevajalsko delo zelo težko. »Ne smemo se prenagliiti: nejasne in bežne besede pisatelja lahko postanejo povsem razumljive 20 strani potem...«. Pisateljica Anna Santoliquido, ki živi v Bariju, dobro pozna književnost onstran Jadrana. Naštela je številne slovenske, hrvaške, srbske in druge avtorje, kot npr. romsko pisateljico Desanka Ristić, ki se poteguje za integracijo svojega ljudstva v evropsko družbo. Po posebi je omenila še zbirkovo povesti »La prosa breve slovena«, ki jo je sestavil Roberto Dapit s prevajalci Ireno Jelerčič, Lauro Sgubin in Martinom Vidalijem. Anna Santoliquido je podčrtala pomen obmежnih avtorjev, ki imajo pomembno vlogo, da politike in upravitelje opozarjajo na potrebo po večji čezmejni povezanosti. (af)

SDZPI - Dva sta v sodelovanju s KZ Vrsta koristnih tečajev za poklicno izobraževanje

Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje sporoča, da se je začel tečaj Komunikacija in tehnike dela v skupini (48 ur). Prvih je še nekaj mest.

Nadaljuje se vpisovanje v tečaj Priprava na ECDL Core Start (72 ur), v okviru katerega bodo obdelani štirje od sedmih modulov evropskega računalniškega spričevala, in sicer: uporaba računalnika in upravljanje datotek; obdelava besedil; preglednice; podatki in komunikacije.

Poleg tega SDZPI organizira v sodelovanju s Kmečko zvezo tečaja Vinogradništvo in enologija (40 ur) ter Predelava svinjine (42 ur). Na tečajih bodo predavalni priznani strokovnjaki, dolgoletni so-delavci Zavoda.

Tečaji bodo potekali dvakrat tedensko v večernih urah; začeli se bodo novembra. Vpišejo se lahko zaposleni v zasebnih podjetjih, ki

delujejo v Furlaniji-Julijski krajini; tečaji so namenjeni tudi delavcem z atipičnimi delovnimi pogodbami, kot so pogodbe za določen čas, part time, vajenštvo, projektno delo, občasno delo, pogodba o vključevanju; vpišejo se lahko tudi delavci, ki imajo več kot 45 let starosti, ter delavci, ki so dokončali samo osnovno šolo oziroma so zaključili obvezno šolanje. Stalno bivališče v deželi ni pogoj za vpis. Pobuda spada v okvir Deželnega kataloga permanentnega izobraževanja in je financirana s sredstvi zakona 236/93. Vpisnina znaša 1 evro za vsako uro tečaja, plačila so oproščeni delavci v dopolnilni blagajni ali v mobilnosti. Tečaji se bodo odvijali na tržaškem sedežu SDZPI v ulici Ginnastica 72. Vse potrebne informacije nudi tajništvo Zavoda z ponedeljka do petka med 9. in 13. uro na telefonski številki 040 566360.

MIROVNA POBUDA - Srečanje na Goldonijevem trgu

Glasbeniki za Mjanmar

Pobudnik prireditve je bilo združenje umetnikov proti vojni in nasilju

Utrinek s sinočnjega koncerta na Goldonijevem trgu v Trstu
KROMA

Na Goldonijevem trgu je bil sinoči koncert za sodelovanje in mir med narodi, ki ga je priredilo kulturno združenje Penombre. Združenje je včlanjeno v umetniško mrežo proti vojnim.

Na koncertu so sodelovali skupine Zakkaman the Revolutionary Tribe of Lion, J'Accuse, Meat Torpedos, Slain Sun in Acid Taste. Prireditev je vodil Edvino Uglolini.

Koncert so prireditelji namenili posebno Mjanmarju (nekdanji Burmi), kjer se ljudje upirajo nasilnim diktatorskim generalom, ki odklanjajo demokratični sistem in seveda tudi demokratične volitve. Svetovna javnost sicer s pomočjo poročanja medijev spremlja burne dogodke v tej državi Dalnjega vzhoda, institucije (v prvi vrsti OZN), ki bi morale pritisniti na vojaško hundo in jo prisiliti k pogajanju s protestniki, pa so nemočne oziroma precej mlačne.

Jutri demonstracija proti železarni

Na pobudo krožka Miani, združenja Servola Respira, La Tua Muggia in koordinacije odborov mestnih četrti bo jutri ob 18. uri pred tržaškim županstvom na Velikem trgu demonstracija, na kateri bodo zahtevali zaprtje škedenjske železarni. Sprevd bo zatem z Velikega trga krenil po Korzu Italija do Trga Goldoni in po Ul. Carducci do sedeža dežele na Trgu Oberdan.

Danceproject v Revoltelli

V avditoriju muzeja Revoltella bo danes ob 18. uri na vrsti 5. izvedba festivala sodobnega plesa Danceproject, ki ga prireja kulturno združenje Teatro Immagine Suono in ki ga podpira dežela FJK. Najprej bo nastopila plesalka in koreografinja Olivia Maridjan-Koop s predstavo »Piccolo Requiem«, zatem bo na vrsti združenje Manantial, ki bo predstavilo »Al Confine« (Lorenza Masutto, Manuela Parovel in Valentina Morpurgo).

Gledališče v narečju

V gledališču Silvio Pellico v Ul. Ananian bo v okviru XXIII. sezone gledališča v tržaškem narečju, ki jo organizira L'Armonia, danes ob 16.30 nastopila skupina Il Gabbiano. Na oder bo postavila komedijo »Chi tropo maza no copa gnente« Sama Bobrika in Rona Clarka, ki jo je v tržaškem narečju prenesel in režiral Osvaldo Mariutto.

Sklepna konferenca projekta Mapsharing

V okviru programa evropske pobude Interreg IIIA Italija - Slovenija bo v tork, 30. t.m. v dvorani kulturnega centra G. Millo v Miljah sklepna konferenca projekta Mapsharing. Predstavili bodo rezultate dejavnosti projekta, na katerem so dve leti skupaj delali pokrajina Trst, regionalni razvojni center Koper, pokrajina Pordenon, mestna občina Koper ter občini Videm in Milje. Pričetek bo ob 9.30.

O finančnem zakonu 2008

V okviru prizadevanj za rigorozen, a uravnotežen davčni sistem bodo komercialisti in računovodje komercialisti iz Triveneta jutri ob 10.30 na sedežih v Devinu, Padovi in Bocnu priredili zasedanja, na katera so vabljeni tudi politični predstavniki in občani. Osrednja tema razprave bo finančni zakon za leto 2008.

Dve predstavi v Rossetti

Zbor iz FJK se bo pod vodstvom Kristiana Dell'Osteja drevi predstavil v gledališču Rossetti s »Carmina Burana« Carla Orffa. Koncert se bo pričel ob 20.30. V dvorani Bartali v gledališču Rossetti pa bo jutri ob 21. uri predstava »Indemoniate« Carla Tolazzi in Giuliana Musso v režiji Massima Somaglina.

Razstava antikvariata

V dvorani čudes v bivši ribarnici so odprli 25. prodajno razstavo antikvariata, Triesteantiqua, na kateri sodelujejo tudi razstavljalci iz Avstrije, Slovenije, Madžarske in tudi iz Francije. Razstava bo odprta do nedelje, 4. novembra.

Študijska dvorana glavnega arhiva zaprta

Študijska dvorana glavnega arhiva v Ul. Punta del Forno 2 bo javnosti zaprta v sredo, 31. oktobra, in v soboto, 2. novembra. Dostop bo omogočen samo s predstavljivjo izrecne zahteve v uradu v pritličju, soba št. 2.

Tečaji slovenščine

Pri italijanski ustanovi za spoznavanje slovenskega jezika in kulture v Ul. Valdirivo 30 so v teku vpisovanja in rezervacije za tečaje slovenskega jezika. Tečaji so namenjeni začetnikom in bodo v glavnem v popoldanskih in večernih urah, enkrat ali dvakrat tedensko. Za informacije se zainteresirani lahko obrnejo na Šolo za slovenščino v Ul. Valdirivo 30, II. nadstropje, tel. 040-761470 ali 040-366557 od 17.00 do 19.30 (v sobotah zaprto).

ZDRAVSTVO - Pogovor z indijskim homeopatom A. U. Ramakrishnanom

Zdravljenje po poteh alternativne medicine

»Zanimanje za homeopatijo se veča, v svoji sredi imamo tudi nekaj zdravnikov«

Similia similibus carentur ali podobno naj se zdravi s podobnim! Tako bi se lahko glasila definicija homeopatije, kot smo lahko izvedeli iz pogovora z indijskim zdravnikom, Dr. A. U. Ramakrishnanom, ki se že trideset let posveča homeopatiji. V svoji plodni znanstveni dejavnosti se je ukvarjal predvsem z degenerativnimi boleznimi in rakom: preučil je že tisoče primerov in skrbno dokumentiral rezultate svojih terapij, kar je v homeopatskem svetu bolj izjemna kot pravilo. Pred nekaj tednimi je naše mesto gostilo serijo znanstvenih, srečanj, posvečenih integraciji različnih vrst medicine. Združenje AMeC, v katerem deluje več zdravnikov, ki se ukvarjajo z raziskovanjem in znanstvenim ovrednotenjem tako imenovanih nekonvencionalnih medicin, je na to temo priredilo dva kongresa. Udeležil se jih je tudi doktor Ramakrishnan.

Večkrat slišimo besedo homeopatija, v resnici pa najbrž le redki vedo, za kaj pravzaprav gre, kako in ali sploh učinkuje.

Najprej bi rad razčlenil besedo homeopatija, ki je grškega izvora: *homoeos* pomeni enak, podoben, *pathos* pa trpljenje, bolezen, zato pri homeopatiji govorimo o podobnostih. Samuel Hahnemann, utemeljitelj homeopatije, nemški zdravnik, prevajalec in pisatelj, je pred dvetoleti pri svojih raziskavah dognal, da izzovejo zdravila pri zdravemu človeku simptome, značilne za dočitno bolezen. Hahnemann je bil velik raziskovalec, ki je govoril devet jezikov; med prevajanjem medicinske knjige je naletel na trditev, da so pravki iz kinina izredno blagodejni proti malariji. Ker je bil zelo radovalen, je učinek kinina preizkusil kar na lastni koži: raztopil ga je v alkoholni snovi, raztopil silno stresal in tako pripravljeno tekočino tudí popil. Pojavili so mu se simptomi, tipični za malarijo: visoka vročina, drhtanje, glavobol in bruhanje. Ugotovil je torej, da se podobno zdravi s podobnim.

Homeopatska zdravila so torej razredčene in »zmišljene« snovi?

Homeopatska zdravila so v alkoholu izredno razredčene snovi, temu razredčevanju in stresanju pa pravimo potenciranje, saj se tako njihov učinek stopnjuje. Vzemimo na primer čebulo, ki jo v Indiji veliko uporabljamo pri kuhanju. Ko jo režemo, se nam oči solzijo in cedi se nam iz nosa, se pravi, da v nas povzroča simptome, ki so sicer značilni za prehlad. Torej, če potenciramo oziroma razredčimo substance čebule, lahko zdravimo prehlad.

Podbodno lahko govorimo tudi o se-

Dr. A. U.
Ramakrishnanom

KROMA

nemem nahodu: če se namreč zdrav osebek sprehodi po vrtu, kjer raste divji jasmín, ga bo spretelelo drhtenje in omoticoščnost, v grlu bo občutil dražljaje. To pomeni, da bo občutil simptome, ki so značilni za omenjeno obolenje. Če pa bolihamo za senenim nahodom, je potenciran divji jasmín še kako koristen. Kar lahko skoduje zdravi osebi, lahko torej ozdravi bolnika.

Kako in zakaj ste se odločili za homeopatijo?

Pravzaprav je vsega kriv moj oče. Tudi on je bil zdravnik in zelo ga je zanimala homeopatija, tako da me je vanjo vpeljal. Po indijski diplomi iz medicine, sem dokončal še specializacijo iz homeopatije v Londonu.

Ko je moj oče delal v bolnišnici, so imeli številni pacienti težave s hemoroidi in edina rešitev je bila operacija. Nekega dne, ko se je vračal proti domu, se je spontoma ustavil v lekarni, v kateri so prodajali tudi homeopatska zdravila. Pozanimal se je o njihovih učinkih in izvedel, da so primerna tudi za hemoroide. Vrnil se je v bolnišnico in enemu pacientu ponudil zdravilo... In neverjetno, naslednjega dne je taisti bolnik skakal od veselja, saj so bo-

lečine izginile in tudi vnetje se je bistveno zmanjšalo. Operacija je bila potematakem nepotrebna, saj je po nekaj dneh krvavitev popolnoma prenehala in hemoroidov ni bilo več.

Kako take učinke sprejemajo pacienti?

Gre za nov sistem, ki temelji predvsem na treh stopnjah: zavest, da obstaja homeopatija, izkustvo o tem, kako deluje, nazadnje pa še učinek. Homeopatijo je treba najprej spoznati in razumeti, da predstavlja dober način zdravljenja, da ni strupena in zdravi nežno, kar je pa najpomembnejše, da nima stranskih učinkov. Pravzaprav je homeopatija kot mobilni telefon: najprej moraš razumeti, kaj je, nato se začneš ukvarjati z njegovim delovanjem, nato pa ga lahko primerno uporabiš. In zato sem vesel tega pogovora!

Kaj pa odnos med uradno medicino in tovrstno, če naj tako rečem, alternativno medicino?

Veste kaj, kar je uradno, ni nujno najboljše. Mi skušamo namreč dokazati, da obstajajo tudi drugačne poti, ki ponujajo drugačne, torej različne rešitve. Vsakogar zato vabimo, da to preveri: če ga bo naša metoda prepričala, se nam bo pridružil,

drugače pa bo nadaljeval po svoji poti. Povedati pa moram, da se danes zanimanje za homeopatijo izredno veča in da lahko v svoji sredi zasledimo tudi nekaj zdravnikov, ki se vedi približujejo predvsem iz radovednosti.

Kakšno vlogo pa ima po vašem mnenuju pri ozdravitvi bolnikova volja?

Motivacija je prav gotovo izredno pomemben dejavnik pri katerem kolikor zdravljenju. Pravzaprav so pozitivne misli vselej dobrodoše, saj vemo, da bo rezultat, ko se nečesa lotiš s pozitivnim pristopom, prav gotovo svetel, v nasprotnem primeru pa temen. Prav tako je pri homeopatiji, vendar pozitivna volja ni bistvena, saj mora medicina učinkovati tudi brez nje.

Kaj pa zdravljenje raka, kateremu ste posvetili veliko svojih energij?

Pot zdravljenja raka je še dolga in žal vijugasta, vendar na koncu tunela gori luč. V zadnjih letih je napredek pri zdravljenju viden in tudi kvaliteta življenja se je izboljšala. Veliko je sicer neznank, vendar se mi ne vdamo, saj zaupamo homeopatiji.

Sara Sternad
in Poljanka Dolhar

OKUSI KRASA
Pri Križmanu
gostuje
Delov kuhar leta

Repenska restavracija Križman prireja jutri poseben večer Okusov Krasa v sodelovanju z okrepčevalnico Ruj - Dol pri Vogljah v Sloveniji. Degustacijski list bo pripravil Peter Patajac, Delov kuhar leta 2007, ki je skupaj z drugimi kolegi in člani sežanske Obprtne zbornice prejel razne nagrade na nedavnom 54. Gostinsko-turističnem zboru v toplicah v Olimiju. S člani omenjene zbornice sodelujejo tudi gostinci Okusov Krasa, skupaj so pred kratkim priredili prvi večer cezmejne kraške kuhinje v Komnu.

Jedilnik, ki se obeta na ponedeljkovem večeru v Repnu, predvideva jelenov tartarski biftek z ekstradeviškim oljčnim oljem in gorčično omako, ob spremljavi vitovske Šuber. Naslednja na vrsti bo rezana kraška pašta v aromatizirani grahovi omaki s kravjo kraško skuto ter s sautejem iz jurčkov in bučkinih cytotov, v kozarce pa bo polnila malvazija Sancin. »Intermezzo« bodo predstavljali štrukeljki polnjeni z rdečim zeljem v pegatinem raguju in teram Milič Zagrski, sledil bo z rožmarinom na rahlo prekajen svinjski kare z bučnim pirejem, ohrovtem in ovčrtim koromačem, zalit z vinom Terra Rossa Čotar. Sladica bo sestavljena iz rožičeve moke, pinjol in rozin, ob kremi iz bele čokolade in kostanjev, obogatena z mariniranimi gozdniimi sadeži v nežni meti ter prilagojena s posebnim Negra Renčel.

Skratka, res enkratno doživetje, ki ga svetujemo vsem ljubiteljem inovativne kraške kuhinje. Za rezervacije je treba poklicati na tel. št. 040-

-327115. Večer pri Križmanu je sad sodelovanja med kraškimi gostinci z obeh strani. Tiziana in Elvis Guštin, ki sta med predstavniki novega rodu naših gostincev, sta hotela s to pobudo podprtati in izvajati pomen enotnega nastopa za uveljavitev sodobne kraške kulinarike »brez meja«.

To se povsem uokvirja v duh in smotre skupnega projekta Interreg 2R »Utrinki in okusi krasa brez meja«, ki ga skupno izvaja dvanajst gostincev SDGZ in sedem gostincev OZS-Sežana. Po degustacijskem večeru v Komnu je na sporednu še srečanje turističnih operatorjev obeh strani, ki bo 15. novembra v znanstvenem parku pri Padričah. Kraški gostinci jih bodo spodbudili k skupni promociji kraškega prostora.

Davorin Devetak

SLOVENSKA TV

Nocoj oddaja Mikser

Nocoj bo prvič na sporednu nova TV oddajo slovenskega programa RAI »Mikser« (okrog 20.50), ki bo med letosnjo sezono vsakih 14 dni vključevala okrogle mize, posamične goste in prispevke o aktualnih temah. V mešalniku nocajske oddaje, ki jo bo vodila Luana Grilanc, bodo številna vprašanja. Zakaj v Italiji primanjkujejo slovenski ravnatelji in kako se je ta lik s časom spremenil? Kateri so konkretni prijemi, ki naj bi jih ravnatelji slovenskih šol udejanili? Kaksna je politična teža Slovenskega deželnega šolskega urada in kaj predlagata slovenski krovni organizaciji glede upravljanja slovenskih šol v Italiji? V studiu bodo odgovarjali Ksenija Dobrila, Sonja Klanšček, Manuela Pirih, Tamara Blažina, Marjan Kravos, Tomaž Simčič, Drago Štoka in Livio Semolič. V uredništvu oddaje sta tudi Živa Pahor in Vida Valenčič, režijo je podpisala Martina Repinc. Ponovitev bo na vrsti v četrtek, 1. novembra ob isti uri.

KROŽEK GALEB - Celodnevni ustavarjalni izlet za otroke s Tržaškega in Goriškega

V Benečiji med čarobnimi bitji

Pripovedke sprožile domišljijo otrok

Trideset otrok s Tržaškega in Goriškega se je pretekel soboto odpravilo Na pravljico v Benečijo, se pravi na celodnevni ustavarjalni izlet na pobudo Krožka za promocijo mladinske književnosti Galeb. Po lanskih ustavarjalnih delavnicah, ki so stekle v sodelovanju s številnimi društvami na Tržaškem in Goriškem, je Krožek Galeb letos posvetil jesenski čas pravljicam iz Benečije oziroma pripovedкам, zgodbam in legendam, ki so nastale v gozdovih pod Matjaturjem. Med čarobna bitja, ki pestrijo Čedad in Nadiške doline, sta otroke popeljala Benečana Luisa in Giovanni. Jutranji del deževnega, a vseeno veselega dne je potekal v Slovenskem centru v Špetru, kjer so otroci prisluhnili pravljicam, spoznali živali, ki kraljujejo v tamkajšnjih gozdovih in nazadnje ustavarjali iznajdljive in pisane papirnate klobuke, podobne takim, kakršne nosijo blumarji. Po kosilu je bil še čas za ogled Landarske Jame, kjer je tekla beseda o kraljici Vidi. Nazadnje je bilo treba seveda še na sprehod po Hudičevem mostu, kjer je bila na vrsti še zadnja pripoved o čudežnih bitjih iz Nadiških dolin. (jpč)

Otroci so si ogledali tudi Čedad

BAZOVICA - Verski obred in obujanje tradicij

Lovci slovesno praznovali svojega zavetnika sv. Hubertusa

Maša sta darovala škof Evgen Ravignani in domači župnik Žarko Škrlj - Družabnost v novem centru Zarje

Tudi letos se je v cerkvi v Bazovici zbrala prava množica lovcev, ki so se udeležili maše ob praznovanju svojega zavetnika sv. Hubertusa. Maša je bila še posebej slovesna, daroval jo je tržaški škof Evgen Ravignani, somaševal je domači župnik Žarko Škrlj. Poseben pečat so verske mu obrede, ki je potekal dvojezično, dali nastop rogovistov iz Beljaka pa pevski zbor Doberdò, oktet iz Prestranka, domači pevski zbor Lipa.

Verska in obenem kulturna pobuda sodi v okvir prizadevanj za obujanje domačih tradicij, bodisi pri nas kot v sosednji Sloveniji in Avstriji. Tem prizadevanjem se je lani pridružila tudi lovška družina iz Bazovice, ko je prvič organizirala mašo ob praznovanju sv. Hubertusa. Letos je pri pobudi sodelovala tudi tržaška občina. Ob številnih lovcih so se maše in družabnosti, ki je sledila v novem, bazovskem športnem centru Zarje, udeležili tudi številni gostje in predstavniki javnih uprav, začenši z župani Robertom Dipiazzo, Mirkom Sardočem, Giorgiom Retom, pa z deželnim svetovalcem Igorjem Dolencem in številnimi drugimi.

ROMA

Tudi bazovska cerkev je bila okrašena v lovske stil, pred oltar so postavili velike rogove

PREDAVANJE - Začetek srečanj pri SKD Slavec Ricmanje-Log

Ricmanjci radovedno pogledali na Daljni vzhod

Nataša Gombač je opisala Kitajsko tudi s pomočjo zemljevidov

SKD Slavec Ricmanje-Log je vkorakalo v novo sezono, za otvoritveni večer pa so odborniki izbrali posebno presenečenje. Številnemu občinstvu se je predstavila mlada študentka kitajske Nataša Gombač, ki je Ricmanjce popeljala z misljivo na Kitajsko. Nataša študira kitajski jezik in književnost na Univerzi v Benetkah, v Pekingu pa je preživel 6 mesecev. Uvodne besede je namenila predstavitvi drugega največjega kitajskega mesta, ki s svojimi 14 milijoni prebivalcev zaostaja le za Šanghajem.

Predavanje si je Nataša zamislila v obliki tečaja za preživetje, kajti Evropejec, ki prvič stopi v kitajsko prestolnico, se po njenih besedah znajde v hudi stiski. Razdalje in življenjske navade niso primerljive z evropskimi. Peking oz. Beijing je mesto nasproti: med sprehodom zasedimo na eni strani sive zgradbe, na drugi pa občudujemo moderne arhitektoniske primere, ki se lahko kosajo z neonskim Las Vegasom. Nataša je predavanje obogatila s fotografijami in videoposnetki, tako da so prisotni pokukali v kitajski vsakdan s posnetki tipične jutranje telovadbe, na sekunde izračunane dvigovanja zastave, kitajskih dobrot, arhitektonskih in naravnih lepot itd. Nataša je z veseljem odgovarjala na radovedna vprašanja občinstva, na koncu pa je vsem ponudila skodelico zelenega čaja.

Ricmanjska srečanja se bodo nadaljevala novembra, ko bo na vrsti Večer spominov na vojno in povojna leta, na katerem bodo domačini posredovali svoje izkušnje iz tega obdobja.

M.C.

ŠOLSTVO - Slavje nekdanjega 5.A razreda znanstvenega liceja Prešeren »Realčanik« so praznovali 30. obletnico mature

Dijakinje in dijaki nekdanjega 5.a razreda znanstvenega liceja France Prešeren so skupaj praznovali 30-letnico »velike« mature (1977-2007) Zbrali so se v tipični ribiški restavraciji Bellariva v Brojnici pod Križem in ob odlični domači ribji hrani obujali spomine na skupna leta, ki so jih preživel na naši »realni gimnaziji«. Nekateri od njih se že dolgo časa niso srečali, zato je bilo skupno praznovanje »velike« mature še toliko bolj prijetno in za vse občuteno Večer so vsekakor preživel zelo lepo in obljudibili, da se bodo ob okroglih obletnicah spet srečali.

Na fotografiji (čepe iz leve proti desni) so Sonja Štavar, Xenija Brass in Tea Meula, stoje (z leve) Nevo Radovič, Cinzia Nibrandt, Milko Vitez, Jasna Merku, Eva Rosner, Peter Žerjal, Stojan Sancin in Franco Perco.

Skupinska slika nekdanjih sošolcev v Brojnici pod Križem

Včeraj danes

Danes, NEDELJA, 28. oktobra 2007

SIMON

Sonce vzide ob 6.38 in zatone ob 16.59
- Dolžina dneva 10.21. Luna vzide ob 18.06 in zatone ob 9.49.

Jutri, PONEDELJEK, 29. oktobra 2007

IDA

VREMENIČAR OB 12. URI: temperatura zraka 17,5 stopinj C, zračni tlak 1025,5 mb raste, brezvetro, vlaga 80-odstotna, nebo spremenljivo, morje mirno, temperatura morja 16 stopinj C.

OKLICI: Andrea Criscuolo in Katerina Hnojčikova, Norman Capolino in Johanna Riva, Massimo Zollia in Laura Godina, Alessandro Kleiderz in Luana Valenti, Yi Jiang in Xiaolin Zheng, Alessandro Leghissa in Amelia Narducci, Giovanni Attina in Antonella Mongaro, Pierluigi Ghezzi in Teresa Fulin, Massimo Zottich in Lavinia Piorica Groza, Arsen Goxhaj in Fiorella Plaku, Claudio Battistutta in Irene Krmac, Roberto Ganz in Giusi Frezza, Renzo Secreto in Simonetta Valerio.

Lekarne

Nedelja, 28. oktobra 2007

Lekarne odprte od 8.30 do 13.00

Ul. dell'Orologio 6 (Ul. Diaz 2), Melara - Ul. Pasteur 4/1, Drevored XX. septembra 6 Milje - Ul. Mazzini 1/A), Prosek.

Lekarne odprte tudi od 13.00 do 16.00

Ul. dell'Orologio 6 (Ul. Diaz 2, tel. 040 300605), Melara - Ul. Pasteur 4/1 (040 911667), Milje - Ul. Mazzini 1/A (040 27124).

Prosek (040 225340) - samo s predhodnim telefonskim pozivom in nujnim receptom.

Lekarne odprte od 16.00 do 20.30

Ul. dell'Orologio 6 (Ul. Diaz 2), Melara - Ul. Pasteur 4/1, Drevored XX. septembra 6 Milje - Ul. Mazzini 1/A).

Prosek (040 225340) - samo s predhodnim telefonskim pozivom in nujnim receptom.

NOČNA SLUŽBA

Lekarne odprta od 20.30 do 8.30

Drevored XX. septembra 6 (040 371377).

Od ponedeljka, 29.,

do sreda, 31. oktobra 2007,

in v petek, 2. novembra 2007

Urnik lekarne: od 8.30 do 13.00

in od 16.00 do 19.30.

Lekarne odprte

tudi od 13.00 do 16.00

Goldonijev trg 8 (040 634144), Ul. Revoltella 41 4/1 (040 941048), Žavlje - Ul. Flavia 39/C (040 232253).

Zgonik - Božje polje 1 (040 225596) - samo s predhodnim telefonskim pozivom in nujnim receptom.

Lekarne odprte tudi od 19.30 do 20.30

Goldonijev trg 8, Ul. Revoltella 41, Ul. Tor S. Piero 2, Žavlje - Ul. Flavia 39/C.

Zgonik - Božje polje 1 (040 225596) - samo s predhodnim telefonskim pozivom in nujnim receptom.

NOČNA SLUŽBA

Lekarne odprta od 20.30 do 8.30

Ul. Tor S. Piero 2 (040 421042).

Četrtek, 1. novembra 2007,

in sobota, 3. novembra 2007

Lekarne odprte od 8.30 do 13.00

Goldonijev trg 8, Ul. Revoltella 41, Ul. Tor S. Piero 2, Žavlje, - Ul. Flavia 39/C, Zgonik - Božje polje.

Lekarne odprte tudi od 13.00 do 16.00

Goldonijev trg 8 (040 634144), Ul. Revoltella 41 4/1 (040 941048), Žavlje - Ul. Flavia 39/C (040 232253).

Zgonik - Božje polje 1 (040 225596) - samo s predhodnim telefonskim pozivom in nujnim receptom.

NOČNA SLUŽBA

Lekarne odprta od 20.30 do 8.30

Ul. Tor S. Piero 2 (040 421042).

www.farmacistitrieste.it

118: hitra pomoč in dežurna zdravstvena služba (od 20. do 8. ure, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure)

Za dostavljanje nujnih zdravil na dom, tel. 040 350505 - Televita.

Telefonska centrala Zdravstvenega podjetja in bolnišnic: 040 399-1111.

Informacije KZE, bolnišnic in otroške bolnišnice, tel. (zelena številka) 800 - 991170, od ponedeljka do petka od 8. do 18. ure, ob sobotah od 8. do 14. ure. Nudi informacije o zdravstvenih storitvah, o združenih tržaških bolnišnicah in o otroških bolnišnicah Burlo Garofolo.

Goriški prostor

Ulica Garibaldi 9
tel. 0481 533382
fax 0481 532958
gorica@primorski.it

Primorski
dnevnik

GORICA-NOVA GORICA - Goriška uprava sklenila, da prekine prakso, in odklonila predlog Mirka Brulca

Župana nič več skupaj k lapidariju Narašča napetost v sosedskih odnosih

Romoli: »Slovenska vlada pritiska na Portugalsko, naj se praznik ob schengenski širitvi priredi v Kopru ali Trstu«

1. NOVEMBER Svečanosti s polemiko

Letošnji program svečanosti ob spomenikih, ki ga je pripravila goriška občina, je sprožil polemiko. Mestni upravitelji bodo vence polagali 2. novembra s spremstvom častnega voda brigade Pozzuolo, in sicer na Oslavju, v spominskem parku in pred železniško postajo. Občinska delegacija s Sergiom Cosmo na čelu pa se bo odpravila k obeležjem v Pevmi, Šmartnu, Podgori, Štandrežu in v ostalih krajih v sredo, 31. oktobra. »To je nesprejemljivo ter razodeva ideoško in politično zadrgo mestne uprave, saj bodo potekale osrednje svečanosti prvega novembra z vrhuncem ob 12.15 na goriškem pokopališču, tudi z udeležbo slovenskih delegacij, ki pa se jih občinski predstavniki očitno ne bodo udeležili,« je opozoril goriški predsednik VZPI-ANPI Silvino Poletto in pristavljal, da pričakuje razčiščenje z občino in tudi poseg občinskega sveta. Sporna je tudi izbira odbornika, dodaja Poletto.

Prvega novembra bodo v goriških občinah svečanosti ob 9.15 v Pevmi, ob 10. uri v Podgori, ob 10.45 v Štandrežem domu Andreja Budala, ob 11. uri pa pri tamkajšnjem spomeniku. Občina Števerjan prirjeva polaganje vencev prvega novembra ob 10.30 na trgu v Števerjanu in ob 11.45 na Jazbinah. Občina Sovodnje se bo poklonila padlim ob 10.10 na Vrhu pred sedežem kulturnega društva Danica, ob 10.30 v Gabrijah, ob 10.45 v Sovodnjah, ob 11. uri na Peči, ob 11.15 v Rupi. V občini Doberdob bodo ravno tako prvega novembra počastili padle ob 11.10 na Poljanah, ob 11.20 na Palkišču, ob 11.35 v kraju v Bonetih, ob 11.50 na pokopališču v Jamljah, ob 12. uri pred spomenikom v Jamljah, ob 12.20 pa še v Doberdobu.

Prvega novembra 2005 sta župana Vittorio Brancati in Mirko Brulc prvih skupaj položila venec pred goriški lapidarij deportiranem v Jugoslavijo in v spominskem parku NOB na Trnovem. Tako sta utrdila dobrosediske stike, odvezela ideoškega in političnega naboja preteklosti in odpela pot drugim gestam, kot je bila na primer izročitev seznama deportiranih. Lani sta Goriška in Nova Gorica spet skupaj polagali vence in napovedali, da bo to odslej praksa. Nova goriška uprava te zapuščine ni osvojila. To je včeraj potrdil Ettore Romoli, ki je hkrati povedal, da se zgrinjajo črni oblaki nad decembrskim praznovanjem dokončne ukinitve schengenske meje. »Slovenska vlada naj bi pritiskala na portugalsko predsedstvo EU, naj se praznik priredi v Kopru ali celo v Trstu. V ponedeljek bom poklical podpredsednika evropske komisije Franca Frattinija, ki je napovedal svoj prihod v Goricu ob padcu meje, vendar zavedam se, da ima zadnjo besedo Portugalska. S tem sem seznanil tudi Brulca in ga prosil, naj poseže pri slovenskih oblasteh,« je povedal Romoli in ugotovljal, da v Trstu in Ljubljani očitno nima zaveznikov.

Schengenska širitev na Goriškem povzroča torej napetost, ki narašča tudi zaradi goriškega »ne« skupnemu polaganju vencev. Brulc je na nedavnem pogovoru predlagal Romoliju, naj ob prvem novembetu skupaj stopita k lapidariju in trnovskemu spomeniku. Ni prejel takoj odgovora; Romoli je na novogoriško občino poklical v soboto in sporčil, da je po posvetovanju s svojim odborom sklenil prekinitev te prakse. »Dejanje sprave je že bilo opravljeno. Nima smisla ga ponavljati v nedogled,« je pojasnil in v zameno predlagal, naj prihodnjo pomlad kot znamenje dobrosedskih odnosov z Brulcem stopita na Sabotin. »Rad bi drugačas zasnoval odnose, vsekakor sem Brulcu potrdil, da bomo skupaj prižigali božično jelko na Transalpini,« je še povedal Romoli in dodal, da za takšno dejanje nima nobenega problema.

Brulc obžaluje in pravi: »V osnovi ni šlo za dejanje sprave, temveč za pieteto do mrtvih. Potrebno je večkratno izkazovanje pietete. To je pokazal tudi odnos svojcev po bitih v brezih ob svečanostih pri lapidariju. Čutiti je bilo namreč, da se odvračajo od preteklosti in županoma izkazujejo hvaljenost za ta simbolna dejanja. Očitno je torej, da je dejanje sicer prišlo, bolečine za-

radi izgub pa so na obeh straneh še žive.« K temu Brulc pristavlja, da so tudi na Trnovem ljudje dostojanstveno sprejeli goriškega župana. Enkratno dejanje sprave po Brulčevem mnenju ni dovolj, posebej še, ker je mejni prostor zelo občutljiv. Vsekakor bo novogoriški župan položil venec k spomeniku žrtvam holokavsta pred goriško železniško postajo, morda še kam drugam.

»Skupno polaganje vencev bi bilo toliko bolj pomembno v današnjem zgodovinskem trenutku in za desnosredinsko mestno upravo, ki bi tako pokazala, da je naredila korak naprej in se otresla bremena preteklosti ter ideoških in sektaških spon,« je včeraj komentiral Vittorio Brancati in dodal: »Novembrsko dejanje obeh županov je utrjevalo čezmejne odnose in v ljudeh predvsem uveljavljalo zavest, da so skupne poti možne in koristne. Početje Romoljeve uprave ta občutljivi proces upočasnuje, morda pa ga bo celo onesposobilno. Posledica tega bo tudi ta, da bo zaman iskat pri Slovencih nov seznam deportiranec, ki ga je - kar je meni znano - slovenska zgodovinarica Nataša Nemec dopolnila. To pomeni, da goriški upravitelji ne bodo zadostili pričakovanjem občanov.«

Igor Devetak

Novogoriški župan
Burlc polaga venec
pred lapidarij
novembra 2005

BUMBACA

DOBROVO - Oblasti osvojile zahtevo briških upraviteljev

Daljši urnik za Jenkovo

Od prvega novembra dalje mejni prehod odprt od 6. do 2. ure - »Sodelovanje med policijama bo treba nadgraditi«

Mejni prehod Jenkovo (Vencò) - Neblo bo od četrtek, 1. novembra, dalje odprt s podaljšanim urnikom. Deželno poveljstvo finančne straže iz Trsta in pristojne slovenske oblasti so namreč osvojile predlog slovenskih in italijanskih občin iz Brd. O tem je bil govor na seji krajevnih obmejnih organov, pristojnih za malobrnjini promet, 12. oktobra na Dobrovem. Predstavniki policije so seznanili s sklepom, da bo mejni prehod Jenkovo-Neblo, ki je doslej deloval od 6. ure do polnoči, odprt do dveh polnoči, kar bo poenostavilo prehod meje domaćinom in prispevalo k turističnemu razvoju Brd. Toliko pričakovani sklep sicer prihaja le podljudi mesec pred dokončno ukinitvijo mejnih kontrol.

»Izvedenci policije in agencije za carino so preučili zahtevo o podaljšanju urnika odprtja mejnega prehoda Jenkovo, ki so jih predstavile nekatere slovenske in italijanske občine z briškega območja. Italijanska delegacija je s tem v zvezi ocenila tudi razpoložljivost osebja. V pričakovovanju na padec schengenske meje je namreč že v teku premeščanje policistov, karabinjerjev in vo-

jakov finančne straže, ki so bili doslej zaposleni na mejnih prehodih,« so sporočili z goriškega poveljstva obmejne policije in pojasnili: »V prejšnjih dneh sta se o predlogu pozitivno izrekli še deželno poveljstvo finančne straže iz Trsta in slovenski pristojni organi. Od prvega novembra bodo torej slovenski, italijanski in tudi državljanji lahko prečkal mejo na prehodu Jenkovo-Neblo do dveh ponoči in ne le do polnoči.«

Na Dobrovem sta se delegaciji krajevnih obmejnih organov pogovorili tudi o strukturnih in organizacijskih spremembah po dokončnem vstopu Slovenije v schengensko območje. Delegaciji sta potrdili odlično sodelovanje med italijansko in slovensko policijo, ki ga bo treba še nadgraditi. Schengenski sporazum namreč predvideva, da bo po ukinitvi kontrole na mejnih prehodih prišlo do drugih oblik nadzora teritorija, kot je na primer čezmejno zasedovanje. Spremembe ob državni meji bodo predmet zasedanja meddržavne mešane komisije, ki bo v kratkem potekalo v Sloveniji.

GORICA - Posvet o ukinitvi proste cone v organizaciji stranke Forza Italia

Računajo na amandmaja

Romoli in Antonione: Vlada in dežela nista naredili dovolj - Vendar med FJK in Dolino Aosta bistvena razlika

Šestdeset let skupne življenske poti

V Gorici sta 25. oktobra praznovala diamantno poroko Sonja Marusic in Mario Gruden, ki sta na skupno življensko pot stopila leta 1947, pred šestdesetimi leti. Sonja je po rodu iz Gabrij, Mario pa iz Gorice, kamor se je njegov oče priselil z Lokev. Obletnico bosta slavljenca praznovala danes v družbi sinov Bruna in Slavka ter hčere Laure, snah in zeta, vnukov Erike, Fabijana, Alessandre in Davida, pravnuka Alexa, sestre Marte, svakajo Gina, svakinje Mire in drugih sorodnikov.

Izbrišati člen, ki predvideva ukinitev režima proste cone v Furlaniji-Julijski krajini, ali vsaj nameniti priliv iz davka na promet tekočih goriv neposredno Goriški, Tržaški in občinami videmske pokrajine, ki bodo zaradi ukinitve olajšav nastradale. To je vsebina amandmajev k 17. členu finančnega zakona, ki so ju na pobudo župana Ettereja Romolija vložili senatorji stranke Forza Italia. »Upamo, da bodo amandmaja podprli tudi senatorji leve sredine. Ukinitevi proste cone se ne smemo vdati,« je včeraj v Gorici povedal senator Roberto Antonione, ob katerem sta na posvetu stranke Forza Italia spregovorila še Romoli in odbornik Antonio Devetak.

»O finančnem zakonu bo senat začel razpravljati 5. novembra. Vložili smo amandmaja, s katerima želimo rešiti to, za kar si vlada in dežela FJK nista prizadevali,« je dejal Antonione. Z Romoljem soglaša, da se Illyjeva deželna uprava in Prodijeva vlada nista angažirali za ohranitev olajšav, ker naj bi s tem zaslužili. »Pridržali si bosta prihodke davka na promet tekočih goriv. Ukinitevi proste cone še pred prihod-

dom dokončne razsodbe EU sta vključili v finančni zakon, ne da bi o tem seznanili teritorija,« je izjavil Romoli. Po županovem mnenju bi bilo pravično, če bi denar iz davka na promet goriv država namenila direktno oškodovanim območjem, ne pa deželi, kot predvideva finančni zakon. Antonione je navedel primer proste cone v Dolini Aosta, ki je finančni zakon izrecno ne ukinja. »V Dolini Aosta bodo vložili rekurz zoper ukinitevi proste cone. Njeno ohranitev zagovarjajo na podlagi Rimskega sporazuma iz leta 1957, ki predvideva, da EU ne ukinja tega, kar je bilo določeno pred njenim ustavovitvijo,« je pojasnil tržaški senator. Antonione pa ni povedal, da obstaja med FJK in Dolino Aosta bistvena razlika. Dolina Aosta namreč računa na okoliščino, da meji s Švicaro, ki ni članica EU. Z ukinitvijo proste cone bi postala manj konkurenčna, na tej osnovi pa meni, da bo zmagala rekurz. Znotraj EU to ni samoumevno, saj bi morala biti pritožba soglasno sprejeta. Če se to ne bo zgodilo, ne bodo mogli v Dolini Aosta računati niti na ugodnosti, ki jih je FJK dosegla v dogovoru z vlado. (Ale)

CONCORDIA ET PAX

Pot spomina vodi v Temnico in Tržič

Slovensko-italijansko združenje Concordia et Pax iz Goric in Nove Gorice tudi letos priraža poti spomina, pripadnosti, sprave in miru. V sodelovanju z goriško nadškofijo, koprsko škofijo, goriško pokrajino in občino Tržič bodo v soboto, 3. novembra, bodo tokrat priredili svečanost v Temnici na Krasu in pred spomenikom odporništvu pri tržički ladjičedelnični Fincantieri.

»Letos se bomo ustavili v Temnici na Krasu, kjer je pod orojem nemškega okupatorja izgubila življenje skupina partizanov. Spomnili se bomo tudi pogumnega duhovnika in njegovih vernikov, ki so partizanom omogočili krščanski pogreb. Nato bomo odšli v Tržič, pred ladjičedelnicu Fincantieri. Tu stoji spomenik v čast padlih, ki opozara na pogum delavcev, ki so se borili v odporniških vrstah za svobodo in zaščito pravice do dela,« so v vabilo na spominsko svečanost zapisali člani združenja Concordia et Pax ter dodali: »Naj prispeva letošnje srečanje v okviru pobude Poti miru in sprave k spodbujanju bratstva in solidarnosti v Evropi, ki postaja ponovno naš skupen dom in se odpira svetu.«

V Temnici na Krasu se bodo somišljeniki čezmejnega združenja zbrali ob 14.30, sledila bo svečanost v Tržiču z začetkom ob 16. uri. Obudili bodo zgodovinski spomin s posegi in pričevanji, po polaganju cvetja pa bodo zmolili; kot vsako leto napovedujejo udeležbo krajevnih upraviteljev ter cerkvenih in političnih osebnosti.

KRMIN - Na pobudo vojvodine furlanskih vin in vinoteke o razvoju po padcu meje

Brda se še ne zavedajo, da jih tržišče želi spoznati

Za promocijo stavijo tudi na edinstveno vino Limes s simboličnim nabojem

Razvoj skupnega območja Brd je vezan na izmenjavo izkušenj ter poglobitev in okrepitev sodelovanja na področju vinogradništva in turizma. »Collio« in Brda sta namreč med prvimi območji, ki se konkretno soočata s perspektivami po padcu schengenskih omejitev, zaslužno za to pa gre iskati - po besedah župana Krmina Luciana Patata in občine Brda Franca Mužiča - v dolgoletnem iskanju stikov in sodelovanju. K temu so veliko prispevali vinogradniki, predvsem pa konzorcija Collio in Brda, ki s skupnimi pobudami skrbita za razvoj obeh območij, kot je včeraj spomnil Edi Keber v imenu vinoteke iz Krmina. Z vojvodino furlanskih vin je bila vinoteka soorganizator včerašnje okrogle mize, ki je na temo briškega sodelovanja potekala v Krminu in jo je vodil Claudio Fabbro.

Uvodni, strokovni in verjetno najbolj zanimivi poseg je imel docent na videmski univerzi Francesco Marangon, ki je predstavil stanje na področju Brd v Italiji. Iz povedanega izhaja, da se področje turistično razvija, a še prepočasi; predvsem pa je treba vinarje in vse, ki se kakorkoli ukvarja s turizmom, seznaniti z obstoječimi raziskavami, podatki, pogoji in spodbudami, ker nas potencialni gostje želijo obiskati in spoznati, mi pa se tega večkrat ne zavedamo. Vinska cesta DOC Collio obstaja v željah enoturistov, v resnicu pa je nismo še znali začrtati.

Direktor RRA za severno Primorsko Črtomir Špacapan je predstavil projekte za ovrednotenje oljik v Brdih, reke Soče (Šmaragadna pot) in starih domačih obrti. Bivši predsednik dežele FJK Adriano Biasutti, sicer vojvoda furlanskih vin, je s prefinenostjo izkušenega politika podal zgodovinski pregled čezmnejne politike, od nastanka skupnosti Alpe Jadran do prizadevanj za priznanje svobodne Slovenije. Skupni razvoj na določenih področjih je možen, dobrodošel in nujen. Potrebujemo pa skupna pravila, nove prostorske ureditve, skupno razvijanje načrtov. Pred sabo imamo predsedovanje Slovenije EU; to je priložnost, ki jo moramo skupaj iz-

Z leve Bertossi,
Špacapan
in Biasutti
na krminskem
posvetu

BUMBACA

koristiti, je dejal. Deželni odbornik Enrico Bertossi je poudaril prizadevanje deželne uprave za skupno nastopanje in ovrednotenje turizma. Z goriško Trgovinsko zbornico so namenili štiri milijone evrov marketinškemu načrtu za razvoj Brd, na potezi pa so tudi vinarji in kmečki turizmi, ki morajo razširiti gostiteljsko ponudbo na vseh sedem dneh v tednu.

Martin Fiegel je predstavil čezmnejni projekt Vino Limes, to je skupno belo vino z latinskim, mednarodno razpoznav-

nim imenom (limes je meja). Gre za popolno čezmjevno vino, ki ga bodo po najmanj trije mladi vinogradniki z vsake strani meje sestavili iz 50% slovenskega in 50% italijanskega grozda višje kakovosti. Takšno edinstveno vino s simboličnim nabojem bo prispevalo k promociji Brd. Posvet so zaključili predsednik konzorcija Brda Aleš Kristančič ter častni predsednik in podpredsednik konzorcija Collio Marco Feluga in Marko Primosig. (aw)

GORICA - Boštjan Lajovic gost Slovika

Izzivi za Slovenijo

Novembra bosta na vrsti Milan Kučan in Dimitrij Volčič

Sloviki tečajniki
na včerajšnjem
predavanju
Boštjana Lajovica
(zgoraj)

BUMBACA

Parlamentarne volitve in predsedstvo EU sta izziva, ki čakata Slovenijo v prihodnjem letu. O njunih učinkih na politično šahovnico ter o položaju slovenskega gospodarstva in družbe nasploh je udeležencem izobraževalnega programa za kadrovsko rast v organizaciji konzorcija Slovik spregovoril slovenski novinar Boštjan Lajovic, ki jih je včeraj obiskal v Gorici. V predavalnici KB Centra je namreč potekala četra lekcija v okviru multidisciplinarnega programa, ki mu sledi petnajst univerzitetnih studentov iz zamejstva.

»Janša nima več moči, ki jo je imel pred enim letom in pol, SDS Boruta Pahorja pa ima možnost, da se na parlamentarnih volitvah prihodnje leto uveljaví. Zato pričakujemo, da bo prišlo na političnem prizorišču do povezovanj, ki bi lahko privreda do t.i. večlike koalicije,« je tečajnikom pojasnil voditelj večerne informativne oddaje Odmevi ter opozoril tudi na prednosti in hibe, ki jih bo slovenski vladi lahko prineslo predsedovanje EU.

Ob robu predavanja smo Lajovica vprašali za mnenje o odnosu med mediji v

Sloveniji in narodno manjšino v Italiji ter morebitnih učinkih schengenske širitev. »Podoba slovenske manjšine, ki jo naši mediji podajajo, je preveč splošna in poenostavljenja. Vzrok je po mojem mnenju v tem, da se danes Slovenija ukvarja predvsem sama s seboj in jo odnosi znotraj manjšine malo zanimajo,« je povedal Lajovic in dodal: »Ne verjam, da se bo po padcu schengenske meje na tem področju veliko spremeni. Vtis imam, da se v Sloveniji s krepivijo gospodarske zavesti manjša zanimanje za manjšino.«

Slovik bo z dejavnostmi nadaljeval novembra. Napovedujejo javno srečanje v Kulturnem domu, na katerem bo o večini leadershipa spregovoril docent na univerzi Queen's School of Business v Kanadi Donald Nightingale. V petek, 30. novembra, pa bo voda konzorcija prvi predsednik samostojne Slovenije Milan Kučan ter novinar in bivši senator in evroposlanec Dimitrij Volčič; spregovorila bosta o evropskem razvoju s posebnim poudarkom na Sloveniji od propadajo Jugoslavije do predsedovanja EU. (Ale)

STANDREŽ - Zasedal krajevni svet

Zahtevajo omejitev tovornega prometa

»Omejiti je treba tovorni promet po ulicah San Michele in Tabaj z učinkovitejšo signalizacijo in preusmeritvijo težkih vozil drugam. Problem predstavlja tudi nevarno križišče med ulicama Tabaj in Monte Grappa, predvsem pa bi bilo treba omejiti hitrost vozil in omejitev primerno nadzorovati.« Predsednik Marjan Brescia je s problemom prometa seznanil goriškega odbornika Fabia Gentileja in poveljnika mestnih redarjev Paola Paesinija, ki sta se udeležila zadnjega sasedanja krajevnega sveta.

»Za omejitev tovornjakov na ulicah San Michele in Tabaj smo odborniku in poveljniku predlagali, naj občina

poskrbi za učinkovitejšo namestitev prometnih znakov, v kar sta privolila. Po našem mnenju je potrebno zaježiti promet skozi Štandrež in ga preusmeriti po ulicah Pascoli, Arcadi in Trento,« je povedal Brescia in dodal: »Upamo, da bo v kratkem poskrbljeno tudi za preureditev križišča med ulicama Tabaj in Monte Grappa, kjer je v kratkem času prišlo do treh nesreč. Prizadevamo si še za popravilo ulic San Michele in Tabaj, kjer je poleg asfaltiranja nujno potrebna izgradnja pločnikov.« Brescia je še opozoril na potrebo po večjem nadzoru sil javnega reda in nekaterih predelih vasi, kjer je prizorčljivo omejiti hitrost vožnje.

GORICA - Smučarski odsek SPDG

Zimovanje in nedeljski tečaji

Pri smučarskem odseku SPDG hitijo s pripravami na bližnjo zimsko-sportno sezono. Smešne padavine v začetku tedna opozarjajo, da je zima pred vratim in je pričakovati - vsaj, kar zadeva snežno odejelo - ugodenje pogoe od lanskih. Smučarska šola SPDG bo z dejavnostjo začela predvidoma že v decembru, med januarjem in februarjem pa bodo uresničili dve tradicionalni manifestaciji: zimovanje in nedeljski tečaj alpskega smučanja in deskanja.

Letos se so odločili za dolino Zoldo, pod Civetto. Med petdnevnim bivanjem (štiri noči) bodo priredili tečaje smučanja. Udeleženci bodo nastanjeni v hotelu Cristellina v kraju Zoldo Alto, v bližini smučišč, tako da bodo avtomobili ostali lepo parkirani. Zaradi rezervacije hotela (gre za obdobje šolskih počitnic, ko je površevanje največje) in organizacije nameravajo pri društvu čimprej zaključiti vpisovanje. Doslej se je na zimovanje, ki bo od 2. do 6. januarja, prijavila kar lepa družina, ki se bo v prihodnjih dneh še povečala. Prijave bodo sprejemali tudi v torek, 30. oktobra, med 20.30 in 22. uro na društvenem sedežu Verdiljev korzo 51/int, tel. 0481-532358. Poleg članov društva, ki se bodo odločili za namestitev v hotelu s polpenzionsko oskrbo, obstaja tudi možnost, da se dejavnosti na smučišču (tečajem) pri družijo tudi člani, ki bodo za namestitev poskrbeli po svoje.

Sredi januarja, predvidoma že 13. januarja, pa se bo začel tradicionalni nedeljski tečaj alpskega smučanja in deskanja, ki se bo predvidoma zaključil 10. februarja. Dokončna odločitev glede kraja še ni padla, vendar se pri smučarskem odseku nagibajo za smučišča na Kravancu. Tudi v tej sezoni bo na razpolago avtobus; podrobnosti bodo objavili že čez kakšen teden.

NOVA GORICA

Odkrili Trinkovo dediščino

ŽIVA GRUDEN

FOTO K.M.

V novogoriški knjižnici Franceta Bevka je bil v četrtek predstavljen zbornik z naslovom »Mons. Ivan Trink (1863-1954) - Spodbujevalec spoznavanja in dialoga med kulturami«. O knjigi so spregovorili Robert Dapit, Miha Obit in Živa Gruden; zbornik je lani v Cedatu izdal tamkajšnje kulturno društvo Ivan Trinko, predstavitev pa je potekala v nizu prireditev pod naslovom V Trinkovem duhu.

»Trinko je velika osebnost, ki jo mora v celoti razumemo še v današnjem času. Bil je predhodnik povezovanja v okviru Evrope, predvsem romanskega in slovanskega sveta, kar je bilo za tiste čase pionirske delo, ne čisto v skladu s tedanjim časom. Šele danes, ko meje dejansko padajo, zaznavamo to njegovo daljnovidnost,« je o Ivanu Trinku povedala Živa Gruden, ki poleg Jožeta Pirjevca, Branka Marušiča, Giorgia Banciga, Marije Kacin in drugih objavila v zborniku svoj prispevek o velikem Benečanu. »O Trinku se je sicer veliko pisalo tudi v preteklosti, vendar je bila pomanjkljivost v tem, da je bilo gradivo razdrobljeno in težko dostopno. Z zbornikom smo skušali zbrati tiste, ki so Trinka raziskovali, s tem da so doganjana strnili in jih nadgradiли. Delo prinaša tudi nekaj novosti in podatkov, ki niso prisotni v prejšnji literaturi, pomembno pa je, da so v eni knjigi zbrani pogledi na Trinka iz različnih, če že ne vseh vidikov njegove široke dejavnosti,« še dodaja Grudnova. Avtorji so v zborniku med drugim pisali o pomembnosti Trinkove slovnice, o njegovih glasbi, o Trinku kot prevajalcu iz slovenske književnosti v italijanščino, o njegovih čeških spisih, o Trinku kot o zgodovinarju in geografu, če naše jemo le nekatere izmed tekstov.

Poleg Mihe Obita in Lucie Trusgnach je zbornik uredil še Robert Dapit, ki je tudi poudaril aktualnost Trinkovega nauka. Na predstavitvje je izrazil upanje, da bodo po knjigi posegali tudi mladi in tako spoznavali Trinkovo vsestransko. Sodelovanje pri pripravi zbornika je označil kot prijetno izkušnjo, izpostavljal pa je tudi ličen izgled knjige ter opozoril na dosedanje predstavitev zbornika na Videmski univerzi, na videmski pokrajini in v Špetru. (km)

ŠTEVERJAN - Briški Grič

Sobotni skok v svet pravljic

Kulturno društvo Briški Grič iz Števerjana se je tudi letos odločilo, da bo posebno skrb namenjalo najmlajšim in njihovi domišljiji. Društvo bo enkrat tedenško prirejalo srečanja za otroke, ki bodo potekala vsako soboto med 15.30 in 17. uro; vodenje otroških uric je društvo zaupalo Danieli Štekar. V soboto, 20. oktobra, je potekalo prvo informativno srečanje, kateremu je sledila tudi prva navdušujoča pravljica urica.

Pobuda je namenjena predvsem otrokom iz vrtca in osnovne šole, ki radi rišejo, ustvarjajo in prisluhajo pravljicam. Glavna tema srečanj je pravljici svet, ki spodbuja otroško domišljijo z očarljivimi zgodbami iz vsega sveta. Otroci bodo spoznali klasike, od bratov Grimm do Andersonovih pravljic, pripovedovali pa jim bodo tudi druge zgodbe, ki so morda manj znanе, vendar vseeno zanimive in poučne. Srečanja bodo namejena posebno skrb obogativiti besednega zaklada najmlajših. S pomočjo pravljic se bodo torej otroci tudi marsicišča naučili. Vsako soboto bo kulturno društvo Briški Grič poskrbelo tudi za ustvarjalne in likovne delavnice, preko katerih bodo otroci lažje poglobili vsebinsko pravljic. Srečanja bodo obogatili s plesom, otroškimi pesmicami in primernimi igricami; za dodatne informacije in vpisovanja je v večernih urah staršem na razpolago Daniela (tel. 320-1817897).

BRDA - Z avstrijskimi partnerji načrtujejo terme na vzpetini med Medano in Fojano

Tudi brez vrtanja bodo zgradili zdraviliški kompleks

Termalno vodo nameravajo prevažati iz 150 kilometrov oddaljenega Bad Bleiberga

V Goriških Brdih so začeli pred dvema letoma razmišljati o izgradnji term, ki naj bi bile locirane na vzpetini med Medano in Fojano. Pobudnika za to sta bila podjetje Alpe Adria center iz Celovca in družba Por z Dunajem, katerih strokovnjaki so v dolini Oblanca zaznali prisotnost termalne vode. Predvidevanja je kasneje z analizo potrdil tudi Geološki zavod Slovenije. Ker pa to še ne pomeni, da bodo termalno vodo zagotovo našli, in ker bi značili stroški vrtanja milijon evrov, česar briški občinski proračun ne prenese, trenutno delajo na planu B, ki predvideva nenavadno rešitev - prevažanje termalne vode v cisternah iz 150 kilometrov oddaljenih term v avstrijskem Bad Bleibergu.

Briški župan Franc Mužič je skupaj z županom občine Bad Bleiberg pred časom podpisal pismo o nameri za sodelovanje občin pri tem projektu, v okviru katerega naj bi ustanovili mešano slovensko-avstrijsko družbo Terme Brda in termalno vodo v Brda vozili iz Avstrije. A to je le alternativna možnost, saj v Brdih še vedno računajo na to, da bodo z vrtino prišli do svoje termalne vode. Zaenkrat čakajo na odločitev države. Med prihodnjim obiskom vlade v Brdih naj bi se bolj konkretno pogovarjali o tem projektu in, če na državni ravni ne bo interesa za takšno naložbo, bodo vrtanje zaupali privatnemu podjetju.

Projekt je trenutno v fazi spremnjanja namembnosti kmetijskih zemljišč, na katerih naj bi začeli v letu 2009, najkasneje pa 2010 graditi termalni in hotelski kompleks. Predvidena investicija je ocenjena na 50 milijonov evrov, levji delež naložbe pa naj bi zagotovili Avstriji. V hotelskem kompleksu naj bi bilo 252 ležišč in dovolj prostora za konferenčni turizem ter seveda vinoteko in ostalo gostinstvo ponudbo. Hotel naj bi imel podobo gradu oziroma dvorca, tipičnega za kulturno krajino Goriških Brd. Preraščala naj bi ga divja trta, tako da bi se njegova zunanjina podoba z letnimi časi spremenjala. V tem kompleksu naj bi zaposlili 70 oseb. Dodatnih 40 zaposlenih naj bi dobilo delo v samih termah v neposredni bližini hotela, kjer naj bi uredili plavalne bazene in tlakovane platoje, namenjene poležavanju. V pritličju termalnega dela nameravajo urediti tudi savne. Zdravstveno-terapevtski del naj bi ponujal različne terapije za zdravje in lepoto.

Ker se zaradi tveganja, da termalne vode ne najdejo, briška občina s tem projektom ne more prijaviti na razpis evropskih skladov, so se odločili, da pe-

Idejna zasnova termalnega in hotelskega kompleksa v Brdih

FOTO N.N.

ljejo »termalno zgodbo« naprej v dveh delih. Tako bodo skušali za hotelsko-zdraviliški kompleks skupaj z avstrijskimi partnerji pridobiti evropska sredstva, saj je to vrstne naložbe na voljo kar nekaj razpisov, projekt »vrtina« pa je zaenkrat zamrznjen. Kot je povedal direktor briške občinske uprave Andrej Markočič, je interes privatnih podjetij za vrtino velik, a pri tem obstaja bojazen, da bo skušal potencialni investitor stroške investicije čimprej povrniti z visokimi cenami termalne vode, ki bi onemogočile razvoj ostalih dejavnosti, kot je npr. ogrevanje s termalno vodo ipd. Poudaril je, da so tudi terme v avstrijskem Bad Bleibergu v občinski lasti, kar naj bi bilo, glede na to, da gre za naravno bogastvo, tudi logično. V zvezi z odzivom Bricev na načrtovanje terme pa je Markočič povedal, da so projekt sprejeli zelo dobro in da številni že nestрпно čakajo, da se začne z realizacijo projekta, ki v radiu 150 kilometrov ne bi imel primerjave, a zaenkrat živi le na papirju.

Nace Novak

ŠEMPETER - Namenu predali prenovljeno plezalno steno

Celoletni plezalci

Stena Društva ekstremnih športov ponuja 1.500 oprimkov in je primerna tudi za tekmovanja

Pod nadstreškom osnovne šole Ivana Roba v Šempetu so v petek odprli prenovljeno plezalno steno. Ob podpori občine, ki je prispevala kovinsko konstrukcijo, so jo s prostovaljnimi delom izdelali člani tamkajšnjega Društva ekstremnih športov. Nova plezalna stena je enkrat večja od prejšnje in precej bolj razgibana; meri skoraj 200 kmov in ponuja preko 1.500 oprimkov.

Kot je povedal predsednik Društva ekstremnih športov Andrej Čotar, so se za prenovo in razširitev odločili zaradi velikega povpraševanja, saj je prvo plezalno steno obiskovalo vse več navdušencev nad prostim plezanjem, med katerimi je bilo tudi precej otrok. Samo v prvih treh mesecih po postaviti stene so evidentirali več kot 1.000 obiskovalcev. »V popoldanskih urah smo vsak dan tukaj. Vsakdo lahko pri nas poskuši. Nudimo tudi vso potrebno opremo in pomoč, saj je med nami kar nekaj inštruktorjev,« je še povedal Čotar in dodal, da so za postavitev prenovljene plezalne stene, na kateri bo mogoče prijeti tudi tekmovanja, za kar je bila dosedanja premajhna, potrebovali dva meseca trtega dela. Pri različnih sponzorjih so nabrali milijon nekdanjih tolarjev, ki so ga vložili v opremo, vsa dela pa so opravili sami.

V društvo, ki obstaja slaba štiri leta, je včlanjenih okrog 500 članov z vseh koncev Slovenije, pa tudi iz tujine. Med njimi so pretežno plezalci, ki šempetsko steno radi obiščajo, ker je mogoče na njej zradi ugodne klime plezati celo leto. Fantje iz društva ekstremnih plezalcev, ki so na predhodnici nove stene uspešno izvedli že celo vrsto športnih dnevov in prikazov prostega plezanja, igrajo pogosto tudi vlogo varuš. Starši jim pripeljejo otroke in gredo po opravkih, saj vedo, da so pri njih v dobrih rokah. (nn)

Šempetska plezalna stena

FOTO N.N.

MEDANA - Z dnevom odprtih vrat se je na domačiji Klinec zaključil deseti MMMart

Posnemalce imajo v Franciji

Letos je prišlo 25 avtorjev iz Avstrije, Hrvaške, Nizozemske, Italije in Slovenije, v desetih letih pa kar 240 avtorjev z vseh koncev Evrope, ZDA in Japonske

S petkovim dnevom odprtih vrat se je na domačiji Klinec v Medani zaključilo že deseto mednarodno srečanje likovnih ustvarjalcev MMMart. Letos je prišlo v Brda 25 avtorjev iz Avstrije, Hrvaške, Nizozemske, Italije in Slovenije, ki so od ponedeljka ustvarjali v ateljejih domačije Klinec in v njeni bližini. Na dnevu odprtih vrat je bila na ogled razstava vseh novonastalih del, obiskati pa je bilo mogoče tudi ateljeje in poklepati z umetniki. V okviru kulturnega programa je bila predstavljena projekcija Generative Art Bogdana Sobana, za dobro glasbeno spremljavo pa so poskrbeli člani priznane slovenske skupine Terrafolk.

Organizatorji srečanja, kulturno umetniško društvo Opoka, so predstavili tudi sveže izdan katalog desetih let delovanja. V njem je na skoraj 250-ih straneh predstavljenih 240 avtorjev z vseh koncev Evrope, ZDA in Japonske, ki so na srečanjih MMMart ustvarjali v Brdih.

V okviru letošnjega srečanja so prejšnji ponedeljek v novogoriški galeriji Artes odprli razstavo treh udeležencev

letošnjega MMMart, Andreja Pavliča, Borisa Zaplatila in Rajka Čubra. V sredo je bila v galeriji Paviljon v Novi Gorici otvoritev razstave mednarodnega dobrodelnega projekta »Paint a future«, ki ga vodi udeleženka letošnjega MMMart, nizozemska umetnica Hetty Van der Linden. Do začetka 11. srečanja pa si bo mogoče ogledati še dve, v okviru letošnjega srečanja odprtih razstav. V galeriji MMMart Ščurek v Medani je na ogled zanimiva razstava poslikanih vinskih sodov akademškega slikarja Giannija Borte, v kleti Movic pa razstava del akademškega slikarja Klavdija Tutte.

Etko Tutta iz Kulturno umetniškega društva Opoka je ob desetletnici srečanja, ki je namenjeno predvsem povezovanju in druženju slovenskih umetnikov z umetniki iz ostalih držav, povedal, da je MMMart v tujini kar znan dogodek, in da jih že posnemajo. Podobno srečanje namreč pripravljajo v Španiji, prošnjo za sodelovanje pa so prejeli tudi iz Francije, kjer naj bi v Burgundiji pripravili likovno srečanje z istim imenom MMMart. (nn)

Likovniki med delom na briški domačiji

FOTO N.N.

GORICA

Korenine in pomen političnega nastopanja

Januarja 1947 je skupina zamejskih Slovencev v Trstu in v Gorici obnovila samostojno politično nastopanje s ciljem, da v novi italijanski družbenopolitični ureditvi zastopi slovenske interese. Tako je bila ustanovljena Slovenska demokratska zveza, ki je to vlogo opravljala dobro tri deset let, nakar je v 70. letih nastala stranka Slovenska skupnost, katere cilj je povezovati Slovence ter jih na politični in institucionalni ravni zastopati ne glede na ideološko opredelitev. Iste leta je začela izhajati Demokracija, glasilo Slovenske demokratske zvez, ki ga je vodil Andrej Slavko Ursić; spomin na njegovo tragično izginote 30. avgusta 1947 pri Kobaridu je SSK počastila letos poleti. Krožek Anton Gregorčič v sodelovanju s SSK ob 60-letnici povojne obnovitev samostojnega političnega nastopanja prira je na to temo večer z zgodovinarjem in časnikarjem Ivom Jevnikarjem; potekal bo jutri ob 20. uri v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici.

Ob jubileju zborovodje

Moški pevski zbor Mirko Filej iz Gorice prireja danes ob 16. uri v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici koncert ob 50-letnici zborovodstva Zdravka Klanjščka. Na prireditvi z naslovom Od srca do srca - Pol stoletja zvestobe petju in narodu bodo nastopili mešani pevski zbor Rupa-Peč, cerkvena pevska zborna Jazbina in Plešivo ter moška pevska zborna Anton Klančič iz Mirna in Mirko Filej iz Gorice; prostovoljni prispevki bodo namenjeni poplavljenem iz Krope v Sloveniji.

Starosta malí princ

KRUT v sodelovanju z ZSKD in Društvom slovenskih upokojencev za Goriško prireja danes ob 17. uri v Kulturnem domu v Gorici. Sodelujejo mešani mladinski pevski zbor Trst, moški pevski zbor Venturini, ženski pevski zbor Društva slovenskih upokojencev za Goriško, ženski pevski zbor Sinji galeb iz Izole in moški pevski zbor Sempeter pri Gorici.

Ples kot terapija na Gradini

V spremjemem centru Gradina v Dobrodobu se bo 5. novembra začela plesna delavnica po metodai terapije Marie Fux, ki jo bo enkrat tedensko do konca decembra vodila psihologinja Martina Serban. Deset srečanj bo potekalo ob ponedeljkih med 18. in 19.30; cena znaša 100 evrov. Metoda Marie Fux obravnava ples kot pot izražanja. Ples je umetnost, skozi katero se izraža posameznika osebnost. Človek zraža čustva s pomočjo razburljive, oživljajoče ali pomirjujoče moči plesa; informacije nudijo na tel. 0481-784111 ali 346-2110494.

EU dejavnik razvoja

V knjigarni Rinascita na drevoredu San Marco v Tržiču bo v torek, 30. oktobra, ob 18. uri posvet ob evropski integraciji, ki v deželi FJK lahko odigrava vlogo dejavnika družbenega in gospodarskega razvoja. Sodelovali bodo Fabio Del Bello, avtor knjige »Monfalcone città europea«, ter Desirée Pangerc in Antonio Palmisano s Tržaške univerze; povezovala bo Rada Orescanin.

Voden sprechod po razstavi

V razstavnih prostorih Fundacije Goriške hranilnice v ulici Carducci v Gorici bo tudi danes ob 16. uri in ob 17.30 brezplačen voden ogled razstave Od Alp do Jadranu po Južni železnicu in Bohinjski progi; ogled bodo vodili Marina Bressan, Marino De Grassi in Alessandro Puhali.

N

EDELJSKE

Lago Santo je majhno jezerce, ki leži dobrej 1500 metrov visoko v hribovju nad Parmo. Ob bregu stoji planinska koča Mariotti, kamor od nekdaj radi zahajajo planinci, ki se od tam podajajo na ekskurzije na bližnje vrhove Marmagna in Orsaro. Kraji so v lepih sončnih dneh nadvse prijazni in privlačni in o njih vedo ljudje povedati marsikatero zanimivost ali legendu. Nobena pa se prav go tovo ne more meriti z zgodbo, ki jo je v teh krajih, pravzaprav v sami planinski koči, zapisalo partizansko gibanje v davnem letu 1944.

Na podvečer 16. marca 1944 je skupina devetih partizan, zdelenih in utrujenih po skoraj dvajseturnem pohodu čez zasnežene hribe in doline, prispela v planinsko kočo. Tu naj bi počakala na glavnino bataljona Guido Picelli, ki je bil sestavni del Garibaldinske brigade za območje Parme. Skupino je vodil 24-letni Dante Castellucci po rodu iz kraja Sant'Agata d'Esaro v Kalabriji, preprčan komunist s partizanskim imenom Facio, ki je kljub mladim letom imel za sabo že vrsto podvigov. Še pred razpadom Italije se je pridružil legendarnim sedmim bratom Cervi, s katerimi se je udeležil številnih oboroženih akcij in bil z njimi aretiran, a mu je uspelo na vratolomen način pobegniti iz zapora, medtem ko so vseh sedem bratov Cervi na začetku leta 1944 usmrtili. Facio je bil po pričevanju njegovih soborcev po naravi nadvse pošten in pogumen človek ter karizmatična osebnost. Brez njegove neustrašenosti, odločnosti in vsega zaupanja vredne prepričevalnosti bi se tisti marčni dnevi v planinski koči ne končali tak, kot so se končali.

Kaj se je pravzaprav zgodilo? Castelluccijeva ne ravno najbolje oborožena četica je namreč že dva dni zmančakala na preostali del bataljona. Namesto partizanskih edinic pa se je v popoldanskih urah 18. marca pojavilo okrog koče več kot sto dobro oboroženih fašistov in nemških vojakov. Bili so obkljenjeni. Spričo sovražnikove premoči jim ni kazalo ravno najbolje, a so se kljub temu na odločen in preprčljiv ukaz komandanta Facia odločili, da bodo drago prodali svojo kožo. Ves popoldne je strahotno ropotalo in po delhem nočnem zatišju se je v zgodnjih jutranjih urah boj nadaljeval še z večjo ihto. Kljub premoči pa nacija fašistom ni uspelo stresti odpora partizanske devetnice. Po 24 urah neuspešnega obleganja se je sovražna vojska nepričakovano odločila za umik. Ne ve se, ali je odločitev narekovala bojazen, da se oblegancem bližajo na pomoč okrepitve, ali pa dejstvo, da je na bojišču smrtno obležalo že šestnajst mož, ranjenih pa jih je bilo 36, kar je pomenilo, da so izgubili skoraj polovico svojih sil. Dejstvo je, da so Facio in njegovi tovarisi brez izgub slavili neverjetno zmago, ki je odtele močno odmevala po hribih in dolinah Emilije Romagne in sosednjih dežel. Celo sam sovražnik se ni mogel izogniti občudovanju nad pogumom Facia in njegovih partizanov, če je res, da je nemški komandant oblegovalcev izjavil, da „so to tisti Italijani, ki bi se morali bojevati skupaj z nemško vojsko.“

Ta drobec zgodovine italijanskega odporočnega gibanja se je trdno zasidral v spomin mnogih emilijskih borcev, aktivistov in drugih ljudi, ki so poznali Danteta Castelluccija – Facia, ali pa samo slišali zanje. Postal je idol, zgled, legenda. Toda kljub temu je široki italijanski javnosti njegovo ime skoraj neznan. Začuda, njegovega imena ne najdemo niti v obsežni vseobsegajoči Enciklopediji antifašizma in Odporništva Pietra Secchie in Enza Nizze. Vse, kar zadeva velikega partizanskega voditelja Facia in njegova junaka dejana, je uradno povojno zgodovinopisje skušalo potisniti v pozabo.

Zakaj? Najbolj izčrpne odgovore na to vprašanje nam daje knjiga zgodovinarja in doslednega raziskovalca predvojnega in medvojnega dogajanja v Italiji Carla Spartaca Capogreca Il piombo e l'argento – La vera storia del partigiano Facio (Svinec in srebro – Resnična zgodba partizana Facia), ki je izšla letos pri založbi Donzelli (232 strani, 24,50 evrov) in takoj vzbudila izredno po-

zornost. Capogreco nam v njej na občuten in priscrén način razkriva neverjeten lik partizanskega junaka, hkrati pa z odločno roko poseže v dogajanje, s katerim so hoteli nekateri ta lik potisniti čisto ob rob zgodovinskega spomina in mu odvzeti pravo dostenjanstvo.

Capogrecova pripoved se začenja prav z legendarno bitko pri jezeru Lago Santo, nakar preskoči za skoraj dvajset let v maj 1963, ko so v Cosenzi Dantetu v spomin izrocili njegovi materi Concetti srebrno kolajno za vojaške zasluge. V utemeljitvi posmrtnega priznanja je zapisano: „Junaški organizator partizanskega boja, je hrabro sodeloval pri številnih krvavih akcijah, ne da bi se menil za nevarnost. Iznenaden od sovražnika, se je krčevito branil. Premagan, se ni hotel predati in je bil zato na mestu umrjen. Svetel zgled najbolj pristnega junaštva.“

Hvalnica v prvem delu utemeljitve odgovarja resnici in je prav gotovo zaslužena, drugi del pa je čista laž. Facio namreč ni padel pod morilskim svincem nacifašistov, temveč njegovih partizanskih in strankarskih tovarisev. Pod smešno in nespodobno pretvero so ga 20. julija aretilirali, mu po hitrem postopku sodili ter ga po še hitrejšem usmrtili.

„Pravijo, da resnica vendo zmaguje, toda to ni resnica“, je zapisal Čehov v svojih Zvezkih. Faciov primer v celoti potrjuje to misel. Capogreco pa želi s svojo raziskavo posvetiti v temine ne samo zamolčane, temveč celo izmalicene in preusmerjene preteklosti. Kaj se je pravzaprav dogajalo tistega

julijskega dne pred 63 leti, da je vrglo svojo mrko senco na eno od pomembnih epizod odporočnega gibanja v emilijskih hribih? Kaj je ustvarilo eno od tistih „senčnih con“, o katerih je ob letošnjem dnevu spomina na žrtve fojb (sicer tako pristransko in neobjektivno) govoril predsednik Republike Giorgio Napolitano? „Senčne cone“ so nič drugega kot rezultat težnje voditeljev odporočnega gibanja in v njem prevladujoče Komunistične partije Italije, da se zamolči vse tisto, kar bi tako ali drugače oškodovalo ugled gibanja samega in da se, če je treba, zgodovinska dejstva celo pretvorijo, ponaredijo, olepšajo itd. Capogrecova knjiga dregne s precejšnjo silo v to poglavje zamolčevanja in pretvarjanja zgodovinskih dejstev. Toda ne z zornega koča sistematskega zgodovinskega revizionizma, ki se je zadnja leta precej razbohotil in okužil tudi nekatere levičarske pisce, in katerega glavni cilj je, da bi zasenčil pomen in zmanjšal ali celo zanikal vrednost odporočnega gibanja. Capogreco ostaja zvest idealom in izročilom Odporništva in odklanja sistematični revizionizem, vendar se v pravem Marxovem duhu, da „je resnica vedno revolucionarna“ pošteno zavzema za „revizijo“ tistih strani odporočnega gibanja, ki so bile zamolčane ali lažno zapisane.

Ena od teh je stran, ki je zamolčala prigode in nato pretvorila spomin Danteta Castelluccija – Facia. Capogreco ga nekako opisuje kot romantičnega junaka, karizmatičnega partizanskega voditelja, zvestega idealom svobode, enakosti, bratstva, solidarnosti in družbeni pravičnosti, ki so mu

boli pri srcu partizanske akcije kot politične spletke. Toda odporočno gibanje in sama komunistična partija, kateri je bil predan s srcem in dušo, nista bila imuna pred spletkami in intrigami. Tudi partizanske enote so pač sestavljali ljudje s svojimi napakami in Facio je imel to smolo, da so njegovo pot prikrizali ambicije soborca Antonia Cabrellija – Salvatoreja ter politični interesi partije. Cabrelliju, ki je bil na sumu, da je sodelavec tajne politike Ovre in je bil zato izključen iz partije, je pocasi uspelo ne le, da ga je partija spet sprejela v svoje vrste, temveč da mu je bilo poverjeno poveljstvo in naloga političnega komisarja ene od edinic bataljona Picelli. Vendar mu to ni bilo dovolj. Ciljal je na še višje funkcije in pri svojem vzpenjanju proti vrhu je videl glavno oviro prav v neizmersni priljubljenosti Facia, ki zaradi izrazite svojeglavosti in akcijske nestrnosti najbrž ni bil najbolje zapisan pri komunističnih voditeljih. Zato je čakal na prvo priložnost, da bi odstranil oviro. Priložnost so ponudila angleška letala, ki so na partizansko ozemlje odvrgla tovore orožja. Pri tem je prišlo do zmešnjav pri dvigovanju teh pošiljk in Faciu so očitali, da si je njegova edinica prisvojila ploščo za namestev minometa, ki je bila namenjena drugi enoti. To je bilo dovolj, da je Salvatore aretiliral Facia in ga po hitrem sodnem postopku dal v imenu komunistične partije usmrtil. Zanimivo je, da je Facio spredel proces in smrtno osodbilo kot neko usoden danost (v smislu partija ima vedno prav) ter je celo odklonil ponudbo nekaterih zvestih tovarisev, ki so mu pripravili pobeg.

Malokdo je sicer verjel v Faciovu krivdo, vendar se skoraj ničče ni zganil, da bi reabilitiral njegov spomin. Med redkimi, ki so imeli pogum, da rešijo pozabe julijске tragedije dogodke, ki so povzročali partiji veliko zadrgo, je bila njegova družica Laura Seghettini, ki je po vojni poskušala vse, da bi proti Cabrelliju in njegovim pajdašem sprožili pravni postopek, a brez uspeha. Vsi, ki so kaj poskušali v Faciov bran, so bili del ležni neprijetnih svaril in celo groženj. Tačko je ostal zvit Cabrelli – Salvatore po vojni ugledna osebnost in je dobil svoje nezасluženo mesto v zgodovini Odporništva, premočntri in junaški Castellucci – Facio pa je bil pozabljen. Kadar pa so se ga končno za silo spomnili, so zato, da bi si olajšali umazano vest, to storili na najbolj hinavski in neprimeren način – dali so mu srebrno priznanje in si izmislieli smrt, ki je bila popolnoma drugačna od tiste, ki ga je dejansko doletela.

Če ga ne bi doletela ta kruta usoda, bi Facio morda dočakal današnje dni, star 87 let, in upravičeno se lahko sprašujemo, kaj vse bi v teh letih s svojo izrazito bistrostjo uma in plemenitostjo srca dosegel zase in za italijansko demokratično družbo, za katero je v odporočnju dal nesebičen prispevek. Capogreco v svoji knjigi prinaša odlomek, ki jasno dokazuje Faciov razgledanost in seveda njegove potencialne zmožnosti. Leta 1940 je še ne dvajsetleten v pismu nekemu prijatelju zapisal: „Na Stompi sem pred dnevi bral članek o obnovitvi bodoče Evrope. Prvi sem naletel na nekaj takšnega, tako kar zadeva zmernost izrazov, kot kar zadeva lepoto izraženih idej. Mislim pa, da gre bolj za sanje, kot za morebitno stvarnost, za čudovalo utopijo, a prav zato še toliko bolj utopijo.“ Sam je bil po svoje sanjač. Pritegnale so ga vse oblike umetnosti, od glasbe (igral je violino), likovne umetnosti (rad je slikal), književnosti (pisal je pesmi in prozo, a je vse to žal zgorelo v hiši bratov Cervi, ki so jo začgali fašisti), do gledališča (nastopal je v potujoci dramski skupini Otella Sarzija, ki ga je med drugim seznanil z brati Cervi). Prva otroška leta je preživel v Franciji, kamor se je bila prisiljena zateči družina, potem ko je njegov oče oklofutal fašističnega podestaja. Vrnil se je kot mladenič s precejšnjim tovorom znanja, lepih načrtov in protifašističnega duha. Vojna ga je najprej potegnila z Mussolinijevim armado v Rusijo, kjer je bil pri Donu ranjen. Domov se je vrnil na zdravljenje, ko pa je okreval, se ni vrnil v vojsko, temveč stopil v ilegalno, ki ga je mimo številnih prigod s Cervijevim skupino vodila v partizane, kjer si je v kratkem s svojo priljubljenostjo in nenavadnim, skoraj izzivavnim pogonom prislužil vodilno mesto v vrstah bataljona Picelli ter po smrti komandanta Ferma Ognibeneja v boju prevzel njegovo mesto. Vse to pa je trajalo le nekaj mesecov. Usoda mu ni bila naklonjena, ali bolje rečeno: niso mu bili naklonjeni ljudje, ki so ga obkrožali.

Morilski svinec in hinavsko srebro sintetizirata usodo dvakrat ogoljufanega junaka, ki ga želi Capogreco raziskava popolnoma rehabilitirati in mu v celoti vrniti ukrazeno dostenjanstvo. To je Capogreco tudi uspelo. Od izida knjige dalje se vrstijo pobude, s katerimi želi vse več ljudi popraviti zgodovinsko krivico. Tako v Sant'Agati v Kalabriji, kot v raznih krajih srednje in severne Italije so se vrstile spominske svečanosti, o vsem tem je končno poročal tisk, ustvarili so tudi posebno spletno stran Facio vive, predvsem pa velja omeniti pobudo večje skupine italijanskih zgodovinarjev, med katerimi so Claudio Pavone, Alessandro Portelli, Paolo Pezzino, Alberto Cavaglion in Giovanni De Luca, ki so prav na sugestijo Capogreca poslali predsedniku Napolitanu peticijo, v kateri predlagajo, da se Faciu podeli zlata kolajna za zasluge v odporočnju in s tem enkrat za vselej vzpostavi zgodovinsko resnico. Tako bo morda opravljena ena od velikih „senčnih con odporočnja“, o katerih govori Napolitano in vsi tisti, za katero je Odporništvo neoporečna in nepogrešljiva vrednota, a se mora prav zaradi tega osvoboditi vseh svojih okostnjakov in omari.

KAKO JE V RESNICI UMRL PARTIZANSKI JUNAK

Svinec in srebro ali senčne cone odporočnja

DUŠAN KALC

USPEH NEDAVNEGA ZASEDANJA V TRSTU

18. slovenski slavistični kongres

Plemenita kulturna prizadevanja

Osemnajsti Slovenski slavistični kongres je tako znanstveno kot organizacijsko domala brezhibno uspel. O prodornih predavanjih, bogatem zborniku, živahnih vtiših in lepih spominih na trdnevo tržaško bivanje nam zdaj prek elektronske pošte, telefona ali pisem zahvalno poroča marsikdo izmed dvestodesetih udeležencev zborovanja, pa tudi kopica njegovih zunanjih opazovalcev.

Naj torej izkoristim prijazno časopisno gostoljubje Primorskega dnevnika, da se v imenu Slavističnega društva Slovenije vnovič globoko zahvalim vsem, ki so kakorkoli pripomogli k srečnemu koncu tega strokovno, izvedbeno in finančno zelo zahtevnega projekta: najprej prof. Boris Pangercu, Mariji Besednjak, Marinu Marsiću in vsem ostalim članom Organizacijskega odbora, ki so od ustavnovega sestanka decembra lani zastonj žrtvovali pobudi veliko prostih ur in moči, enako pa tudi vsem kongresnim pokroviteljem, sodelavcem, rediteljem in predvsem podpornikom, ki so s svojo otpriljivo in širokogrudno denarno pomočjo izpricali, kako tokratni znanstveni zbor Slavističnega društva Slovenije ni samo izraz vsemanjšinskega, ampak tudi širšega primorskoga in matičnega prostora ter njegovih najplemenitejših kulturnih, slavističnih in slovenističnih prizadevanj.

Zakulisno lahko seveda priznam, da smo v tem pogledu naleteli tudi na kako izjemo, ki nam je za hip opelinila organizacijsko zaganost: od za kulturo in slovenistiko kdaj gluhih ministrstev do družb z milijonskimi dobički, ki so pobudi namenili komaj kak evro drobiža, od odsotnosti nekaterih povabljenih matičnih in krajevnih oblasti na otvoritveni slovesnosti do meseca preskromnega spremljanja prireditve in njenih odmevov v osrednjeslovenskih medijih. A kaj bi se ob znanem in tokrat kongresno potrjenem resnik sploh pritoževal: konec dober – vse dobro! Trst se je ob tej priložnosti res izkazal in očaral slovensko slavistično javnost.

Prof. Miran Košuta
Predsednik Slavističnega društva
Slovenije

Živeti mejo...tudi izven kongresne dvorane

Slavistično društvo Slovenije je uveljavljeni tudi v Zagrebu vrsto kongresov zunaj slovenskih meja. Spodbudne teme stikov, asimilacije, odnosov med sobivajočimi, različnimi narodi v obmejnem prostoru predstavljajo neskončni vir proglaševanja na kulturnem, zgodovinskem in jezikovnem področju. Ob znanstvenem razpravljanju je neposredni stik z večkulturno stvarnostjo dragoceno sredstvo za dodatno osmišljjanje projekta Društva.

Organizacijski odbor Slovenskega slavističnega kongresa je zato ponudil udeležencem tudi zanimiv spremni program, ki je naletel na nadpovprečno dober odziv. V omejenem prostem času, ki ga je pre-

puščal kongresni koledar, so si kongresniki ogledali mesto in okolico, a v primerem, »slavističnem« duhu. V petek so si kongresniki privočili pešpot po slavističnem in slovenističnem Trstu. Voden ogled mestnega središča je osvetlil kraje in dogodek, ki so na poseben način vezani na zgodovino slovenskega Trsta. Ob neobhodnih zgodovinskih znamenitostih kot je rimski amfiteater, so skupine odkrile na primer, da se je prva seja za ustanovitev Slavljanskega društva odvijala v Tergesteju, da se je Žiga Zois rodil v bližini Borznega trga, da se je prva slovenska šola nahajala v ulici Carducci ali da se je ulica Coroneo poimenovala verjetno po škofu Tomažu Hrenu. Prav take informacije, ki so jih posredovale Tanja Špacal, Alenka Vazzi in Marta Ivašič, so na poseben način vzbudile radovednost zelo pozornih slovenskih stavov in književnikov, ki so naslednjega dne, po zaključenem delu na kongresu, lahko ostali v družbi članov organizacijskega odbora ob uspeli ekskurziji po Krasu in Bregu, o kateri sta glavna akterja pobude, Boris Pangerc in Vera Tuta, napisala kratko kroniko:

Sobotno jutro, 20. oktobra, je bilo za oktober nenavadno sveže in je ledena burja prav zbadala v lico; obzorje pa je bilo kristalno čisto, sonce prozorno, morje kot biser, zelenina Krasa in belina skal v Bregu pa izrisani kot na razglednici. Velika skupina udeležencev kongresa se je odločila za končni izlet, vabliva pa je bila tudi napoved vojnje z ladjo.

Pred okovanimi vhodnimi vrati devinskega gradu sta se sredi jutra natekli obe gruči – skupina iz Trsta se je prizibala z udobnimi turističnimi avtobusom, skupina iz devinskega hotela pa je lepo jadrno prikorakala peš, da bi pregnala mraz iz kosti.

Dobre volje in sproščenega duhovičenja pa je bilo takoj na pretek.

Že sama pot skozi grajski park in postanelek na očarljivem grajskem dvorišču so na številno skupino napravili močan vtis. Ob grajskem vodnjaku – na hladnem soncu z občutkom otoplitrive – je prof. Vera Tuta Ban podrobno orisala zgodovino gradu in razgibane živiljenjske zgodbe njegovih prebivalcev do današnjega dne, s poudarkom tudi na številnih osebnostih iz plemeniteškega, glasbenega, filozofskega in književnega sveta, ki so za krajsi ali daljši čas prebivalce na gradu v gosteh za kulturno občutljivih grofov Thurn un Taxis: Franz Liszt, Rainer Maria Rilke, Franz Ferdinand, ki je iz Devina odpotoval v Sarajevo naravnost v smrt, cesarica Elizabeta, bolj znana kot Sissi.

Prvi postanek je bil pred kongresnim centrom, ki so ga uredili prav med zdovim nedanljega servitskega samostana, v katerem je brat Gregorio Alasia pred 400 leti napisal znameniti slovar.

Pred vstopom na notranje dvorišče je pogled na star grad na skali ponudil priložnost za zgodovinsko razlago o nekdanjem pomembnem štvanskem pristanišču. Starega gradu se drži legenda o Beli nuni, štvanskem pristanišču pa mit o Lepi Vidi.

Sprehod po grajskih salonih in dvoranah je obiskovalcem utrdil vtis bogate in pomembne preteklosti tako v gospodarskem in političnem oziru kot tudi v družbenem in kulturnem. Imeli so tudi priložnost, da si ogledajo razstavo Rilkejevih rukopisov, predvsem njegove korespondence.

Obisku je bila namenjena le ena ura časa, zato se ni bilo mogoče zadržati na terasah in v parku, treba je bilo pohiteti v de-

vinski pristan, kjer je že čakala ladja za prevoz izletnikov v Trst. Kljub napovedim, da bo deževalo in pihalo močna burja, se to k sreči ni zgodilo. Razgled je segal od Karriških gora mimo Gradež do Istrske obale. Našo obalo od Devina do Trsta pa je vso pot spremjal razlagata o naseljih, ledinskih imenih krajev, skalovja, posameznih školjev itd. Prof. Olga Lupinc je dodatno obogatila razlago z branjem pesmi Aškerca, Gregorčiča, Grudna in odlomkov iz Bevka in Lisjaka. Izletniki so na krovu dobili tudi malico, ki jo je pripravil simpatični Martin Petelin in ki je tudi sam kaj povedal o morju in o ribolovu, saj prihaja iz nabrežinske Babčeve družine, ki je bila lastnica tiste čupe, ki je zdaj v Etnografskem muzeju v Ljubljani. Tako so se informacije kar dopolnjevale, izletnikom pa je postal najlepši vtis in želja, da bi se spet vrnila na našo obalo.

Manjša skupina je z avtobusom obiskala štvanski kot in slišala veliko zanimivih pripovedi o prvih zgodovinskih časih slovenske poselitve ob izvirih Timave, o pokristjanjevanju, o starodavnem molitveniku s slovenskimi imeni, ki je romal, kot dragoceno darilo, v roke ogleskega patriarha in še marsikaj. Obe duši skupin izletnikov sta se spet spojili v neoločivo celoto v Trstu pred Pomorsko postajo in z dvema (skoropopolnomna zasedenima avtobusoma) krenili po avtocestni obvoznici, mimo grozljivo kadeče se železarne, z bežnim pogledom na starodavno škedenjsko jedro s stolpom in cerkvijo v ospredju in s spominom na škedenjske krušarce, proti zelenim podbojem dolinskega Brega in slikovitemu kršju Glinščice. Pot je peljala skozi Dolino, Boljunc, Boršt in Ricmanje na Jezero. Vsi izletniki so se od prvega do zadnjega nagnili čez obzidje razgledne točke na previsu

Klinšce in jim je ob pogledu na izjemno lepoto tega naravnega bisera zastal dih. Županja Občine Dolina Fulvia Premolin je prišla nalač na Jezero, da bi udeležencam kongresa prinesla svoj pozdrav in svoje pričevanje, kako slovenski župan upravlja slovensko občino v Italiji. Udeleženke so pozorno prisluhnile, ko je našla nekaj značilnosti občine in njenih prebivalcev slovenske in italijanske narodnosti, močno pa jih je tudi pritegnila pripoved o Odprtji meji, znameniti manifestaciji, ki je od leta 1981 dalje po svoje tudi pomagala k združevanju Evrope. Županja je pozela zasljeni aplavz; ogled Klinšce od zgoraj pa se je zaključil z literarnim intermezom – Boris Pangerc je prebral svojo pesem Breg, Breg, Breg in vsakemu udeležencu posebej podaril izvod.

Ekskurzija se je nato nadaljevala do spomenika Bazovskim junakom. Pri spomeniku nas je pričakal ravnatelj Narodne in študijske knjižnice Milan Pahor, ki je izjemno sistematično in dopadljivo orisal vznik organizacij Borba in Tigr, okoliščine, ki so pripeljale do organiziranega upora proti fašističnem oblastem; nato je pripovedo-

val o delovanju štirih junakov in o njihovi tragični usodi. Pahor je povedal tudi, da to ni bil edini proces proti našim antifašistom in da je Posebno sodišče za zaščito države prišlo iz Rima dvakrat v Trst in enkrat v Puli. In vsakokrat izreklo smrtnes odsodbe in to proti ljudem, ki so samo branili svojo govorico in svojo kulturo. Pod vtisom zavetega nagovora Milana Pahorja, so udeleženci ekskurzije 18. slavističnega kongresa počastili spomin Bazovskih junakov z enomintno zbranostjo.

Lepo urejeno in skrbno negovano gmajno s spomenikom v sredini so gostje zapustili z novim bogastvom v duši in še s spoznajem, da so videli tudi tablo, ki označuje, koliko krat so naprotin omikanga sožitja oskrnili obeležje mladih žrtv za svobodo.

Kmalu zatem sta se avtobusa zatekla v čudovito pokrajino zgoniškega kraša, med jesenske barve trtnih nasadov in pokošenih travnikov.

Ko so se slavistke in slavisti posedili za obložene mize pri Miliču v Zagradcu, je prisotne pozdravila odbornica Občine Zgonik Nadja Debenjak, ki je posebej poudarila, da imamo radi takšne obiske, da nam veliko pomenijo in da naj bodo torej čim bolj pogosti. Nakar so se pred pisano družčino pojavile pupe Ženske pevske skupine Stu ledi in zapele tako kot redkokdaj. Iz njihovih plemenitih grlc so z žarom in zanosom zazvenele pesmi v istrskem, kraškem, tržaškem italijanskem in hrvaškem narečju. V kratkem koncertnem nastopu so izpričale vse bogastvo naše zemlje, njenega trpljenja in njenega veselja, njenih ljudi in njenih običajev. In svoj nastop so zaključile tako, kot je bilo v danih okoliščinah primerno zaključiti: z rezljansko pesmijo in sicer v grobih, močnih, pretresljivih tonih, da je vse prisotne še dolgo potem, ko je zamrl topel in viharen aplavz, spreletavača mrščavica.

Ura slovesa je prišla težka, a neizbežna. Mnogo rok se je stisnilo, mnogo oči se je orosilo. V dušah so se oblikovali trdniki sklepi, da to ne sme biti zadnjič, ko se vidiemo. Srca pa so utripala od polnosti vtisov in od žlahtnosti doživetega.

Organizacijski odbor Slovenskega slavističnega kongresa TRST 2007 so sestavljali: Boris Pangerc (predsednik), Marija Besednjak (tajnica), David Bandelj, Nada Čukić, Ksenija Dobrila, Poljanka Dolhar, Živa Gruden, Miran Košuta, Olga Lupinc, Marino Marsič, Bojan Mevlja, Rossana Pačiagi, Nadja Roncelli, Slava Starc, Matej Sušić, Alenka Štoka, Vera Tuta Ban, Loreda Umek, Neva Zaghet

Pokrovitelji: Avtonomna dežela FJK, Generalni konzulat Republike Slovenije v Trstu, Tržaška Pokrajina, Občine Trst, Milje, Devin-Nabrežina, Dolina, Zgonik, Repentabor, Univerza v Trstu, Univerza v Vidmu, Univerza v Novi Gorici, Univerza na Primorskem, Slovenska kulturno gospodarska zveza, Svet slovenskih organizacij.

Podporniki: Avtonomna dežela FJK, Zadružna kraška banka, Generalni konzulat Republike Slovenije v Trstu, Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Agencija za raziskovalno dejavnost RS, Tržaška Pokrajina, Občina Dolina, Slovenska kulturno gospodarska zveza, Svet slovenskih organizacij, Zveza slovenskih kulturnih društev, Slovensko stalno gledališče, Graphart, TAL SIOT Spa, Trieste Trasporti, Sklad Zora in Libero Polojač, Slovenska Evrošola, Mizarška delavnica Boris Grilanc, Prosek, Livio in Irena Milič

Organizacijski odbor Slovenskega slavističnega kongresa se zahvaljuje vsem medijem, ki so spremjali kongresno dogajanje. Posebna zahvala naj gre redakcijama Primorskega dnevnika in Novega Glasu ter Deželnemu sedežu RAI za obširno poročanje in veliko pozornost, ki so jo namestili temu dogodku. Umetnika Boris Zuljan in Deziderji Švara sta poklonila v dar dragoceni umetnini, s katerima so organizatorji kongresa obdarili dobitnika nagrad za živiljenjsko delo Pavleta Merkuja in Sergija Šlenca. Hvala!

Že 25 let profesionalno skrbimo za zelenje

Alle Gerbere

VZGOJA OKRASNIH RASTLIN IN CVETJA - razstavni prostor in neposredna prodaja

SISTEMI ZA NAMAKANJE IN GNOJENJE

PROFESSIONALNA SETEV IN VOONA SETEV ZELENIH POVERŠIN

SALEŽ • Zgonik (TS)

Tel. 040.2296001 • Mob. 349.1237461

Vse vrste KRIZANTEM - rezane in v vazi

NAČRTOVANJE, IZVEDBA IN VZDRŽEVANJE ZELENIC

SANIRANJE, OBREZOVANJE IN POSEKA DREVES

ZIDANA IN LEŠENA VRTNA OPREMA

POMEMBNE, A NAM NEPOZNANE TRŽAČANKE

Zofka Kveder Demetrović (pisateljica in prevajalka, 1878 - 1926)

Verjetno se bo marsikdo vprašal, zakaj uvrščam Zofko Kveder med Tržačanke ali tiste žene, ki so dlje živele v Trstu in s svojim delom zaznamovale naše življenje. Kvedrova je živelu najprej v Sloveniji, potem šestnajst let v Pragi in nazadnji dvajset, do svoje smrti 21. novembra 1926 v Zagrebu. Poročena je bila dvakrat, oba njena moža sta bila Hrvata. Prvi, Vladimir Jelovšek, je bil v Pragi, kjer sta se srečala, modernistični pesnik, pozneje pa zdravnik. Drugega moža je spoznala v Zagrebu. Bil je socialnodemokratični politik in publicist Jurij Demetrović. V njenem življaju se pojavljata oba priimka, kot pisateljico pa jo poznamo z njenim deklinski imenom Zofka Kveder. Kljub od Trsta odmaknjenu življenu, pa sta ona sama in nje začetno literarno delo tesno povezana z našim mestom.

Želja da bi postala pisateljica se ji je porodila, ko je imela komaj petnajst let. Takrat je (l. 1893) izšel prvi zvezek Zbranih spisov Pavline Pajkove - s sliko in življenjepisom. To jo je opogumilo, da je ob prebiranju teh spisov začela sanjati o sebi kot pisateljici. Nosilke zgodbe so pri Pajkovi navadno ženske, dobre, lepe, moralne, opisi idilični in razgovori sentimentalni. Zofka je bila po značaju in tudi po svojih mladostnih izkušnjah sicer živo nasprotje Pavline Pajkove, pritegnilo pa jo je to, da piše in objavlja ženska. Že štiri ali pet let pozneje pošla listom svoje prve pesmi in črtice. Prva, ki jih sprejme in objavi je tržaška Slovenka, še več, njena urednica Marica Nadliškova jo spodbuja k pisanju. Tista leta je v Trstu živilo precej več Slovencev kot v provincialni Ljubljani in vsak dan so prihajali novi. Naše obmorsko mesto je bilo zelo živahno, cvetela je trgovina, in z njo bogastvo, ob njem pa revno delavstvo, ki je bilo v večini.

V nobenem drugem slovenskem mestu ni bilo tako velikih socialnih razlik. Te razlike pa so spodbujale niže sloje, da so se organizirali. Trst je imel v Sloveniji najugodnejše pogoje za razvoj delavskega gibanja, v katerega so se kmalu vključevali tudi ženske, med njimi agilna in bojevita družbenega dela Maša Gromova, ki je nastopala kot govorica na delavskih zborovanjih.

Tak je bil Trst, ko se je z njim srečala in ga začela spoznavati tudi komaj dvajsetletna Zofka Kveder, ki se je rodila gorenskem staršem 22.aprila l. 1878 v Ljubljani. Najprej se je s starši preselila v Lož, potem v Novo vas na Blokah, kjer je začela hoditi v osnovno šolo, od tam v Drago nad Loškim potokom in nazadnje v Loški potok. Šele tu se je njen ocē ustalil in se zaposlil kot občinski tajnik, potem pa je v loškopotoški vasi Retje odprl majhno trgovino in gostilno. Vedno bolj se je vdajal pičiči in propagal. Više razrede osnovne šole je Zofka obiskovala v Ljubljani, potem pa je morala doma največkrat opravljati očetovo občinske tajniške posle, pa še delati trgovini in gostilni, ker je oče cele dneve popival. Spoznala je bedo in trpljenje zapostavljenih in izkoriščanih žensk, pa tudi trdo delo moških, ki so hodili vsako leto drvarit v hrvaške gozdove. O svojem življenu v Loškem potoku je pozneje pisala Ivanki Anžičevi v Trstu: »Toliko sramu, kolikor sem ga prebila jaz od petnajstega do osemnajstega leta, ne pretrprim celo življenje več.« Z močno voljo se je odtrgala od doma, hotela se je otresti domače odvisnosti in zaživeti svoje nedovisno življenje. Pot ni bila lahka in mlaada Zofka je doživljala udarec za udarcem.

V Ljubljani je bila kot dvajsetletno dekle v službi pri klerikalnem odvetniku dr. Ivanu Šušteršiču. Takrat si je začela, da bi svoja spoznanja popisala in jih objavila. Najprej je začela pošiljati raznim listom svoje pesmi, s katerimi pa ni imela uspeha. Več sreče je imela s črticami. Najbolj ji je bila naklonjena Marica Nadliškova. 14. februarja 1898 je Milena, (Zofka) poslala pismo z nekaj prispevkvi: »Prosim, preglejte jih, rada bi

vedela, imam li kaj nadarjenosti ali ne. Jaz si nič ne domisljam, to mi morate verjeti, ali želesla bi vendar, da bi mi kdo odkritosrčno povedal, jeli bi morda kaj dosegla ali ne«, piše in nadaljuje: »Prosim le, da se ne norčujete iz mene, - tudi zaradi tega pisma ne, - bolelo bi me. Prosti ne mi bo zadostoval, da se ne si-

jega odhoda iz Trsta uporablja psevdonime Milena, Zmagoslava K-r, Zofija, Zofka, Žiška in Poluks.

Še isto leto ji je Schwentner ponudil, da ji izda zbirk njenih črtic, ker pa je rokopis kar nekaj let obležal v njegovem predalu, ga je Zofka vzela nazaj, čeprav ji je ob ponudbi že izplačal 300 gol-

v Trstu urednik Rdečega praporja. Bila sta dobra prijatelja. Prav on ji je pokazal težko delavsko življenje v bogatem Trstu, tisti del Trsta, ki ga ne spozna la ne v krogu Edinosti ne Slovenke. V Trstu je sicer srečala vrsto žensk, ki so se borile za osvoboditev ženske, za njen boljši in enakopraven položaj v družbi in v svetu, pa tudi v družini, vendar je vse to ostajalo na ravni meščanske družbe, na socialno dno se niso spuščale. Ravno to dno pa je pritegalo mlado Zofko, ki je že v svoji mladosti spoznala revčino in alkoholizem. To družbo ji je v Trstu lahko odkril samo Kristan. Tudi sama se je proglašala za socialistko, vendar ni pristopila ne k socialnim demokratom ne h krščanskim socialistom. Skupaj s Kristanom sta povabila v Trst Anžičeve, ki je potem po Nadliškovi prevzela uradništvo Slovenke.

V Trstu so jo zanimali mlade žene in dekleta, ki so se pogosto znašle na cesti, brez strehe nad glavo in kosa kruha v roki. Zanimala jo je delavka proletarka, ki je v Ljubljani še ni bilo. Našla jo je lahko le v dolgi vrsti priseljencev iz zaledja, ki so vsak dan prihajali v mesto v upanju, da bodo tu našli srečo. Tu se ji je odprl nov svet. Dolgo sicer v Trstu ni vzdržala, preveč nemira in želje po širokem svetu je bilo v njej. Zato se je že jeseni s praznim žepom odpravila v Švico, kjer se je v Bernu vpisala na filozofsko fakulteto, ker tam matura ni bila potrebna. Zaradi pomanjkanja pa jo že kmalu potem srečamo v Pragi, kjer je v samozaložbi že l. 1900 izdala svojo prvo zbirko črtic Misterij žene. Brez Trsta bi tudi njenega Misterija žene ne bilo. V teh črticah ni njene Notranjske, v njih niso ljudje iz Loškega potoka, to so ljudje iz tržaškega mesta, so dekleta, ki so pod silo razmeri prišla v zloglasne hiše starega mesta, so obupanke, ki vidijo edino rešitev v samomoru, so žene, ki hirajo ob možeh pijancih, ob otrocih, ki zbolevali in umirajo zaradi podhranjenosti.

V Misteriju žene se skriva tržaška revčina in laktota, čeprav mesto ni narančnost omenjeno, razen v nekaj črticah, kot so: V tržaškem starem mestu se je zastrupila javna vlačuga, V mestu je sta-

razumeli napačno. Nisem hotela vlačiti ženskega trpljenja v blato, le pokazati sem ga hotela tistim, ki ga ne vidijo, da vedo zanj in da spoštujejo ženo zaradi nje in njene temne zagonetne usode.

Klub njenemu pojasnili so jo mnogi razumeli napačno in planili po njej z najnizkotnejšimi sodbami. Časi za njen način pisanja takrat še niso dozoreli. Danes tistih podlih napadov sploh ne moremo razumeti, njene črtice se nam ne zdijo prav nič pohujšljive in spottljive.

Zelo ostro je proti Misteriju žene pisala v podlistku Slovenskega naroda Ana Marija iz Trsta (20. in 29. avgusta l. 1900). Pod tem imenom se skriva Karla Ponikvar. Zofka ni odgovorila na nobeno od nizkotnih kritik, ki so prihajale iz liberalne in katoliške strani, večkrat žaljive kot ne. Zelo obširno in ostro je v Slovenki pod naslovom Naš hiperidealizem (15. avgusta št. 8, stran 208-211) odgovorila samo Ponikvarjevi.

Prvo pozitivno oceno je o Misteriju objavil Rdeči prapor (1. julija l. 1900, št. 19, str. 1-2). Avtor je Zofkin prijatelj iz Trsta Etbin Kristan, ki je o njunem poznanstvu pisal l. 1941 v Ženskem svetu, (št. 2, str. 35-39) še mnogo let po njeni smrti. Na pisanje Ponikvarjeve se je v Slovenki odzval tudi Fran Klemencič (mož urednika Anžičeve) v članku Književni paberki (15. sept. 1900) pod pseudonimom Oscurus. Poleg tega je prav tam istega dne (str. 213) objavil Ivan Cankar Literarno pismo Minki Lušinovi. O Kvedrovi piše me drugim:

»Njena zadnja knjiga je doseglja poseten, nepričakovani uspeh, kakoršnjega ni doseglja doslej še nobena slovenska knjiga.« Cankar jo imenuje **našo edino pisateljico**. »Ona je sama svoja; povedati je hotela nekaj, kar je videla **sama in kar je čutila sama...** gledala je s svojimi očmi in ne skozi naročnike... In to je njena **tragična krivda**.« V pismu Zofki je potem pisal, da jo bodo sprejeli z stavami, če pride na Dunaj. Postala sta dobra prijatelja in si do njegove smrti redno dopisovala.

V Pragi je ostala Kvedrova do 1906.leta. Deset let je tam urejala slovenski list Domači prijatelj, v katerem sta objavljala tudi mlada Prežihov Voranc in France Bevk. Bila je prva Prežihova mentorica. Bevk je še 17. novembra 1957 v Slovenskem poročevalcu pisal, da je marsikdo naročil petkilogramske vrčico žitne kave, samo za to, da je nato prejeman list. To je bil Domači prijatelj, reklamno glasilo za Vydrovo žitno kavo na Češkem. Bevk se spominja Kvedrove tudi še iz dajaških let: »Ko smo nekoc izvedeli, da pride v Gorico, je kar zaščumelo med srednješolsko mladino«, je zapisal. Takrat je v Gorici predaval o ženskem vprašanju in dvorana je bila nabitno polna dijakov in dijakinj. Pravili so ji naša Zofka.

V Trstu ali njeni okolici se godijo še druga njena dela. Med njimi črtica Paolo, pa Telegrafistka, ki je v nadaljevanjih izhajala v Edinosti, in tudi Mision, ki je izšel l. 1905 v Ljubljanski zvonu. V Trstu oz. Križu se dogaja tretji del romana Nada (Slovan, l. 1902 in 1903). V njem so zelo lepi opisi Trsta in mornja. Nada je sicer Ljubljancanka, toda njeni opisi mornja dokazujejo, kako globoko je naše kraje in mornje doživelna med svojim kratkim bivanjem v Trstu, saj pravi njena Nada, da bi lahko tukaj preživel a vse svoje življenje in še opazila ne bi, kako bežijo leta. Trst živi tudi v njenih avtobiografskih Pismih, ki so izhajala v Ljubljanskem zvonu (l. 1904). Čeprav Zofka Kveder ni tu doma, je Trst za vedno zaznamoval njo in njen slovensko prozo.

Njenega Zbranega dela še nimamo. Prvo knjigo je šele l. 2005 izdala v Mariboru zal. Litera, ki je od DZS prevzela izdajanje Zbranih del slovenskih pisnikov in pisateljev.

Lelja Rehar Sancin

lim več h kaki stvari, za katero nisem. V prihodnji številki Slovenke bom pogledala, če bo ostalo v Listku kaj prostorčka za Mileno.«

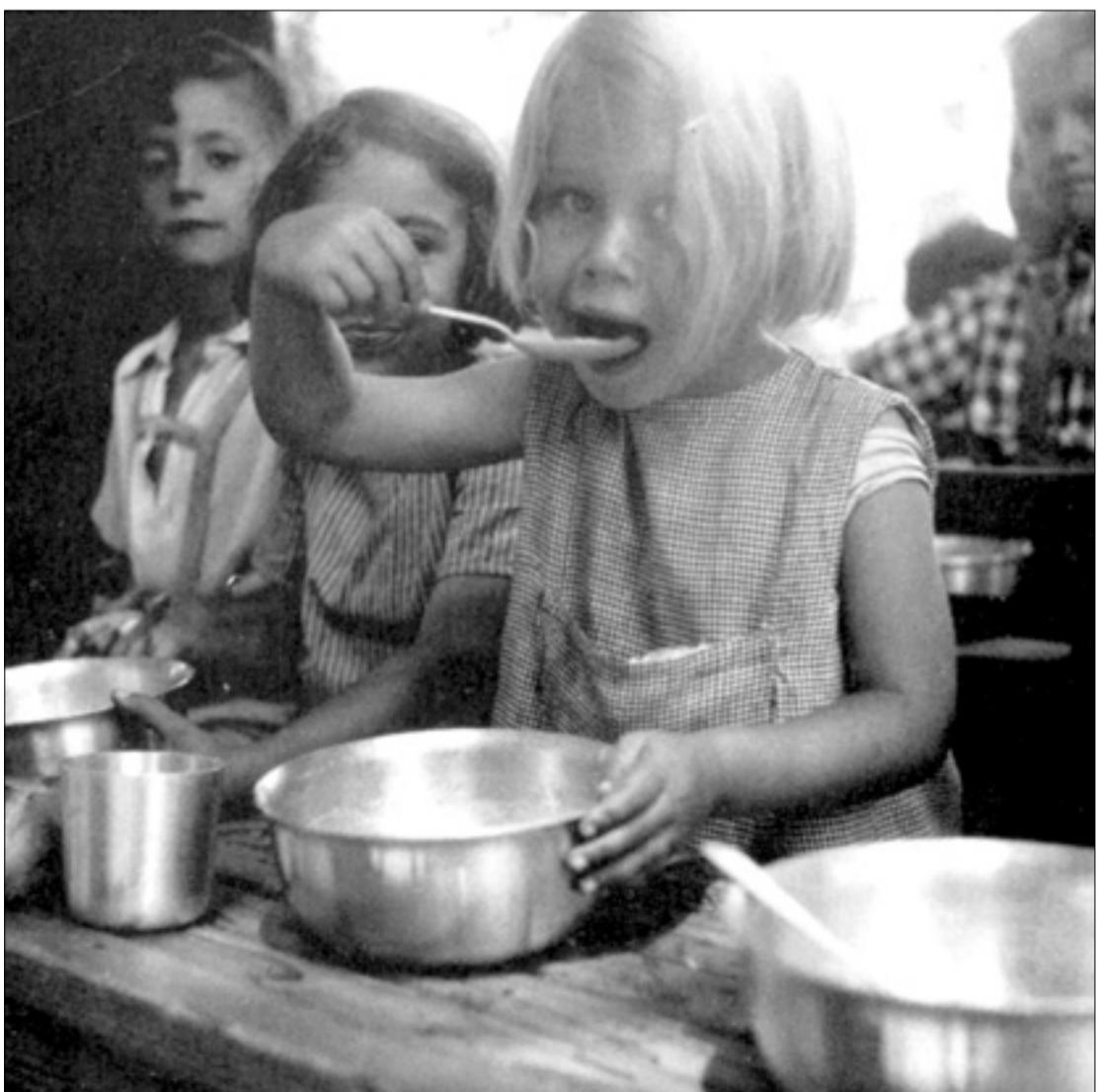
Urednica ji je res odgovorila v Listku Slovenke, kjer piše: »Ko bi mi naznali svoj natančen naslov, bila bi Vam prav rada pisala posebe... Ako bi mi dovolili, bilo bi kar za javnost. Povesti bodo vse uporabne, ako tu pa tam kaj izpremenimo.« Sledi nekaj pripomb k poslanim povestim, potem končuje: »Sicer imate talenta dovolj, čutite globoko in jaz se nadejam, da postanete še prav dobra pisateljica. mnogo vam imam še povedati, naznanite mi svoj naslov.« (Slovenka 1898, št. 5, str. 120). Že v naslednji številki Slovenke (26. marca) je izšla črtica Krapčev stric, ki ga štejejo kot Zofkin tiskani prvenec. Njena pisateljska pot se je torej začela v Trstu. V majski številki je izšla Silva, sledile so ji druge. Njeno prozo so začeli potem objavljati tudi drugi listi, Ljubljanski zvon, Dom in svet, Slovenski narod in tržaška Edinost.

Zofkino navdušenje nad uspehom pa je kmalu zagrenila kritika njenega predstojnika. Zgražal se je nad tem, da sploh piše, še posebej pa, da objavlja njenne prispevke liberalni Slovenski narod. Pisanje ji je celo prepovedal, če pa že piše, naj piše vsaj pod moškim imenom, da ne bodo vedeli, da piše ženska. Vedno bolj je začutila, da je »prekladanje aktov« v odvetniški pisarni ne more zadovoljiti in ko so jo povabili v Trst, se je vabila takoj odzvala. Januarja 1899 je že bila tukaj. Zaposlila se je kot uradnica v upravi Slovenke in Edinosti. V tistem času je izhajala v Edinosti njen avtobiografska povest Moja prisateljica. Kdor bi hotel danes poiskati to novelo, bi zmanjšal Zofkino ime. Izhajala je namreč pod imenom Kopriva. Že sama izbira tega pesniškega imena nam dovolj zgovorno pove, kako je čutila, ko je ta prispevek poslala Edinosti. V Slovenki se je takrat podpisovala z začetnico svojega imena Z. Poleg teh dveh je v Ljubljani do svo-

Navdušena je bila nad zavednimi tržaškimi ženami, ki so delale v organizacijah. Anžičevi v Ljubljani je svetovala, naj se posveti socialnim problemom ženske, piše naj o njih. Veliko se je družila z vodilnim slovenskim socialnim demokratom Etbinom Kristanom, ki je bil takrat

la velika porodna hiša, Tiho je sedela v kotu tramvajskega voza in še katera. V uvodu v svojo knjigo je zapisala: »Ne vse in ne za vse - a nekaj strani ženske duše in ženske usode sem skušala napisati za nekatere. Ne pričakujem, da bi me vsi v vsem razumeli, a želim, da bi me

MARIO MAGAJNA - V čast nam je, da smo delali z njim

Legendarni fotograf Njegove slike boajo

Ni potrebnih veliko besed, če želimo počastiti spomin Marija Magajne, človeka z zlatim srcem, ki nas je obogatil z neprecenljivo dediščino. O njem in zanj govori dovolj jasno in glasno zakladnica brezstevilnih posnetkov, v katerih se zrcali šestdeset let povojne zgodovine naših krajev. Zato nati tudi na teh dveh straneh zaživijo in spregovorijo predvsem njegove fotografije.

Mario Magajna je predal večnosti toliko utrinkov našega življenja, da bi jih najbrž s težavo prešteli. Utrinkov, ki jih je ujel v svojo nepogrešljivo črno škatlo, ki mu je bila zvesta spremjevalka in družica, da bi z njimi upodobil neki čas v prostor in predvsem človeka v njem. Bil je neprekosljiv pripovedovalec tega časa in prosora, ker ju je sam doživil z dušo in telom in ker ga je na človeka v njem vezala velika ljubezen. Hkrati s svojo zapuščino je zato predal večnosti tudi samega sebe.

Mario Magajna je bil prav gotovo najplodovitejši fotoreporter, kar jih pozna tržaška in tudi širša stroka. Količina celuloidnih negativov, ki jih je od samega začetka skrbno shranjeval in urejeval, je tolikšna, da mora človek preživeti mesece v arhivih Narodne in študijske knjižnice in še kje druge, kjer so spravljeni, da jih sploh lahko pregleda. V zadnjih letih so v Trstu, Ljubljani in raznih drugih krajih doma in po svetu priredili več tematskih in splošnih razstav njegovih fotografij, vendar so pri tem izkoristili le skromen drobec tega, kar se skriva v njegovi zapuščini. Za vsako daljše ali krajše časovno razdobje od leta 45 do prvih let novega tisočletja, za vsak večji ali manjši kraj, za vsako organizacijo in ustanovo, za vsako področje vsakdanjega življenja, pa naj gre za gledališke predstave, zborovske nastope, proslave in otroške prireditve, ali pa za športne nastope, ali tudi za navadno sodno in črno krovniko, bi lahko priredili ne eno, temveč deset razstav. Poleg želje in potrebe po fotografiskem zapisovanju drobnih obrobnih ali pomembnejših dogodkov, ki predstavljajo neprecenljivo dokumentarno vrednost, je v Magajni, zlasti v mlajših letih utrijevala tudi umetniška žilica, zato so in bodo razstave njegovih del ne le dokumentarna zanimivost, temveč tudi umetniški užitek.

Isto velja za publicistiko. Težko bi dobili brošuro, knjigo ali enciklopedijo o povojnem Trstu in njegovi okolici, da bi ne bilo v njih Magajinovih fotografij. Zgodovinarji in publicisti so in bodo še naprej neizbežno črpali iz njegove zapuščine, v kateri je najbrž tudi veliko takega, ki bo vedno znova presenečalo.

Mario Magajno bo treba skratka šele odkrivati, kajti veliko nam je povedal, nam še vedno stalno pravi in veliko nam bo moral še povedati.

Njegova fotografska pripoved je preprosta, prisrčna, iskrena in vsem razumljiva. Njegova budno in občutljivo oko je neumorno iskalno in ujelo več kot pol stoletja tržaške zgodovine, pol stoletja navidez banalne vsakdanosti in pol stoletja odmevnješih posebnosti, pol stoletja zim in pomlad, otožnih in nasmejanih obrazov, spodbudnih in tegobnih trenutkov, rojstev in pogrebov, pol stoletja življenja, pričakovanj in malodušja našega človeka, ne-

prestano vpreženega v naporna prizadevanja, ob njem pa tudi pričakovanja in maloduskih govorčega in včasih vpreženega v voz, ki darjavno tako človeka. Mario je imel razumevanje in skušal uveljaviti človeka, z vsemi slabimi.

Čeprav je bil zvest svojemu narodnemu življenju in skupnosti, ki ji je pripadal, je bil prijatelj, ne glede na ideološke, narodnostne, politične in religiozne razlike, samo zakrknjenost, zahrbitnost in mržnja v svojem beleženju vsakdanjega dogajanja je poznali. Zaman bi v Trstu iskali človeka, katerega je poznal Mario. Pa ne samo kajti v tem svojem premikanju po terenu, zaradi svojega poslanstva in značaja neprekinjeno menovanim levičarskim in katoliškim tabornim, ljudi, ki so živeli v tistih časih v Trstu in njihovim prebivalstvom. Bil je človek, ki je živel dneva in noči, ko smo se poslavljali od njega. In kajti v tem svojem premikanju po terenu, zaradi svojega poslanstva in značaja neprekinjeno menovanim levičarskim in katoliškim tabornim, ljudi, ki so živeli v tistih časih v Trstu.

Človek, katerega ime izgovarjam, pripovedam. In Mariovo ime bomo izgovarjali pred oči utrnek njegovih videnj in doživljajev, nehal živeti, ker ne bodo nehale živeti po nam ga je zapustil.

m, zapustil nam je svetel zgled in enkratno dedičino

graf, ki je videl več kot navadni ljudje lo govorile mnogim generacijam

an za svojo lastno uveljavitev, je njegovega bližnjega, drugeče je vlekel v nasprotno smer, venmevanje za vse in je najprej iskal stmi in vrlinami.

ostnemu poreklu in tesno naveatal z vsemi in vsi so mu bil prije ali verske razlike. Motili so ga, kot je večkrat rad poudarjal. V je bil v stiku z vsemi in vsi so ga bi ga neposredno poznalo točno poznan, temveč tudi cenjen, kot se temu reče, je bil Mario recenljiva vezna nit med takoirom ter med slovenskim in italijanom, kot je marsikdo dejal v teh kot človek dialoga, ne samo kot romal v kolektivni spomin naše

ne neha živeti, pravi egipčanski jali vsakokrat, ko nam bo prišel dan. Zato Mario Magajna ne bo obode, ki jih je ustvaril in zgled,

Dušan Kalc

Mariu v spomin

Ko se je bližal konec druge svetovne vojne, je prišlo povelje, naj se partizanski fotoreporterji premaknemo proti Trstu in Ljubljani, da bi posneli te zgodovinske trenutke. Medtem ko je večina mojih kolegov komaj čakala, da pride v osvobojeno Ljubljano, je mene vleklo v Trst, saj sem v tem mestu preživiljal otroštvo.

Takrat, ko smo se približevali Trstu, je kolega Mario že doživeljil svoj ognjeni fotoreporterski krst, ko je snemal poulične boje v središču mesta v okolici Tribunalja, kjer so se umikajoči utrdili. Ko sem kasneje prvič vstopil v uredništvo Primorskega dnevnika, ki je bilo takoj po končani vojni na Goldonijevem trgu, se spominjam mojega prvega srečanja z Mariom in pa posnetkov, ki jih je Mario napravil v zadnjih dneh bojev za Trst. Tako vsebinsko močne posnetke je lahko napravil le nekdo, ki je sam sodeloval v odporniškem gibanju. Ob tem je potrebno poudariti, da je bil to čas, ko je bila fotografbska tehnika na taki stopnji, da će si hotel napraviti dober dokumentarni posnetek, si se moral približati kraju dogajanja in v teh primerih tudi tvegati vse. Kot vsi vemo, se razmere po končani vojni v Trstu niso umirile. Trst je postal mesto v središču evropske pozornosti. Tako potem, ko je zaživel v prazničnih veličastnih posnetkih osvoboditve, ki jih je obeležila Mariova kamera, pa se je kmalu zatem pričelo obdobje, ko v tem mestu ni bilo več miru. V teh dramatičnih dneh, polnih dogajanj, sva se z Mariom dnevno srečevala, on s svojim Roleicordom, jaz s filmsko kamero, da bi ohranila te zgodovinske trenutke.

Med temi naj omenim tragične dogodke v Škendnu ob prihodu medzavezniške razmejitvene komisije v Trst, pa nepozabne prvomajske proslave s povorko v središču mesta in telovadni nastopi na nogometnem stadionu pri Sveti Ani,

V vsem tem času, pa tudi še kasneje, je Mario s svojimi zgodovinskimi posnetki postal najboljši fotokronist svojega mesta in tudi okolice. Redkokatero mesto se lahko pohvali z vsebinsko tako bogatim foto arhivom s področja prav vsega dogajanja na vseh področjih življenja kot ga je pripravil neutrudni, neuničljivi kolega Mario Magajna. V svojem prostem času, ki ga pa ni bilo malo, je bil tudi zelo duhovit, vedno dobro razpoložen. Ne spominjam pa se, da bo ga v tistem času kdaj videl brez svojega stalnega spremjevalca – fotoaparata.

Tudi najina kasnejša srečanja v Jugoslaviji in pa po osamosvojitvi Slovenije so minila ob obujanju predvsem tudi prijetnih dogodkov tistega časa. Takega bodo ohranili tudi moji in njegovi kolegi v matični domovini.

Edi Šelhaus

Posnetek je pripravila Jožica Šparovec, kustosinja Muzeja novejše zgodovine Slovenije v Ljubljani

Mario Magajna v družbi priateljev 1946. leta v Boljuncu: na sliki od leve proti desni je Mario, Jože Bergman je delal v tiskarni Primorskega dnevnika v času vojne in grapi pod vasjo Vojsko, tretji je domačin, četrти je naš šofer v prvem povoju letu OTA? In pa na skrajni desni Egon Kraus, tudi že fotoreporter v tistem času.

EDI ŠELHAUS

SVETOVALNA SLUŽBA KMEČKE ZVEZE

Bakterijski ožig preteča nevarnost za sadjarstvo

Primer bakterijskega ožiga na hruški. V naši pokrajini obolenje zaenkrat še ni prisotno, vendar je potrebna budnost in v primeru napada pravočasno ukrepanje

Čeprav sadjarstvo ne sodi med pomembnejše proizvodne usmeritve našega kmetijstva, smatramo za koristno, da opozorimo na nevarnost, ki jo predstavlja bakterijski hrušev ožig za nekatero zelo razširjene sadne sorte. Med te spadajo jablana (*Malus*), hruška (*Pyrus*) in nešplja (*Mespilus*). Poleg tega napada ta bakterija tudi nekatere samonikle in okrasne grmovnice iz družine rožnic (Rosaceae), rastline, kot so japonska kutina (*Chaenomeles japonica*), glog (*Crataegus oxyacantha*), panešpela (*Cotoneaster integrerrimus*) ter ogjeni trn (*Pyracantha*). Bolezen najhujje prizadene hruške, čeprav je škoda tudi na vseh ostalih omenjenih rastlinah vidna, predvsem z okoljskega vidika.

Bolezen izvira iz Združenih držav, kjer so jo prvič opazili leta 1780. Prvi primer okužbe so v Italiji beležili na okrasnih rastlinah leta 1990, v Sloveniji pa leta 2001. V naši deželi se je bolezen hitro razširila v pordenonski in videski pokrajini, kjer je v zadnjih letih bilo več žarišč. Zaradi velike škode, ki jo povzroča bolezen, je v Italiji na osnovi Ministrskega odloka z dne 10.09.1999 in deželnega odloka njenog zatiranje obvezno. Kdor opazi, da imajo rastline, ki jih goji znake te bolezni, mora o tem nemudoma obvestiti Službo za varstvo rastlin.

V naši pokrajini še ni bilo na srečo nobenega pojava bakterijskega ožiga, kar pa še ne pomeni, da ni potreben biti previdni, še posebej pri nakupu sadik, ki morajo biti zdravstveno certificirane.

Bolezen povzroča bakterija *Erwinia amylovora*, ki se najhitreje razvija pri temperaturi 25-27 °C, in ob visoki relativni zračni vlagi (nad 60%), predvsem v prisotnosti megle, močne rose ali dežja.

Bolezenska znamenja so si na vseh sadnih vrstah in grmovnicah zelo podobna. Na cvetovih so opazni zna-

ki ovenelosti, tako na posameznih cvetih kot na socvetju. Okuženi cvetovi po oventvi postanejo rjavi in se posušijo. Simptomi bolezni se na plodovih pojavijo lahko od oploditve vse do obiranja. Plodovi potemnijo, se posušijo, zgrbančijo (mumificirajo). V primerih, ko pride do notranjega, endogenega napada, pride na plodovih do izločanja »bakterijskega izcedka«. Na listih se pojavijo potemnele pege, ki se širijo med ožljjem v obliku temnega trikotnika. Na potemneli površini lista se pojavlja vlaga v obliku kapljic svetlega, mlečnega izcedka. Prizadeti poganjki, vejice in veče veje skupaj z listjem, so videti kot da bi jih ožgal plamen: listi na poganku vejeno, se sušijo in postanejo pri jabolku temno rjave in pri hruški črne barve.

Bolezen se lahko razširi iz rodne vejice na starejše veje in deblo. Na teh delih drevesa nastajajo rakaste rane v obliku vdolbin, temnejše barve kot ostalo tkivo, ki jih spremljajo razpoke. Pri obolenjih, ki se pojavijo pozno poleti ali jeseni, se pod obolenim lubjem pojavijo rdečkaste pege. Pozneje pride lahko do posušitve veje ali drevesa, če napade bolezen drevo ob vznožju.

Bakterija pride v rastlino pomladu predvsem preko cvetov, v ostalem vegetativnem obdobju pa skozi rane. Najugodnejši čas za širjenje bolezni je faza cvetenja ob deževnem vremenu in ob zgoraj omenjenih ugodnih temperaturah. Bakterija prezimi v manjši meri v rakastih tvorbah na dvoletnih ali starejših vejah. Prezimi pa tudi v vodovodnih cevih (xilemih) ali sitastih cevih (floemi).

Zatiranje bakterijskega ožiga je zelo težko, uspešnost je odvisna predvsem od pravočasnih in koordiniranih posegov, predvsem v obliki integriranega varstva. Okužene dele rastline je treba takoj odstraniti in začgati. Rez opravi-

mo vsaj 40 cm pod delom rastline, kjer so vidni znaki bolezni. Uporabljeno orodje za obrezovanje temeljito razkužimo z 10 % raztopino varekine ali z 70% alkoholom. Skrbno operemo tudi oblek in obutev, ki je prišla v dotik z okuženimi deli rastline. Po opravljeni zimski rezi, škropimo drevesa z bakrenimi pripravki. Z istimi pripravki (najboljše rezultate dosežemo z bordojsko brozgo) škropimo po obiranju plodov in sicer prvič po odpadanju listov, drugič pa po brstenju. V prodaji je tudi pripravek na osnovi Acibenzolar -S-metyl-a, ki ga, zgleda dokaj uspešno, uporabljamo preventivno v dobi cvetenja in debeljenja plodov. Veliko si pričakujemo od seleksijskega dela, ki nam daje na razpolago sorte hrušk in jablan odpornih proti tej bolezni, saj je okuženi sadilni material najnevarnejše sredstvo za širjenje hruševega ožiga. Učinkovito je tudi zatiranje nekaterih škodljivih žuželk (usi, ose, cikade, stenice ipd.), ki prenašajo bolezen na kraje razdalje (500-1000 m). Pri nakupu sadik pozimo, da prihajajo iz območij, kjer ni bakterija prisotna.

Na koncu pa še opozorilo. Vedeči je treba, da so nekateri bolezenska znamenja ožiga zelo podobna tistim, ki jih povzroča bakterija *Pseudomonas syringae* in rakastim tvorbam, ki so posledica napadov glive *Nectria galligena*. V obeh primerih gre za majhno škodo. Zaradi tega je treba točno preveriti v primeru prisotnosti dvomljivih znamenj, če gre za bakterijski ožig. Sadjarje, vrtičkarje in vse, ki se ukvarjajo z upravljanjem zelenih površin, vabimo, glede na veliko škodo, tako gospodarsko kot krajinsko, ki jo lahko povzroči *Erwinia amylovora*, da sodelujejo pri izvrševanju vseh potrebnih pobud in ukrepov potrebnih za zatiranje in preprečevanje širjenja te izredno nevarne bolezni.

Svetovalna služba KZ

STROKOVNI NASVETI

Kaj je kompost in kako ga pripravimo

Na podeželju imamo veliko rastlinskih odpadkov iz zelenjadnega in okrasnega vrta in večkrat ne vemo, kam z njimi. V teh primerih je priprava komposta odlična rešitev. Rastlinski odpadki se naberejo tudi v sadovnjaku, oljčnem nasadu in vinogradu kot ostanki obrezovanja ali pri košnji trave. V tem času se na primer nabira odpadlo listje. Vse to lahko izkoristimo, da pripravimo kompost, da ga pozneje uporabimo kot organsko snov, ki je za rastline izredne važnosti. Doma pripravljen kompost je vse bolj važen posebno v zadnjih letih, ko je hlevskega gnoja vedno manj, saj je tudi živinorejcev vse manj.

Kompost je v malem to, kar nastane v naravi na tleh gozdov ali v najbolj površinskih plasteh neobdelanih površin. V naravi se namreč odpadlo listje in ostanki rastlin počasi razkrajajo, dokler ne nastane humus, ki daje rodovitnost tlom. Humus je v zemlji izrednega pomena, bodisi za ohranjanje rodovitnosti tal, kot za prehranjevanje rastlin.

Med procesom nastajanja komposta se organski material razgrajuje radi delovanja številnih mikroorganizmov, sledi delovanje deževnikov in nekaterih žuželk. Vsaka skupina organizmov deluje v različnih stopnjah razpadlosti: če na kompostni kup na primer denemo preveč snovi bogatih na ogljiku (žagovina, lubje, slama, ostanki obrezovanja itd.), mikroorganizmi bolj s težavo razgrajujejo organsko snov. Kompostni kup bo zorel več časa in humusa bo manj. Po drugi strani pa, če ima kompostni kup preveč snovi bogatih z dušikom (ostanki vrta, kuhinjski odpadki, živalski iztrebki, ...), se izgubilo več dušika v obliki amoniaka. Zato moramo vedno paziti, da ima kompostni kup obe skupini snovi in da je razmerje med ogljikom in dušikom čim bližji zgoraj opisanemu.

Da kompostni kup najboljše zori in kompost postane najboljše kakovosti, so potrebni trije faktorji: primumerovo prezačevanje, vlažnost in temperatura.

Prezačevanje je bistvene važnosti, da mikroorganizmi najbolje delujejo. Zato je važno, da na primer postavimo na kup snovi z različnim volumenom. Občasno moramo premesati, posebno ko vidimo, da je kompostni kup preveč kompakten. Kompostni kup naj ne bo preveč visok. Zelo važna je tudi pravilna vlažnost, ki naj bo med 40 % in 60 %. Višja vlažnost zmanjša zračnost, zato v notranjosti lahko pride do gnitja. Ob vlažnosti manjši od 20 % pa se razgradjanje upočasni.

Če hočemo preveriti, ali je kompostni kup primerno vlažen, naredimo poskus tako, da primemo nekaj komposta iz notranjosti kompostnega kupa: le če le nekaj kapljic pride ven, pomeni, da je pravilno vlažen. Če je kup prevlažen, dodamo pepel, zemljo ali drugi suhi material. Prevlažen se večkrat skisa in nanj pridejo mušice. V tem primeru dodamo apno. Če pa je presus, ga zalijemo z vodo, v kateri lahko raztopimo nekaj uree. Svežo travo ali kuhinjske ostanke pustimo, da se nekoliko posušijo, šele nato denemo na kompostni kup. Obратno pa presuhe snovi navlažimo. Ob deževnem vremenu moramo pokriti, da ne bi kompostni kup postal prevlažen. Paziti moramo tudi, da se ne pretirano posuši.

Glede potreb po temperaturi delimo mikroorganizme v mesofilne, oz v tiste, ki delujejo med 10 in 45 stopinjam C, ter v termofilne, oz. tiste, ki se najbolje razvijejo pri temperaturah med 45

in 70 stopinjam C. V glavnem se kompostiranje začne pri zelo nizkih temperaturah. Nato se temperatura dviga, dokler ne v nekaterih primerih v sredini kompostnega kupa doseže v preseže 70 stopinj C. Po 10 dneh se temperatura zniža in takrat nastopijo glive in deževniki, ki so zelo koristni za razgradnjo.

Če uporabljam veliko ostankov obrezovanja, trave, ostanke vrtnin itd., bo kompostni kup »mrzel«. Zato moramo dodati snovi, ki vsebujejo dušik, kot na primer gnoj, kostno moko ali ureo.

Pri temperaturi nad 55-60 stopinjam C se uniči veliko semen plevelov in povzročiteljev rastlinskih bolezni. Zato je zelo važno, da se temperatura pri kompostiranju zviša na vsaj omenjene stopinje.

Proti koncu kompostiranja je važno, da varujemo kompostni kup zunanjih temperturnih razlik tako, da pokrijemo zadnjo plast komposta s slamo, senom ali vrčami jute.

Za pripravo komposta lahko uporabljamo vse odpadke iz vrta in iz kuhinje, kot na primer ostanke pri gojenju rastlin, slamo, plevel, suho listje, jajčno lupino, kavno usedlino, olupke in drugo. Sveža snov, kot so trava, odpadlo listje ali ostanki vrtnin, se zelo hitro razkrojijo. Žagovina, lubje, veje kot ostanki obrezovanja drevesa pa za preparevanje potrebujejo dalj časa, ker vsebujejo veliko celuloze in lignine. Zato jih moramo sesekljati. Dober pripomoček za to je biotrituator. Pri plevelu moramo parziti, da ne semeni, saj se veliko semen med kompostiranjem ne razgradijo. Lahko dodamo tudi gnoj. V tem času lahko denemo na kompostni kup tudi odpadlo listje. Če imamo veliko listja, ga lahko kompostiramo posebej. Po pričeljku enem letu bomo dobili odličen kompost. Ne smemo pa uporabljati snovi, ki vsebujejo ostanke raznih škropil, težkih kovin in drugih škodljivih snovi. Prav tako ne smemo uporabljati ostanke mesa in rib, ali kosti, saj to privede do slabega vonja.

Da pospešimo kompostiranje in da mu dodamo minerale občasno potresememo po kompostu bentonit, apno, fosforit, pepel, zmečkane lupine jajc, ureo. Če v kompostu prevladujejo slama in žagovina, ki sta uboga z dušikom, dodamo snovi bogate z dušikom, kot so mladi pleveli, kokošji gnoj ali pa nekaj uree.

Za kompostiranje lahko uporabljamo namenske plastične posode z luknjami. Lahko tudi sami pripravimo posodo iz lesa. Organski material za kompostiranje sproti dodajamo na vrh, sponda ne sme biti previsoka, da material ne postane preveč kompakten. Kompostni kup lahko pripravimo tudi brez posode. V tem primeru sproti dodajamo nov material na eno stran kupa. Tla, kjer leži kompostni kup, naj bodo po možnosti propustna.

V prodaji dobimo tudi snovi, ki dodajamo kompostu in ki povisajo razvoj komposta. V glavnem so to mikroorganizmi, ki vežejo dušik iz atmosfere. Ni pa dokazano, da izboljša kompost. Slednji delujejo le v primeru, da kompost se zelo počasi razgrajuje. Najboljše je vsekakor nekaj starega komposta, da dodamo novemu. Ima isto funkcijo in je seveda bolj po ceni. Po približno 6 mesecih je kompost končan, a to je odvisno od različnih faktorjev. Poleti je kompost pripravljen prej. Ko je dokončan, ima duh po gozdni prsti in je temno rjave do črne barve.

Magda Šturm

GLASBENA MATICA KONCERTNA IN ABONMAJSKA SEZONA 2007/08

ABONMA V TRSTU Kulturni dom, ulica Petronio 4

Orkester iz Padove in Veneta

Emanuele Arciuli-klavir
Dirigent: Anton Nanut

Koncert v okviru mednarodnega festivala Kogojevi dnevi 2007 ob 80letnici Pavleta Merkuja
V sodelovanju s KD Soča iz Kanala

V preko štiridesetih let obstaja orkester Padove in Veneta se je uveljavil kot eden od najbolj prestižnih italijanskih komornih orkestrov. Vodili so ga priznani dirigenti med katerimi Claudio Scimone Peter Maag, Bruno Giuranna in Mario Brunello. Tokrat bo stopil pred pult slovenski dirigent Anton Nanut, solist pa bo pianist Emanuele Arciuli.

Aleksander Rojc-klavir Poklon Primožu Lorenzu

Tržaški solist, komorni glasbenik, docent Glasbene matice in muzikolog Aleksander Rojc se poklanja nekdanjem mentorju Primožu Lorenzu z glasbenim potovanjem, ki spodbuja smiselne povezave med preteklostjo in sedanostjo, od Johanna Sebastiana Bacha in očeta dodekafonske glasbe Arnolda Schönberga do Galine Ustvolskaje, Federica Mompouja in Tržačana Giampaola Corala.

Godalni kvartet Čajkovskij (Moskva)

Godalni kvartet Čajkovskij so ustanovili leta 1975 štirje diplomanti moskovskega konservatorija, ki so že v prvem letu skupnega delovanja osvojili zlato nagrado na mednarodnem festivalu Bartok v Budimpešti. Uveljavili so se kot vodilni godalni kvartet v Rusiji.

Gostovanje SNG Opera in balet Ljubljana

Koncert opernih arij za soliste, zbor in orkester

Stalno operno gledališče v Ljubljani deluje od leta 1892. Po drugi svetovni vojni se je njegov ansambel začel uveljavljati tudi zunaj meja domovine. Hišni operni orkester je nastal leta 1918 in istega leta je začel delovati tudi profesionalni baletni ansambel. Po gostovanju dveh opernih produkcij bo SNG sodeloval letos z nastopom članov svojega stalnega, pevskega in instrumentalnega umetniškega jedra.

Visoka šola iz Banske Bistrike (Slovaška)

V sodelovanju z Akademijo za glasbo iz Ljubljane

Akademija se s svojo koncertno ponudbo odpira v širši evropski kulturni prostor; z uspešnimi gostovanji komornih skupin in simfoničnega orkestra je doživela ugodne odmeve in je izpostavila stike in sodelovanja s sorodnimi ustanovami, med katerimi je Visoka šola iz Banske Bistrike na Slovaškem.

SKUPNA POBUDA GM IN SSG Predstave za otroke, srednješolsko in višješolsko mladino – v abonmaju

Abonma Zlata ribica:

Srednja glasbena in baletna šola Ljubljana
Ples v glasbi

Produkcija baletnega oddelka Srednje glasbene in baletne šole iz Ljubljane-mentor: prof. Matej Selan

Abonma Morski pes/ Abonma Barakuda

Jure Ivanuščič/Marco Vizoviček

Od tišine do glasbe – koncert za anekdoto in klavir
Igralec in pianist Jure Ivanuščič z anekdotami in šalami popelje skozi zgodovino in fenomen glasbe v vsej njeni raznovrstnosti.

Saša Dejanović in Zoran Madžirov

Glasbena poslastica (nagradsna predstava)

Virtuozenost izvajalcev in čar edinstvenega zvoka v koncertu znanega bosanskega kitarista in prvega flašofonista na svetu!

Priznani interpreti in vzhajajoči talenti

Deset koncertov brez meja:

komorna, simfonična, opera, etno glasba, balet

Šest različnih lokacij na Tržaškem, Goriškem in v Benečiji:

TRST-Kulturni dom (ulica Petronio, 4)

GORICA- Kulturni dom (ulica Brass, 20), Gledališče Verdi

NOVA GORICA-Kulturni dom

BENEČIJA-Občinska telovadnica v Lesah, Cerkev v Ažli

Sodelovanja z glasbenimi ustanovami in festivali:

Mednarodni festival sodobne glasbe Kogojevi dnevi 2007 (KD Soča-Kanal)

Akademija za glasbo, Ljubljana

GŠ Postojna, GŠ Nova Gorica

Goriška občina

Festival Across the border (Kulturni dom Gorica)

KONCERTI V GORICI

Kulturni dom, Gledališče Verdi

(že izvedeno 26.10.)

Koncert Simfoničnega orkestra Zveze primorskih glasbenih šol

v Kulturnem domu Nova Gorica - v sodelovanju z GŠ Postojna in GŠ Nova Gorica

Kulturni dom v Gorici

Andhira-vokalnoinstrumentalna skupina iz Sardinije

V okviru festivala Across the border - V sodelovanju s Kulturnim domom Gorica

Andhira je kulturni nomadizem, ki izhaja iz brezčasne legende o izgubljenem mestu. Žanrski nomadizem je tudi posebna formula vokalnoinstrumentalne skupine (glas, klavir, tolkala), ki črpa tako iz sardinske ljudske tradicije kot tudi iz kantavtorskega zaklada Fabrizia De Andreja.

Gledališče Verdi

Shanghai Tango-balet (Kitajska)

V sodelovanju z Goriško občino

Svetovno priznana koreografinja Jin Xing nosi v sebi neverjetno zgodbo častnika kitajske vojske, ki uresniči željo: postati plesalka. S študijem v prestižnih zahodnih šolah je ustvarila sintezo različnih plesnih tradicij, nakar je ustanovila v Pekingu prvi ansambel sodobnega plesa, v Shangaju pa Jin Xing Dance Theatre, ki bo nastopil na goriškem odru s koreografijo po zgodbji iz kitajske tradicije.

KONCERTI V BENEČIJI

Občinska telovadnica v Lesah - Cerkev v Ažli

Dario Savron in Fabian Perez Tedesco-duo marimba

Marimba je tolkalno afriškega izvora iz družine ksifofonov, ki ga sestavljajo lesene ploščice in viseče, resonančne cevi. Razširjeno je tako v resni kot v jazz glasbi in je posebno cenjeno pri sodobnih, izven-evropskih skladateljih. V svet marimbe nas bosta pospremila dva priznana tolkalca, Tržačan Dario Savron in glasbenik argentinskega rodu Fabian Perez-Tedesco.

Cerkev v Ažli

Komorne skupine Akademije za glasbo iz Ljubljane

Akademija za glasbo v Ljubljani, članica Univerze v Ljubljani, deluje s statusom fakultete od leta 1945. Organizacijsko je razdeljena na osem oddelkov in v tem okviru izvaja redni in izredni podiplomski študij ter podiplomski specialistični, magistrski ter doktorski študij. Na Akademiji delujejo številne komorne zasedbe, simfonični, komorni godalni in pihalni orkester ter mešani zbor.

CENE TRŽAŠKEGA ABONMAJA (5 koncertov in

50% popusta pri nakupu vstopnice za balet Shanghai Tango)

Redni: 60,00 €

Za člane Gm: 50,00 €

Mladinski (do 26.leta starosti): 25,00 €

Učenci Gm: 20,00 €

Družinski (dva odrasla in otroci):

skupno 120,00 €

CENE VSTOPNIC

Redni: 15,00 €

Znižani (under 26/over 65): 7,00 €

Koncert SNG Opera Ljubljana

in Kvartet Čajkovskij: 20,00 €

GLASBENA MATICA TRST

Ulica Montorsino 2

tel. 040-418605

fax 040-44182

www.glasbenamatica.com

Tajništvo je odprto

vsak delovnik od 10.00 do 15.00

e-mail: trst@glasbenamatica.com

OKTETI PRIMORSKE NA 20. REVII

Ljubitelji petja, pozor! Prihodnjo soboto se v Boljuncu obeta edinstven dogodek, dvajseto srečanje oktetov Primorske! Na odru tamkajnjega gledališča Prešeren bo nastopilo kar trinajst oktetov celega primorskega območja, od Idrije in Kobarida preko Ilirske Bistricice, Ajdovščine, Saleža vse do Škofije. Spored, med katerim se bo vsak oktet predstavil z dvema pesmima, se bo pričel ob 19. uri.

Bilo je leta 1984 v Ricmanjih ...

Zamisel, da bi okteti, ki delujejo na Primorskem, sodelovali na skupnem pevskem srečanju, se je rodila v Ricmanjih, točneje Borisu Kuretu, tedanjemu predsedniku tamkajnjega Slovenskega kulturnega društva Slavec. V Babni hiši je leta 1984 steklo prvo Srečanje oktetov Primorske, kar je še dodatno dokaz, da so primorski ljudje in ustanove sodelovali že v letih, ko ni nihče razmišljal o združeni Evropi. Tistem koncertu je z nekajletnimi pavzami sledilo še devet izvedb. Ricmanska »energija« je medtem nekoliko splahnila, zato so enajsto srečanje priredili na bližnjih Škofijah. Tu deluje namreč Oktet Škofije, ki se je z Oktetom Simon Gregorčič iz Kobarida

udeležil vseh dotedanjih in tudi bočnih izvedb. »Na tistem koncertu smo začeli razmišljati, da bi naše srečanje postalo potujoče narave, da bi se vsako leto selilo v enega od krajev, v katerem delujejo sodelujoči okteti,« pravi Aleksander Vitez, predsednik Okteta Škofije. Prireditev je tako začela svoje dolgo »križarjenje« po Primorski in se v naslednjih letih dotaknila Kobarida, Goriških Brd, Zgonika ... Prireditelj zgoniške izvedbe je bil Oktet Odmevi iz Saleža, ki bo s kolegi s Škofij organiziral tudi letošnji jubilejni koncert. »Naš oktet je žal edini aktiven oktet na Tržaškem, s Škofijot pa sodelujemo že dolgo: pred leti smo celo sestavili priložnostni moški pevski zbor, s katerim smo se udeležili tekmovanja v Neaplju,« pojasnjuje umetniški vodja saleškega okteteta Rado Milič. »Soboto 20. srečanje oktetov Primorske bo tako še posebno čezmejno, saj ga skupaj prirejata okteta z različnimi strani meje.« O tem pričajo tudi pokrovitelji in sponzorji z obe strani: občini Dolina in Koper, Javni sklad za kulturne dejavnosti, Zveza slovenskih kulturnih društev, Zadružna kraška banka, Banka Koper in drugi.

»Prvotno smo želeli, da bi jubilejno izvedbo ponovno priredili v Racmanjih, zaradi bolj primernih

prostorov pa jo bomo v bližnjem Boljuncu,« pravi Vitez. »Pri organizaciji pa sodeluje tudi društvo Slavec, ki bo pripravilo priložnostno razstavo. Vez s preteklostjo se tako ohranja tudi danes, prav gotovo pa je lahko dvajseta obletnica tudi priložnost za razmislek, kako naprej. A o tem se bomo pogovarjali po sobotnem srečanju ...«

Program:

- 1. OKTET ODMEVI – SALEŽ**
JAKU SEM SI – Češka ljudska
BOT CEBEP (Severni veter) – Adi Daneu
(u.vodja: Rado Milic)
- 2. OKTET ŠKOFIJE – ŠKOFIJE**
- TRGATEV- Aleksander Vodopivec
- LEPO MI JE VAŠI SREDI – Aleksander Vodopivec
(u. vodja: Vladislav Korošec)
- 3. OKTET JASENSKI PEVCI – ILIRSKA BISTRICA**
TJEČE, TJEČE – priredba Alojz Srebrenjak
BRKICA – istrska narodna - priredba Saša Boštjančič
(u.vodja: Saša Boštjančič)
- 4. OKTET PR FARCI – SP. IDRIJA**
ZAPOMO PESEM – Radovan Gobec
BISTRIŠKI JAGER – Luka Kramolc
(u.vodja: Dori Žakelj)

- 5. IDRIJSKI OKTET - IDRIJA**
O KRESU – Peter Jereb
KAJ BI JAZ TEBI DAU ? – France Marolt
(u.vodja: Elizabeta Lampe)

- 6. OKTET SOTOČJE - ČRNIČE**
RAZSTANEK – Hrabroslav Volarič
DE MI JE CIMENTATI MORE – dalmatinska
(u.vodja: Ana Jerkič)

- 7. OKTET CASTRUM - AJDOVŠČINA**

- NOVEMBRSKA - Peter Jereb
ZAVRŠKI FANTJE - Emil Adamčič
(u.vodja: Nadja Bratin)

- 8. OKTET ROŽMARIN – KOSTANJEVICA NA KRASU**

- PLOVI PLOVI - dalmatinska narodna (priredba Rado Simoniti)
- DANI SE DANICA PRIPLAVA – harmonija Metod Bole
(u.vodja: Bogdan Fabjan)

- 9. OKTET BUDANJE – BUDANJE**

- NIČ VEČ NE BOM HODIL – Radovan Gobec
PREDRAGA, LAHKO NOČ – ljudska
(u.vodja: Ivan Kadele)

- 10. OKTET GODOVIČ – GODOVIČ**

- BELA BREZA – Zorko Prelovec
MNOGAJ LJETA – Iz vzhodne liturgije
(u.vodja: Martina Peljhan)

- 11. OKTET BOREJA - BUDANJE**
ŠTIRI BELOKRANJSKE - Karol Pahor in Slavko Mihelčič
CIN CAN CURGUDAN - Vinko Žganec
(u.vodja: Karmen Ferjančič)

- 12. NONET BRDA – DOBROVO**
PESEM ROJENA - Radovan Kokšar
MARKO SKAČE - Jože Gregorčič
(u.vodja: Radovan Kokošar)

- 13 OKTET SIMON GREGORČIČ - KOBARID**

- JAZ BI RAD RUDEČIH ROŽ- Zorko Prelovec
MLATIČI - Kamil Mašek
(u.vodja: Metod Bajt)

iz oči v oči

Ime in priimek: Jernej Bufon
Kraj in datum rojstva: Trst, 14. 7. 1986

Zodiakalno znamenje: rak
Kraj bivanja: Salež
E-mail: jernejbufon@yahoo.it

Stan: zaseden
Poklic: študent inženirstva
Najboljša in najslabša lastnost: najslabša trma, najboljša pa... kdo ve?

Nikoli ne bom pozabil/a: ničesar res važnega
Hobi: brenkanje na kitaro

Knjiga na nočni omarici: Gente di Dublino (Joyce), The Rolling stones (Caselli)
Najljubša risanka: The Simpsons
Najljubši filmski igralec/igralka: John Belushi/igralki je več

Najljubši glasbenik: skupina Guns n' roses
Kulturnik/osebnost stoletja: vsi ki se trudijo, da bi ohranili in ovrednotili slovensko kulturo v Italiji
Ko bom velik, bom... gospod (upam inženir)

Moje društvo: SDD Jaka Štoka
Moja vloga v njem: igralec
Svojemu društvu želim: obilo bočnih premier in zakusk

Moj življenjski moto: ne skrbi (orig. no pensieri)

Moje sporočilo svetu: konec z vojnami, zadnji opomin

agenda - agenda - agenda - agenda - agenda - agenda

SKUPAJ ZA BOLNICO FRANJO ZSKD OBVEŠČA ČLANICE, DA TEČ SOLIDARNOSTNA AKCIJA ZA PODPORO BOLNICE FRANJA.

ZA OBNOVITEV BOLNIŠNICE FRANJE SO ŽE PRISPEVALI:

KOMORNÍ ZBOR JULIUS KD KRAŠKI DOM KRD DOM BRŠČIKI SLOVENSKI FILATELISTIČNI KLUB LOVRENČ KOŠIR SKD ROVTE-KOLONKOVEC SKR DRUŠTVO SOVODNJE SKŠD KRAS DOL POLJANE SLOVENSKI LOVSKI PEVSKI ZBOR DOBERDOB TRŽAŠKA FOLKLORNA SKUPINA STU LEDI

PEVSKI ZBORI POZOR!

ZSKD IZVAJA ANKETO O STANJU ZBOROVSTVA, ZATO PROSIMO, DA ČIMPREJ IZPOLNETE VPRAŠALNIK IN GA VRNETE NA SEDEŽE ZSKD.

NA GORIŠKEM:

Krožek KRUT vabi na koncertno revijo STAROSTA MALI PRINC, ki bo danes, 28. oktobra 2007 ob 17. uri v Kulturnem domu v Gorici.

NA TRŽAŠKEM:

PREDSTAVITEV PRIROČNIKA »PRAVICA IMENA IN PRIIMKA«
v organizaciji SKGZ:

• Sreda, 7. novembra 2007 ob 20.30, Štalca, Šempolaj.

Obveščamo da MLADINSKI KROŽEK PROSEK KONTOVEL in RAJONSKI SVET vabita na Martinovanje s kulturno-zabavnim programom, ki bo potekalo v večernih urah od 9. do 11. novembra 2007 v šotoru na Proseku.

TEČAJ SLOVENŠCINE

ZA ZAČETNIKE

v organizaciji Društva Slovencev Miljske Občine bo potekal ob sredah od novembra 2007 do konca aprila 2008. Prva lekcija bo 31. oktobra 2007 ob 19. uri v prostorih osnovne šole Albin Bubnič v Miljah. Ostale informacije nudi ZSKD.

NA VIDEMSKEM:

BURNJAK 2007:

danes,
28.10.2007 ob 10.00: prvi del koncerta dua Kristina Nemeth (soprano) in Emanuele Battigelli (arpa) v Cerkvi Sv. Marije Magdalene v Obljici
ob 10.30: pohod po kostanjevih gozdovih (iz Oblice do Gorenjega Tarbiša)
ob 12.00: drugi del koncerta v Cerkvi Sv. Janeza Krstnika
ob 15.00: koncert MePZ Hrast iz Dobroberdova

**Rok za prošnje za redne pobude se izteče 31.12.2007.
Obrazec IPP je na sedežih.**

PODELITEV NAGRADOV

IGNACIJ OTA
ZA ZBOROVSKE SKLADBE BOV PETEK, 9. NOVEMBRA 2007 OB 20. URI NA SEDEŽU SKD VALENTIN VODNIK V DOLINI.

ROŠEVNI DNEVI literarni natečaj za mlade ustvarjalce

ZSKD obvešča, da JSKD razpisuje

ŠOLAM S SLOVENSKIM UČNIM JEZIKOM V AVSTRIJI, ITALIJI IN MADŽARSKI

literarni natečaj za mlade ustvarjalce »Roševni dnevi«. Tečaj je namenjen pesnikom in pisateljem tretje in srednje šole ali do vključno 15. leta starosti. Rok za dostavo del je 26.11.2007. Razpisne pogoje nudi ZSKD.

VSE INFORMACIJE O TEČAJIH IN RAZPISIH NUDI ZSKD
TEL. ŠT. 040 635 626,
E-MAIL trst@zskd.org

SKORAJ PETSTO ČLANOV NA LETNEM IZLETU ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE

S kapitanom Nenadom po plavem Kvarnerju

Člani predstavljajo največje bo-gastvo Zadružne kraške banke. In to vse od njene ustanovitve daljnega leta 1908, ko se je banka imenovala še Hranilnica in posojilnica na Općinah. Tako piše v njenih uradnih listinah, tako je prepričano njeno vodstvo, ki skuša to vodilo udejanti v svojem vsakodnevnom poslovanju. Zato je ob bančnih uslugah velika pozornost openske banke posvečena posebnim pobudam, ki so namenjene članstvu. »Naša banka skuša del denarja, ki ji ga zaupajo njene stranke, vrniti teritoriju,« poddarja podpredsednik Zadružne kraške banke Adriano Kovacic. »Veliko vlagamo v socialno področje, kar bo razvidno tudi iz nove družbenе bilance, ki je v pripravi. Že sedaj pa lahko rečem, da razdelimo med društva in druge ustanove, ki delujejo na socialnem, športnem in kulturnem področju, okrog petsto tisoč evrov letnih podpor.« Ob tem ZKB že nekaj let dodeljuje štipendije najzaslužnejšim dijakom in študentom, ki so njeni člani ali otroci članov, prireja izobraževalna srečanja in posvete. Med članstvom pa sta najbrž najbolj priljubljeni dve vsakoletni pobudi: tradicionalni članski izlet in koncert, posebno glasbeno voščilo ob koncu leta. Oba sta za člane brezplačna in njihova udeležba je vsako leto polnoštevilna.

»Letosnji članski izlet, ki je bil septembra, je na primer požel tak uspeh, da smo morali poskrbeti za štiri izmene: enodnevnega križarjenja po Kvarnerskem zalivu se je udeležilo skoraj petsto članov oziroma njihovih spremjevalcev! Podobno je tudi z vsakoletnim decembrskim koncertom: lani so ljubitelji glasbe uživali ob Carmini slovenici, letos pa bodo lahko prisluhnili simponičnemu orkestru, ki je na pobudo Zadružne kraške banke in ob sodelovanju Glasbenih matice nastal posebej za to priložnost. »Želeli smo ovrednotiti profesionalce, ki jih imamo v svojih glasbenih sredinah. 16. decembra bo tako v dvorani Tripovich nastopil simfonični orkester pod vodstvom vrhunskega glasbenika Črtomirja Šiškoviča.«

Z banko na barko ...

Članske izlete prirejajo pri Zadružni kraški banki že dobrej dvajset let. V zadnjem obdobju so udeležence odpeljali v Chioggio, Verono, na Brione, Korško (kjer so obiskali tudi sorodno Zvezbo bank). Z letošnjim izletom so člani ponovno obiskali Hrvasko in to kot rečeno kar v štirih izmenah: vsake se je udeležilo preko sto ljudi. Program je pripravila potovalna agencija Aurora, udeleženci pa so se z avtobusom odpeljali do Reke, kjer jih je na svoji ladji Sea world čakal kapitan Nenad. S krov je bilo mogoče najprej opazovati arhitektonsko podobo Reke in razmah mestne površine, sledilo pa je križarjenje ob kvarnerski obali, med katerim so izletniki uživali ob naravnih lepotah in čudovitem razgledu na Crikvenico, Trsat, Bakar, otok Svetega Marka. Ob zanimivih razlagah vodičke je ladja plula tudi pod Krčkim (nekoč Titovim) mostom, ki je marsikoga prevzel s svojo mogočno strukturo. Drugače tudi ne bi moglo biti, saj je bil v času gradnje to most z najdaljšim betonskim lokom na svetu!

Sicer pa sta bili udobna dvo-nadstropna ladja in njena prijazna posadka kot nalač za sproščeno izletniško vzdušje. Na krovu so servirali tako hladen kot topel bife, za veselo razpoloženje je poskrbela tudi harmonika člena ZKB Corrada Andolška, za kratek čas pa bogata loterija. Ki so jo pripravili in vodili

bančni uslužbenci. Vse štiri skupine izletnikov so lahko uživale v lepem sončnem vremenu, kar je nedvomno oleplšalo posedanje na ladijskem krovu. Vsakega izleta so se udeležili tudi člani upravnega odbora, ki so svojim članom med plovbo tudi posredovali nekatere informacije o delovanju Zadružne kraške banke. Najbolj razveseljiva novica je bila nedvomno ta, da je poslovanje banke pozitivno in da je pred nedavnim odprla svojo deveto podružnico, tokrat v Miljah.

Osrednji postanek je ladja kapitana Nenada opravila na otoku Krku in pristala v varnem zalivu mesteca Vrbnik, ki ima za seboj več stoletno tradicijo. O tem pričajo številne arheološke najdbe, prvi pisni dokument, v katerem je omenjeno mesto Vrbnik pa nosi datum 1100. Pravi razcvet je mesto doživel v srednjem veku: Vrbnik je bil eno od štirih mest-utrdb na otoku Krku, ki so imela svojo samostojno administracijo. Leta 1388 je mesto dobilo tudi svoj statut, ki je drugi najstarejši statut na Hrvaskem. Mesto je bilo vse do konca 18. stoletja pod beneško nadvlado, nato pa del habšurške monarhije.

Izletnike Zadružne kraške banke je čakal voden ogled po tem zgodovinskem mestecu, nato pa prevoz s turističnim vlakcem do ...kleti oziroma »vinarije« kot ji pravijo v teh krajih. O zdravilnih vrlinah vina, ki ga proizvajajo ob Jadranskem morju, je v Antiki pisal že Plinij, in tudi okolica Vrbnika je vinorodno področje, znano predvsem po »vrnicični žlahtini«. To in druga vina oziroma žgane pijače so lahko poskusili tudi člani Zadružne kraške banke in njihovi spremjevalci, preostali del postanka na kopnem pa izrabili za prost ogled okolice, najpogumnejši pa tudi za kopel. Nato pa je ostal samo še čas za dobre tri ure plove v Reke in za avtobusni povratek proti Trstu.

Vse do naslednjega izleta in naslednjega leta, ko bo Zadružna kraška banka praznovala stoljetnico delovanja. Kdo ve s kakšnim članskim izletom bo zabeležila tako pomemben jubilej ... (pd)

Na fotografiji zgoraj turistični vlakec za ogled Vrbnika, na sredini ladja kapetana Nenada, spodaj pa »gasilska« slika v spomin na sončni Kvarner

MANJŠINE - Evropska komisija pripravlja novo strategijo o večjezičnosti

Nove ukrepe EU za jezike čim bolj približati državljanom

»V Evropski uniji govorimo velikokrat različne kulturo in našo identiteto, hkrati pa so most med ljudmi. Pomembno je, da se razumemmo. Zato Evropska komisija spodbuja učenje jezikov: če ljudje govorijo več jezikov, se lahko laže vključujejo v študijsko ali delovno okolje v drugi državi in povezujejo z drugimi kulturnimi.« Tako piše v obrazložitvi anketne, ki jo je na svojih spletnih straneh sprožila Evropska komisija in s katero želi ugotoviti mnenja Evropejcev o znanju oziroma učenju jezikov.

Evropska komisija namreč že dolgo spodbuja učenje jezikov in jezikovno različnost. Od leta 1989 naprej so s programom Lingua in programom vseživljenjskega učenja (2007–2013) jeziki v osrčju evropskih programov na področju izobraževanja in usposabljanja. Leta 2002 so se v okviru lizbonske strategije za gospodarsko rast in nova delovna mesta voditelji držav in vlad na zasedanju v Barceloni politično zavezali za izboljšanje osnovnih jezikovnih veščin: vsakdo naj bi se že v otroštvu učil dva tuja jezika. Leta 2003 je Evropska komisija v svojem akcionskem načrtu "Spodbujanje učenja jezikov in jezikovne različnosti - 2004–2006" določila glavne cilje na treh strateških področjih: 1. vseživljenjsko učenje, 2. boljše poučevanje jezikov, 3. ustvarjanje okolja, ki bo še bolj naklonjeno jezikom. Nedavno poročilo o izvedbi kaže, da z akcijskim načrtom politika večjezičnosti ostaja pomembna in se krepi pomen jezikov v programih izobraževanja in usposabljanja. Na nacionalni ravni so pri reformah izobraževalnih sistemov pogosto upoštevali akcijski načrt. Leta 2005 je Evropska komisija zaradi vedno večjega pomena jezikovne politike na evropski ravni v sporočilu določila strategijo za večjezičnost »Nova okvirna strategija za večjezičnost«, ki ima tri cilje: 1. uveljavljati učenje jezikov in jezikovno različnost; 2. spodbujati zdravo večjezično gospodarstvo in 3. dati državljanom dostop do evropske zakonodaje, postopkov in informacij o Evropski uniji v jezikih, ki jih razumejo.

Leta 2008 bo Komisija sprejela sporočilo o jezikih in ukrepe, ki naj bi čim bolj ustrezzali potrebam državljanov. S tem spletnim posvetovanjem želi prejeti čim več vaših zamisli in povratnih informacij, da bi jih lahko upoštevali. Vprašalnik, ki je spletnih stranih evropske komisije na razpolago v

Evropska unija je plakat za proslavo 50. obljetnice podpisa ustanovne rimske pogodbe oblikovala v 24. jezikih

vseh uradnih jezikih EU, tudi v slovenščini, je treba izpolniti najkasneje do 15. novembra.

Vprašalnik je dokaj razdelan, v njem pa Evropska komisija sprašuje po mnemuje državljanov držav članic o raznih aspektih evropske politike do jezikovne različnosti. Tako povprašujejo, ali se državljanji strinjajo, da bi moralna Evropska unija nameniti posebno pozornost pomenu in vlogi uradnih jezikov in ali je prav, da državljanji znajo več kot en jezik. Na voljo je nato več odgovorov v zvezi s področji, na katerih je potrebno znanje enega ali več tujih jezikov, posebno vprašanje pa je namenjeno tudi načinu, kako bi lahko najbolje spodbujali učenje jezikov ter najpomembnejšim dejavnikom za kaakovostni pouk tujega jezika.

Kar tri vprašanja so namenjena jezikov v večkulturni družbi: Evropsko komisijo zanima, kako bi v današnji večkulturni družbi lahko najbolje uveljavili spoštovanje do jezikovne različnosti na lokalni, nacionalni in evropski ravni, katere politike bi morale dajati več poudarka večjezičnosti, pa tudi, ali bi morali mediji bolj poudarjati kulturno in jezikovno različnost Evrope. Dve vprašanji sta namenjeni poslovnu svetu; v njih EK sprašuje, ali znanje jezikov vpliva na poslovanje, če je odgovor pritrilen, pa tudi, na kakšen način, ter katere konkretne ukre-

pe za pridobitev in razvoj znanja jezikov bi predlagali podjetjem.

Glede na socialno vključenost se prvo vprašanje nanaša na najučinkovitejše oblike pomoči priseljencem pri učenju jezika države gostiteljice, na pomen, da priseljeni ohranijo svoj jezik, evropska komisija pa želi tudi vedeti za oceno, ali je za boljše medsebojno razumevanje in dialog koristno, če bi evropski državljanji vedeli več o jezikih in kulturah priseljenskih skupnosti. Zadnji sklop zadeva institucije Evropske unije in tu se v Bruslu najprej zanimajo za oceno, ali uporaba 23 uradnih jezikov manjša učinkovitost institucij EU, pa tudi, ali je strošek 2,5 eura letno na državljanata za pripravo evropske zakonodaje v vseh uradnih jezikih EU koristno porabljen. Z odgovorom na zadnje vprašanje pa želi EU od državljanov vedeti, katere vrste informacij o EU bi vedno zahtevali v svojem jeziku.

SEVERNA IRSKA - Spodletel poskus unionistov

Irščina ostaja jezik v skupščini

V severoirskem parlamentu je zopet prišlo do poskusa, da bi iz dejavnosti te skupščine izločili rabo irskega jezika. Poskus, da bi prepovedali ustno rabo irščine, ki je, kot znamo, eden izmed keltskih jezikov, je bil tokrat zavrnjen s pločo večino dveh glasov, s 46 glasovi proti 44.

Vprašanje je sprožil poslanec ulstrske unionistične stranke David McNarry, ki je ugovarjal rabi irščine s strani predstavnikov irske stranke Sinn fein. Irski parlament pa temelji prav na načelu delitve oblasti z namenom, da omogoči tako protestantskemu unionistom kot tudi katoliškemu nacionalistom, da skupaj upravljajo to regijo po dolgoletnem krvavem konfliktu, ki je terjal na stotine žrtv.

Sporazum, ki so ga lansko leto podpisali voditelji stranke Sinn fein Gerry Adams, voditelj ulstrske unionistične stranke Ian Paisley in britanski premier Tony Blair, je vseboval tudi določilo o zagotovitvi statusa uradnosti irskemu jeziku na območju severne Irske. Klub podpisnemu dogovoru pa številni unionisti še vedno ugovarjajo kakršnemukoli priznanju irskega jezika z utemeljitvijo, da to ogroža »britanskost« Severne Irske in si na vse pretege pripremajo, da bi preprečili izvajanje novih določil. Po drugi strani pa sta bili letos v Belfastu že dve množični manifestaciji irskih aktivistov v podporo priznanju irščine kot družegu uradnega jezika.

Po glasovanju v severoirski skupščini je poslanec McNarry dočakal prostoročno reagiral, saj je dejal, da je šlo za dokaz, da so unionisti na veličani, da jim stalno vsiljujejo irščino.

Po drugi strani pa je predstavnica stranke Sinn fein Caral Ni Chuilinn dejala, da predstavlja izid glasovanja osvežitev tudi za prisotnost irskega jezika na otoku.

Huw Jones

LJUBLJANA - Posebna dvojna 50. in 51. številka revije Razprave in gradivo

80 let Inštituta za narodnostna vprašanja

Izr. prof. dr. Mitja Žagar direktor Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani v svojem prispevku Etnični odnos, nacionalizem, manjšine in človekove pravice v jugovzhodni Evropi in v evropskih okvirih predstavlja tematike etničnih odnosov, položaja in varstva manjšin ter človekovih pravic in svoboščin v jugovzhodni Evropi – natančneje na Balkanu, posebej na t. i. zahodnem Balkanu, v preostalih državah naslednicah nekdanje jugoslovenske federacije. V uvodu avtor opredeljuje, zakaj so ta vprašanja relevantna za slovenski prostor tako v raziskovanju kot politiki. V nadaljevanju definira prostor jugovzhodne Evrope, Balkanu in zahodnega Balkana ter nakaže razsežnost razvoja prostora skozi zgodovino. Pri tem ugotavlja, da so nacionalne države – kot specifični tip države – na Balkanu relativno nedaven fenomen, saj so se oblikovali še ob koncu devetnajstega stoletja in v dvajsetem stoletju. To je neposredno povezano z večino faktorjev, ki opredeljuje stanje na področju varstva člo-

vekovih pravic, narodnih manjšin pa tudi pojavov nacionalizma in spoštovanja človekovih pravic.

Doc. dr. Sonja Novak-Lukanovič z Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani v svojem prispevku Jezik in kultura v raziskovanju medetničnih odnosov – predstavitev izbranih vidikov predstavlja izbrane raziskovalne projekte, ki so potekali v okviru programa Instituta za narodnostna vprašanja iz Ljubljane. Omenjeni raziskovalni projekti so po vsebinah in metodologiji obravnavali tudi področje jezika in kulture v medetničnih odnosih. V prispevku so izpostavljene teme, ki jih je avtorica posebej raziskovala, in sicer jezikovni in kulturni pluralizem, jezikovno prilaganje, ekonomski vidik jezika. Posebej je izpostavljen projekt OECD/Ceri »Izboraževanje, kulturni in jezikovni pluralizem« ter izbrani empirični podatki jezikovnega prilaganja, ki izhajajo iz večletnega longitudinalnega zastavljenega projekta »Etnična identiteta in medetnični

odnosi v slovenskem etničnem prostoru«, predstavljen je tudi projekt Alpe-Jadrana o položaju manjšin v tem regionalnem prostoru, projekt UNESCO-a o večplastni identiteti ter raziskava, ki je potekala v okviru CRP-a »Percepcija jezikovne in kulturne raznolikosti v obmejnih mestih«.

Dr. Vera Klopčič z Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani v svojem prispevku Evropski pravni standardi manjšinskega varstva, uresničevanje in dileme razvoja ugotavlja, da je v XX. stoletju, v obdobju »stoletja narodov«, ki je poudarjalo spoštovanje etničnega načela in pravice narodov do samoodločbe, prevladal stališče o etnični dimenziji samoodločbe narodov kot skupin. V sodobnem trenutku smo priča tokovom združevanja in razdrževanja – po eni strani se krepijo nadnacionalne oblike integracij, po drugi strani pa se ustavljajo nove države po vzoru modela nacionalne države in utrjujejo različne oblike povzročen na mikro in lokalni ravni. Avtorica

razmišlja o tem, kakšna je vloga manjšin v viziji razvoja demokratičnih družib in v razpravi o ciljih mednarodnopravnega urejanja človekovih pravic in manjšinskega varstva. V tem sklopu posebej obravnavata razvoj pravice do samoodločbe v judikaturi Meddržavnega sodišča in izpostavljajo značilnosti, ki so pomembne za razumevanje zgodovinskega konteksta in razvoja te pravice za celoto individualnih in kolektivnih dimenzij na področju mednarodnopravnega varstva človekovih pravic in pravic manjšin.

Prof. dr. Rudi Rizman s Filozofske fakultete v Ljubljani v svojem prispevku Perspektive raziskovanja etničnosti in manjšin v 21. stoletju (Sklepno predavanje na konferenci ob 80-letnici Inštituta za narodnostna vprašanja) izpostavlja osnovne teme, ki bodo zelo verjetno zaznamovale raziskovanje etničnosti in manjšin v 21. stoletju. Raziskovalci te tematike bi morali odločno zavrniti vse teorije – zlasti posmodernistične, ki zanikajo akademisko

veljavo in politično aktualnost etničnih in manjšinskih fenomenov. V nadaljevanju opozarja še na večdimensionalno in kompleksno naravo tovrstnega raziskovanja, na omejitve instrumentalnega in redukcioničnega pristopa, na posledice neenakomerne razporeditve moči, kar zadeva etnične skupine in manjšine, kakor tudi na posledice etničnega prestrukturiranja družb, ki mu botrujejo vedno bolj intenzivni procesi globalizacije. Opozara tudi na potrebo po priznanju avtonomije države in etničnosti v vseh njunih specifičnostih, kakor tudi na pomanjkanje liberalnega obravnavanja etničnih vprašanj. Hkrati svari pred pretirano optimističnim pričakovanjem, da bo »narodna« in »manjšinska vprašanja« mogoče rešiti enkrat za vselej, zaključi pa s trditvijo, da so relativno zadovoljive rešitve etničnih problemov mogoče le v družbah, ki vzdržujejo in podpirajo raznolikost, katere bistvena komponenta je prav etničnost. **Nada Vilhar** (Konec)

90 LET OD PRELOMNEGA DOGAJANJA V ZGODOVINI PALESTINE

Balfourjeva izjava

Palestina

Vse do prve svetovne vojne tako za Arabce kot za Turke, ki so to območje osvojili leta 1517, Palestina politično ozroma upravno ni obstajala. Njeno ozemlje je do propada turškega imperija leta 1918 pripadalo južnemu delu otomanskega vilajeta (višja upravna enota) Sirija, na ozemlju katerega so danes države: Sirija, Jordanija, Libanon, Izrael z zasedenima območjem Cisjordanijo in Gazo. Šele leta 1920, ko je bil vilajet Sirija razdeljen, je z združitvijo južnega dela njenega Bejrutskega sandžaka (pokrajin) z Jeruzalemškim sandžakom nastalo območje z imenom Palestina, kjer se danes nahajata Jordanija in Izrael z zasedenima območjem Cisjordanijo in Gazo.

Od pogromov do kolonizacije

Obdobje židovske neodvisnosti na Bližnjem vzhodu se je zaključilo z rimsko osvajitvijo v drugi polovici 1. st. pr.n.št. in zatrjem dveh velikih židovskih uporov v letih 66-77 in 132-135, ko je bila večina Židov pregnana. V začetku 19. stoletja je okrog 20.000 palestinskih židovskih staroselcev, večinoma mafijnih trgovcev, živel v svetih mestih Jeruzalem, Hebronu in Tiberiasu. Do sedemdesetih let 19. stoletja so se v Palestino v glavnem naseljevali le najbolj počasi židi, ki so želeli biti pokopani v bližini groba svojega legendarnega kralja Davida.

Prvi, ki je zagovarjal ustanovitev židovske države v Palestini, je bil nemški socialist, eden izmed ustanoviteljev nemške socialdemokratske stranke, žid Moses Hess 1862. leta.

Po uboju ruskega kralja Aleksandra II. leta 1881 je prišlo v Rusiji, kjer je živele od 4 do 5 milijonov židov, do množičnih preganjan – pogromov, ki so jim sledila številna zakonska določila, s katerimi je bila uzakonjena diskriminacija židov. Ruski židje so tedaj začeli ustavljanji krožke »Ljubitelji Sijona« (po istoimenskem gricu v Jeruzalemu, s katerim naj bi prihajala božja beseda), v katerih se je oblkovala zamisel o vrhniti židov v domovino svojih prednikov.

Z denarno podporo tujih judovskih dobrotnikov so prvi židovski priseljeni začeli kupovati v Palestini od Arabcev zemljo. Na nekaterih območjih se je šlo za ničvredna puščavska zemljišča, ki so jih novi koloni z marljivim delom spreminjali v rodovitne površine.

Turska oblast se je pred novimi priseljeniki skušala braniti s številnimi zakoni, ki so prepovedovali priseljevanje židov oziroma kupovanje zemljišč. Novi priseljeni so zato v glavnem prihajali kot romarji in v Palestini ostajali s podkupovanjem turških uradnikov. Poleg tega pa so tudi evropske velesile pritisnile na glavnega sultanovaga svetovalca v Istanbulu, da je dal razveljaviti mnoge uradne razglase v zvezi z naseljevanjem židov.

V dvajsetih letih se je do konca 19. stoletja iz vzhodne Evrope v Palestino izselilo okrog 25 tisoč židov.

Ozemlje brez ljudstva za ljudstvo brez zemlje

Prebjanje narodne zavesti je v drugi polovici 19. stoletja zajelo številna ljudstva, ki so v Evropi živela pod žezlom imperijev. V tem duhu je nastal tudi sionizem – gibanje, katerega cilj je bil »ustvariti za židovsko ljudstvo dom (Heimstatte) na izraelski zemlji (Erez Yisrael), zajamčeno z javnim pravom«. Na prvem sionističnem kongresu v Baslu leta 1897 so evropski židje pod vodstvom Theodora Herzla osnovali Sionistično organizacijo, katere geslo je postalo: »Ozemlje brez ljudstva za ljudstvo brez zemlje«.

In prav v tem je bil problem: Palestina ni

bila prazna, nenaseljena dežela, tam je živel okrog 400 tisoč Arabcev in 42 tisoč kristjanov. Izrecno Herzel v javnosti ni nikoli govoril o usodi arabskih prebivalcev v Palestini, vendar v zasebnih pisilih in pogovorih je bil odločen: »Razlastiti jih moramo s prijaznostjo... Na koncu se bodo morali odseliti, za izgubljena ozemlja bodo dobili povračilo v denarju«. Razen redkih izjem, predstavniki evropskih židov niso bili nikoli v Palestini, pa tudi zanimali se niso za njeno dejansko stanje. Edina resničnost, ki so jo poznali in pred katero so hoteli bežati, je bila predvsem vzhodna Evropa s svojimi pogromi in rasno diskriminacijo.

Na začetku 20. stoletja so sionisti razpolagali z velikim kapitalom, ki ga je Narodni židovski sklad nabolj s prispevki mogočnih evropskih židovskih družin, kot so bili na primer Rothschildi v Veliki Britaniji (VB). Nekateri arabski zemljiski lastniki v Palestini so na veliko prodajali zemljo židovski agenciji, le redki pa so pridobljeni denar vložili v palestinsko gospodarstvo. Bili pa so tudi Arabci, ki so bili prisiljeni prodati.

Imperialistične spletke za Bližnji vzhod

Po odprtju Sueskega prekopa leta 1869, ki je predstavljal najkrajšo pot do britanskega imperija v Indiji ter po uvedbi angleškega protektorata nad Egipтом leta 1882, je vse bolj prihajalo do izraza tekmovanje takratnih evropskih velesil, da bi si pridobile sultana v Istanbulu, še zlasti njegovo posest na Bližnjem vzhodu. Angleško-francosko rivalstvo je prikeljalo Francijo do tega, da je pred prvo svetovno vojno sklenila z Nemčijo tajni dogovor, s katerim je bil Nemčiji prepričen gospodarski vpliv v Anatoliji, severni Siriji in v Mezopotamiji, Nemčija pa je Franciji prepustila gospodarski vpliv v južni Siriji vse do egipčanske meje. Istočasno pa sta tudi Nemčija in VB sklenili tajne sporazume, s katerimi je bil Nemčiji prepričen gospodarski vpliv v Mezopotamiji, Angliji pa v Palestini. Čeprav so z izbruhom prve svetovne vojne angleški in francoski tajni sporazumi z Nemčijo prenehali veljati, saj se je Nemčija znašla na drugi strani bojne crte, se je angleško-francoska tekmovalnost

sijo in nato še z Italijo o bodoči razdelitvi turške posesti na Bližnjem vzhodu in v severni Afriki, ki so se začela leta 1915 končala z spomladni leta 1916, ko sta si VB in Francija v tajnem dogovoru porazdelili velik del prav tistih ozemelj, ki jih je bila VB obljudila Husein. Glede Palestine je bilo odločeno, da bo ostala pod skupno upravo VB, Francije in Rusije. Toda Angležem je bila Palestina potrebna, saj je predstavljala zaledje Sueškega prekopa. Rusija, kjer je revolucionar odstavila carja že marca 1917, je medtem že klarreno odkorakala iz svetovnega prizorišča. Sedaj pa se je bilo treba znebiti še Fran-

pravico in politični položaj Židov v katerih državah. Hvaležen Vam bom, če bo ste o tej izjavi seznanili sionistično organizacijo. Vaš vdani Arthur Balfour.

Dodatni razlog, zakaj so Angleži zagotovili židom podporo, je tudi dejstvo, da je bilo leto 1917 za zaveznike, katerih vojske so bile ugrnjene na frontnih črtah, izredno težko, ZDA pa še niso vstopile v vojno. S to potezo je VB želela nagraditi ameriške jude, da bi pospešili vstop ZDA v vojno na strani zavezников, spodbuditi angleško-francoske judovske bogataše, da bi odobrili zaveznikom še večja

tičnih svoboščin arabskega ljudstva« ter sedmim arabskim šejkom odpislala posmrjujoče sporočilo, v katerem je obljubila ustanovitev arabske države »od Adena do Aqabe«.

Obdobje mandatov 1920

Na Pariški konferenci februarja 1919 Arabci svoje države niso dobili. »Osvobojena« ozemlja bivšega turškega imperija so bila v brk Wilsonovim 14 točkam, ki so zagotavljale samoodločbo narodov, porazdeljena med Francijo in VB v obliki mandatov, nove oblike kolonizacije, ki jo je Društvo narodov leta 1920 ustanovilo s sledenjem besedilom: »Nekatere skupnosti, ki so nekoč pripadale otomanskemu imperiju, so dosegle takoj stopnjo razvoja, da je lahko prepoznam nihov obstoj nedvitisih držav, vendar pod pogojem, da nek pooblaščenec daje njihovi upravi nasvete in pomoč vse do trenutka, ko se bodo le-te znale same upravljati.« Prijazne besede, za katerimi se skriva stara imperialistična politika »divide et impera«. Konferenca v San Remu je aprila prepustila Franciji mandat nad Sirijo in Libanonom, VB pa mandat nad Irakom in Palestino z obvezom izvrševanja Balfourjeve izjave. Na vsem prostoru širšega Bližnjega vzhoda sta bili priznani za neodvisni samo državi Sauditova Arabija (zaradi svetih mest Meke in Medine) in Jemen.

Arabsko-židovski spopadi 1921

Ker mufti, najvišji duhovniki in versko-pravni izvedenec, v Jeruzalemu ni uspel prepričati arabskih Palestincov, naj židovskim priseljencem ne prodajajo zemlje, je Angležem dal jasno vedeti »da Arabci ne bodo pristali na ustanovitev kakšne koli judovske države na sveti islamski zemlji« ter od njih zahteval takojšnjo prepoved židovskega priseljevanja. Ker pa se VB ni odzvala na njegove zahteve, je začel kot verski poglavar in nekdanji vojaški častnik organizirati napade na Žide, ki so vodili v kravje spopade v Džafi (Tel Avivu) in Jeruzalemu, v katerih je bilo mnogo ubitih.

Na konferenci v Kairu je takratni britanski minister za kolonije Churchill sklenil, da se Palestino razdeli po reki Jordan na dva dela in iz njenega vzhodnega dela ustanovi Transjordansko kraljestvo.

Angleški mandat v Palestini 1922

Z uvedbo angleškega mandata v Palestino leta 1922 so se krvavi arabsko-židovski spopadi še množili. Onkraj reke Jordan je zaživel arabsko kraljestvo Transjordania (današnja Jordanija), ki so mu za kralja kolonialistične sile določile Huseinovega sina Abdula.

Potem ko sta VB in Francija, zavezniki in zmagovalci v prvi svetovni vojni, temeljito preoblikovali Bližnji vzhod, po lastnem interesu začrtali nove meje in na prestole postavili njima vdane vladarje, sta se trdno usidrali na Bližnjem vzhodu.

Velika zgodovinska krivica

Z Balfourjevo izjavo, ki je na stežaj odprla vrata židovskemu priseljevanju na ozemlje nekdaj Judeje in Samarije, kot da bi ti ostali dva tisoč let neposeljeni, je bila arabskim Palestincem storjena velika zgodovinska krivica, za katero tiči boljše dejanje angleškega zahrbtnega izdajstva. Prav Balfourjevi deklaraciji ima svoj izvor arabsko globoko prepričanje, da je Izrael naslednik kolonializma in stvaritev imperializma. Tudi in predvsem zaradi Balfourjeve izjave se na Bližnjem vzhodu še danes pretaka kri in ni miru.

Katja Kjuder

Lord Arthur James Balfour (1848 - 1930), vodja konservativcev in britanski zunanjinski minister

cije. Potrebno je bilo pridobiti novega zaveznika. Kako? Z novimi obljubami, seveda!

Angleška obljuba židom 1917

Vplivni židovski krogi v Avstriji in Nemčiji so se že pogajali s centralnimi silama, da bi si zagotovili Palestino v primeru nemško-avstrijske zmage. Med vojno pa so se začeli sionisti obračati tudi na zavezniake, tako da bi si v primevu razpada otomanskogim imperija zagotovili podporo na njihovi strani. Ko je britanska vlada dobila od sionističnih predstavnikov zagotovila, da bodo židje podpirali ustanovitev britanskega protektorata v Palestini, so se začela februarja 1917 v Londonu pogajanja, ki so se zaključila s tako imenovano Balfourjevo izjavo. Angleški zunanjinski minister, lord Balfour, je 2. novembra 1917 odpdal lordu Lionelu W. Rothchildu, častnemu predsedniku Sionistične federacije, sledeče pismo:

Dragi lord Rothschild, z največjim veseljem Vam posredujem v imenu vlade Njegovega veličanstva naslednjo izjavo o naklonjenosti do sionističnih tezij, o katerih je vlada že razpravljala in je odobrila: »Vlada Njegovega britanskega veličanstva je naklonjena ustanovitvi židovskega nacionalnega doma (a national home) v Palestini in storila bo, kar je v njej moči, da bi olajšala uresničitev tega smotrila, pri čemer pa se razume, da se ne sme storiti nič takega, kar bi okrnilo državljanke ali verske pravice že obstoječih nežidovskih skupnosti v Palestini ali

vojna posojila, pritegniti nemške in avstrogriske jude, ki so bili od začetka vojne naklonjeni centralnim silam in od njih pričakovali nemško varianto Balfourjeve izjave, ter jude v novi sovjetski državi pripraviti do tega, da bi pomagali Rusiji pri ponovnem vključevanju v fronto proti centralnim silam.

Tako po izidu Balfourjeve izjave so začele angleške čete brez poprejnjega sporazuma s Francozi oziroma Arabci z vojaškimi operacijami proti Palestini in jo do konca leta 1917 zasedle. Med angleškimi okupacijskimi enotami sta bila tudi dva bataljona, londonski in ameriški »judovske legije«. Leta 1917 so Židje predstavljali le 7% celotnega palestinskega prebivalstva.

Ogorčenje v arabskem svetu 1918

Objava Balfourjeve izjave ter tajnih mednarodnih sporazumov glede turških ozemelj, ki jih je nova Leninova vlada takoj po oktoberški revoluciji odkrila javnosti, je v arabskem svetu povzročila val ogorčenja. Palestinci arabske narodnosti so namreč v luči novih dogodkov – porazu turškega imperija, naenkrat postali užurpatorji v domovini, medtem ko se je na novopriseljene žide, katerih število je po vojni ponovno začelo vrtoglavo narasti, začelo gledati kot na zakonite lastnike palestinske zemlje.

V Egiptu je VB uvedla strogo vojaško cenzuro tiska obenem pa, da bi pomirila duhove, je londonska vlada poslala Huseinu svečano zagotovilo, da se bo Balfourjeva deklaracija izvajala »ob polnem spoštovanju gospodarskih in poli-

TURČIJA-IRAK - Ostre besede predsednika turške vlade

Erdogan kritizira Evropo v zvezi s kurdskimi uporniki

Njena solidarnost naj ne bi bila iskrena - Na muhi naj bi premier imel Avstrijo

ANKARA - Turški premier Recep Tayyip Erdogan je včeraj evropske države kritiziral, da Turčija ne podpirajo dovolj v boju proti kurdskim upornikom. Dejal je, da evropske države Turčiji ne izročajo kurdskih upornikov, kar kaže na »pomanjkanje iskrenosti« teh držav. Turški premier nobene od evropskih držav ni izrecno omenil, po mnenju poznavalcev pa naj bi imel v mislih predvsem Avstrijo, ki naj bi visokemu predstavniku Kurdske delavske stranke (PKK), za katerej je bila razpisana tiralica Interpol-a, poleti omogočila, da je z letalom pognil na sever Iraka.

Evropska unija sicer izraža solidarnost s Turčijo zaradi napadov kurdskih upornikov, vendar pa so voditelji EU Ankaro prejšnji teden pozvali, naj ravna v skladu z načeli mednarodnega prava. Turčija se medtem pripravlja na posel na severu Iraka, od koder kurdski uporniki napadajo enote turške vojske ob iraško-turški meji. Samo v zadnjem mesecu je na območju umrlo 42 ljudi, od tega 30 turških vojakov. (STA)

V Turčiji se nadaljujejo poulične demonstracije proti kurdskim upornikom

ANSA

HRVAŠKA - V odgovoru Borutu Pahorju

Svet EU zaskrbljen zaradi uveljavljanja ERC

BORUT PAHOR

LJUBLJANA - Svet EU je zaskrbljen zaradi odločitve hrvaškega parlamenta o uveljavitvi ekološke in ribolovne cone s 1. januarjem 2008 in bo to vprašanje pozorno spremjal še naprej. Obenem pa opozarja na sklepe Evropskega sveta iz junija 2004, k spoštovanju katerih je Hrvaška zavezana, je zapisano v pisnem odgovoru Sveta EU na vprašanje evropskega poslanca iz Slovenije Boruta Pahorja (PES/SD), ki so ga včeraj posredovali iz poslančeve pisarne.

Pahor je vprašanje, kako se bo odzval Svet EU, če se bo ob koncu leta 2007 izkazalo, da bo Hrvaška uresničila enostransko odločitev o uvedbi ekološko-ribolovne cone zastavil 4. oktobra. Predsedstvo Sveta EU je slovenskemu poslancu Evropskega parlamenta včeraj odgovorilo v pisni obliki.

Kot je zapisano v odgovoru, je hrvaška odločitev o uveljavitvi cone za članice EU »v nasprotju s sklepi Evropskega sveta s dne 17. in 18. junija 2004«. V omenjenih sklepih so evropski voditelji potrdili, da so seznanjeni z odločitvijo

Hrvaške, da za države članice EU ne bo veljal noben vidik ekološko-ribolovne cone, in pozdravili sporazum o tem, ki so ga Italija, Slovenija in Hrvaška dosegle na tritranskem srečanju v Bruslju 4. junija 2004.

Pogajalski okvir Hrvaško zavezuje, da v celoti spoštuje omenjene sklepe Evropskega sveta, je še zapisano v odgovoru Pahorju. Predsedstvo Sveta EU v njem še ugotavlja, da srečanja med vpletjenimi strankami, na katerih naj bi poiskali zadowljivo rešitev, doslej niso obrodila sadov. (STA)

SLOVENIJA - Janez Stanovnik

Kar je sporno v NOB, naj se znanstveno prouči

BREŽICE - Ob prazniku občine Brežice je bil v vasi Pečice na Kozjanskem tradicionalni pohod po poteh brežiške cete, ob tem pa tudi srečanje borcev, izgnancev, planincev, športnikov in mladine. Tokrat so o vrednotili NOB med drugim spregovorili tudi minister za gospodarstvo Andrej Vizjak, predsednik slovenske borčevske organizacije Janez Stanovnik in predsednik ZBNOB Brežice Roman Zakšek. Veliko število zbranih je z zanimanjem pričakovalo zlasti nastop slednjih dveh zaradi drugačnih pogledov brežiških borcev na preteklost.

Zakšek je ponovil stališče brežiške organizacije, ko je med drugim dejal: »Slovenski borce so borgi za slovenski narod in nimajo z izvensodnimi povojni mi poboji ničesar. Za to je odgovorna komunistična povojska oblast,« ter pozval vse odbore združen borcev za vrednotite NOB Slovenije in prav tako glavni odbor v Ljubljani, da storijo enako in ob sodijo medvojna in povojna zločinska dejanja. Svoj nagovor je zaključil z besedo-

mi: »Nismo levi, nismo desni - ampak Slovenci.«

Stanovnik je v svojem nastopu dodal, da imamo poleg levice in desnice tudi sredino in izrazil veselje, ker na naši preteklosti enako mislimo, a imamo različne poglede. O različnih pogledih kaže razpravljati, ne pa o naši preteklosti obračunavati in zavajati mlade, je dejal Stanovnik. Dodal je, naj se vse, kar je sponega o NOB, znanstveno prouči. Vojna je po Stanovnikovih besedah sama po sebi zločin, zato povojne pokole ne odobrava, a jih razume. »Slovenski partizani so pomagali osvobojati Evropo in Slovenijo, bili so bratje, verni in neverni, in nikaki antikristi. Zdaj, ko v okviru veteranske organizacije borgi odhajajo, morajo za njimi ostati njihove poglavite vrednote, zlasti resnica in tovarisko,« je še sprozil Stanovnik.

Minister Vizjak pa je izrazil spoljšljiv odnos do slovenske preteklosti in vrednot tistega časa, hkrati pa tudi pozval k trezni presoji sedanjosti.

KOROŠKA - Ob avstrijskem nacionalnem prazniku

Spominjanje s pogledom na strpnejše sožitje

Slovesna svečanost v Celovcu, niz prireditve pod dvojezičnim geslom »Dober večer, sosed - Guten Abend, Nachbar« na južnem Koroškem

Spomenik žrtvam nacizma v Celovcu
Govorniki na dvojezični prireditvi „Dober večer, sosed – Guten Abend,

CELOVEC - Avstrijski nacionalni praznik, ki naj bi spominjal na sprejetje zakona o stalni neutralnosti Avstrije 26. oktobra 1955 v avstrijskem parlamentu, je letos na Koroškem potekal v znamenju spominjanja na žrtve nacizma in svobodo Avstrije, slovenska kulturna društva pa so širom dvojezičnega ozemlja prirejala niz prireditve pod geslom »Dober večer, sosed - Guten Abend, Nachbar«, katere namen je izboljšati sožitje med obema narodoma na Koroškem. Na eni izmed teh prireditve sta skupaj nastopila predsednik Zveze slovenskih organizacij (ZSO) Marjan Sturm in predsednik koroškega »Heimatdiensta« Josoef Feldner, ki sta se pred nekaj dnevi predstavila skupno knjigo o vprašanju sožitja med Slovenci in Nemci na Koroškem.

Osrednjo spominsko prireditve ob nacionalnem prazniku v Celovcu je predložilo društvo Memorial Kärnten-Koroška, iniciativa proti fašizmu, rasizmu in antisemitizmu, in sicer pri spomeniku za žrtve nacizma in svobodo Avstri-

Nachbar!« v Dobri vasi v okraju Velikovec pa so pozvali k temu, da naj bi Koroška postala v 21. stoletju »drugačna, pisana in odprta«. Kulturna in jezikovna raznolikost da sta obogatitev in odpirata nove priložnosti. »Živimo v času velikih premikov in sprememb,« je med drugim dejal predsednik Zveze slovenskih organizacij Marjan Sturm in ob tem menil, da si pred leti nihče ne bi mogel misliti, da bi skupno z njim na prireditvi nastopil tudi predsednik koroškega Heimatdiensta Josef Feldner. Slednji je na prireditvi obrazložil »potrebo po spremenjeni drži«, Sturm pa je pristavljal, da konfrontacija ne konča nikomur v deželi.

Prireditve pod geslom »Dober večer, sosed – Guten Abend, Nachbar« so – čeprav z drugačnim težiščem – priredili tudi v Borovljah, kjer so predvajali gledališko predstavo Romeo & Julia. V Železni Kapli so obiskovali nudili pester kulturni spored, kot slavnostni govornik pa je nastopal Georg Gombos z univerze Alpe-Jadran v Celovcu.

Pogajanja o Darfurju brez večne upornikov

TRIPOLI - V libijski Sirti so začela mirovna pogajanja med sudansko vlado in uporniki za rešitev krize v Darfurju. Vendar pa večina uporniških skupin pogajanja, ki potekajo pod okriljem Afriške unije in ZN, bojkotiira. Sudanska vlada pa je napovedala, da bo na pogajanjih razglasila premirje. Cilj mirovnih pogajanj je končati štiri leta trajajoče nasilje v Darfurju, v katerem je bilo po podatkih ZN ubitih 200.000 ljudi, okoli dva milijona pa jih je moralno zapustiti domove. Uporniške skupine so pred začetkom pogajanj napovedale, da jih v Libijo ne bo, ker »ni jasne slike o tem, kako naj bi se pogajanja nadaljevala«.

Na pogajanja je prispeла 30-članska delegacija sudanske vlade, odprtja pa se je udeležil tudi libijski voditelj Moamer Gadafi. Na strani upornikov sicer sodeluje nekaj uporniških skupin, ki pa so v Libijo poslale delegacije na nižji ravni.

Napad maoističnih upornikov na vzhodu Indije

NEW DELHI - V napadu maoističnih upornikov na skupino ljudi na vzhodu Indije je bilo ubitih najmanj 17 oseb. Med 30 in 40 do zob oboroženih upornikov je včeraj zjutraj napadlo vas Jharkand in začelo z avtomatskim oružjem streljati na približno 150 vaščanov, ki so se zbrali, da bi si ogledali nogometno tekmo in kulturni program. Po poročanju krajeve policije je bilo približno 30 napadalcev maskiranih v policiste, ti pa so nenaščoma začeli streljati vseprek. Policia je že sprožila akcijo iskanja upornikov, med katerimi naj bi bilo tudi precej žensk.

Maoistični uporniki, ki so navzoči v 13 od 35 indijskih zveznih dežel, se borojo proti demokratični parlamentarni ureditvi države in se zavzemajo za vzpostavitev komunističnega režima.

Zeleni Rusije ne bodo mogli na volitve

MOSKVA - Ruska volilna komisija je stranki Zelenih po zaostrovitvi zakona o volitvah onemogočila registracijo, zato stranka ne bo mogla nastopiti na decembrskih parlamentarnih volitvah. Kot je včeraj sporočila volilna komisija »pri preverjanju podpisnikov seznama članov stranke ni bilo mogoče natančno določiti imen podpisnikov«, poroča nemška tiskovna agencija dpa. To je po poročanju ruske tiskovne agencije Interfax in ruskih medijev prvi primer, da so stranki zavrnili sodelovanje pri volitvah v dnu 2. decembra. Po zadnjih podatkih volilne komisije je do zdaj registriranih enajst strank. Volilna komisija bo danes zaključila z registracijami. (STA)

Ivan Lukan

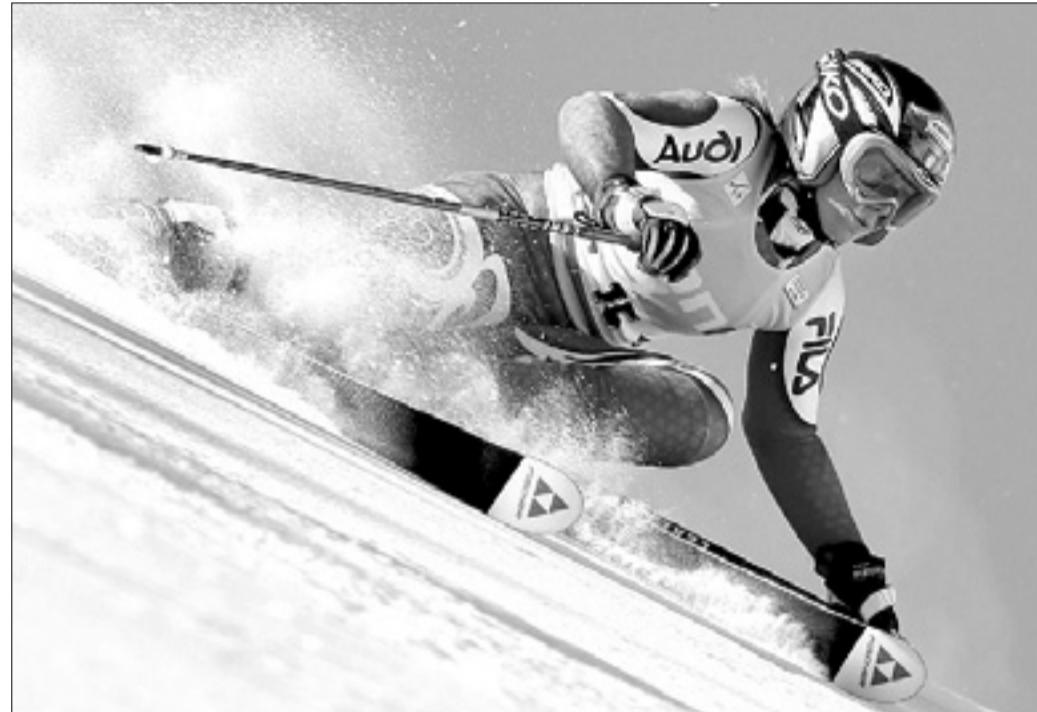

ALPSKO SMUČANJE - Ledeniški veleslalom v Soeldnu osvojila »azzurra« Denise Karbon

»Od sreče sem po tekmi tudi jokala«

Po nekaj sezona težav je v uvodu letosnjega sezone potrdila formo iz zadnjega SP

Denise Karbon je doslej v svetovnem pokalu zmagała samo leta 2003 na tekmi v Alta Badii

ANSA

SÖLDEN - Svetovni ženski smučarski pokal se je uspešno začel za italijanske barve. Ledeniški veleslalomski uvod v Soeldnu je namreč osvojila Italijanka Denise Karbon. Druga je bila Američanka Julia Mancuso, tretja pa Avstrijka Kathrin Zettel. Finka Tanja Poutiainen je vodila po prvi vožnji, Karbonova je na drugem mestu zaostajala 17 stotink, tretja pa je bila Avstrijka Nicole Hosp (1:09,99, +0,19), svetovna prvakinja v tej disciplini. Zettlova je bila še 24., Mancusova pa je delila 12. mesto. Zettlova je v finalu nato dolgo vodila. Prehitela jo je še Mancusova. Olimpijska zmagovalka je na koncu zaostala le za Karbonejevo. Hospova, ki je marca na finalu pokala v švicarskem Lenzerheideju v veleslalomsko zmago v skupnem seštevku prehitela rojakinja Marlies Schild, je na progi Rettenbach napravila preveč napak in je zdrsnila na 12. mesto. Poutiainenova, srebrna v tej disciplini na prejšnjih OI, pa je ostala brez stopnička na četrtem mestu.

ZELENE ZIME Kaspar se boji za prihodnost

SÖLDEN - Predsednika Mednarodne smučarske zveze (FIS) Gian-Franca Kasperja skrbti za smučarski šport. »Lanska zima je bila strašna. Svetovni pokal smo izpeljali, izgubili pa smo veliko otrok, ki bi se lahko ukvarjali s tem športom,« je na Forumu Alpinumu v Söldnu dejal Švicar. Kaspar, ki je tudi v predsedstvu MOK, na forumu po tradiciji spregovori o težavah v športu. Tokrat je ocenil, da se je po topli zimi in po manjkanju snega situacija dramatično spremenila. »Ne bom trdil, da smo v resni krizi, potrebujemo pa presneto dobro sezono, da bomo dosegli želeni nivo. Tudi turizem in industrija sta utrpela velike izgube.«

Po mnenju predsednika FIS je največja težava smučanja dejstvo, da so se mladi ob pomanjkanju snega odločili za druge športe, predvsem dvoranske.

FIS bo skušala zdaj z gospodarstvom najti varčevalne ukrepe in z reorganizacijo doseči večje zanimanje za smučanje. Zelo pomembna je tudi skrb za rekreativne smučarje. »Veliko jih je odšlo na Karibe, ker je bilo v Alpah tako malo snega. Upam, da se bodo vrnili.«

Kaspar se je v svojem govoru dotaknil tudi podnebnih sprememb in ogrevanja ozračja ter podvomil v te trditve. »Trenutno je med politiki v modi govorjenje o podnebnih spremembah. Sam sem optimist in verjamem, da imajo prav tisti, ki ne verjamejo v te zadeve. Če pa so vse te trditve resnične, tega mi ne bomo mogli spremeniti.« Seveda Švicar razmišlja tudi o morebitnem večjem številu tekem v dvoranah, ampak: »Dvorana je kot nekakšen cirkus z artisti. To ne sme in ne more biti edina prihodnost smučanja. V trenutku, ko rekreativci ne bodo imeli več naravnih smučišč, bomo v pravi krizi.«

Tudi Američan Ted Ligety poudarja, da so največje razlike prav v slalomu. »Povečane varnosti še nisem opazil. Morda nasprotno, saj zdaj še večkrat padem.« Tudi drugi smučarji kot Avstrijec Manfred Pranger in Nemka Maria Riesch poudarjata, da bodo spremembe vidne predvsem v slalomu.

Zanimivo je, da spremembe opreme še ne bodo veljale v evropskem pokalu.

FIS je dala podjetjem možnost, da proda že narejene smuči. Seveda pa je odvisno, kako se bodo na to novost odzvale posamezne države. Avstrijci denimo so že napovedali, da bodo tudi v evropskem pokalu tekmovali z novo opremo, saj bodo tekmovalcem samo takoj lahko omogočili normalen prehod v svetovni pokal.

imela doslej le eno zmago. Leta 2003 je bila najboljša v veleslalomu v domači Alta Badii. Slovenka Anja Drev je bila po prvi vožnji na 10. mestu s 86 stotinkami zaostanka, Tina Maze 21., Robnikova pa je le stotinka ločila od uvrstitev v finale najboljše trideseterice. Obe slovenski finalistki sta na drugi progi izgubili nekaj mest. Mazejeva je branila zmago, ki jo je dosegl na uvodni tekmi pred dvema sezonomama; lani je ledeniška prva tekma zaradi premočnega dežja in slabih prog odpadla. Črnjanka je morala zaradi obnovitve poškodbe hrbta tik pred sezono prekiniti vadbo.

»Še nikoli v Söldnu med tekmovalkami ni bilo tako majhnih razlik, v finalu so bile predstavnice trinajstih držav, močni in bogati ekipi Kanade in Švice pa sta ostali celo brez točk za svetovni pokal. To kaže, da je konkurenca tudi med alpskimi smučarkami vse močnejša. Le ena tekmovalka iz prve trideseterice je odstopila, zato je bilo potreben premagati vse najboljše. V prejšnjih sezona je bilo tudi tri sekunde in več zaostanka za zmagovalko dovolj za preboj med trideseterico. Stotinke na današnji tekmi niso bile na naši strani. Stotinka je Matejo (Robnik) ločila od finala, pa tudi Drevovi ni veliko manjkovalo za preboj med deseterico. Če bi bila deveta, bi bila končna slika veliko lepša. Dobili smo odgovor, da smo delali dobro. Mazejeva se bo morala sedaj najprej pozdraviti in nato opraviti nekaj dobrih treningov. Najmlajši, Maruša (Ferk) in Vanja (Brodnik), sta še malo zeleni in na težkem smučišču v Söldnu nista imeli možnosti, da bi pokazali svoje znanje,« je nastop ocenil vodja ženske ekipi Klemen Bergant.

Svetovni pokal alpskih smučark se bo po več kot enomesečnem premoru nadaljeval s slalomom 10. novembra v Leviju na Finsku, danes pa bo v Soeldnu na sporednu še moški veleslalom.

Izidi: 1. Denise Karbon (Ita) 2:23,21; 2. Julia Mancuso (ZDA) + 0,33; 3. Kathrin Zettel (Avt) 0,52; 4. Tanja Poutiainen (Fin) 0,57; 5. Tessa Worley (Fra) 0,75; 6. Ingrid Jacquemod (Fra) 0,84; 7. Anja Pärson (Šve) 0,92; 8. Kathrin Hödl (Nem) 1,05; 9. Elisabeth Görgl (Avt) in Manuela Mölgg (Ita) 1,10 ..; 16. Ana Drev (Slo) 1,27; 25. Tina Maze (Slo) 2,82.

NOGOMET NA MIVKI - Svetovno prvenstvo pod okriljem FIFA

Michele Leghissa na brazilski Copacobani za uvod proti Urugvaju

Svetovno znana brazilska peščena plaža Copacobana pri Rio de Janieri bo od 2. do 11. novembra že tretji zapored gostila svetovno prvenstvo nogometna na mivki pod okriljem svetovne nogometne zveze FIFA, na katerem bo nastopala tudi Italija. Jutri bo z »azzurri« v Južno Ameriko odpotoval tudi slovenski nogometničar Michele Leghissa iz Medje vasi, ki je že pravi steber italijanske reprezentance na mivki. Italija, ki jo trenira Giancarlo Magrini, se je na SP uvrstila še po zmagi na kvalifikacijskem turnirju »Last chance« (zadnja priložnost). Magrinijevi varovanci se bodo v prvem delu v skupini C pomerili z Japonsko, Urugvajem in Senegalom. Vse tri ekipe so zelo solidne. Japonska se je na lanskem SP uvrstila na odlično četrto mesto, Uruguay je lani še v finalu klonil proti Braziliji, Senegal pa je ekipa, ki igra iz leta v leto bolje. »Naš cilj je uvrstitev v drugo fazo, že izreden uspeh pa bi bil nastop v četrtnfinalu. Vse ostale reprezentance imajo veliko pred-

nosti, da že nekaj časa trenirajo skupaj vsaj petkrat tedensko. Za nas pa je to nemogoče,« je dejal 32-letni Leghissa (nekdanji nogometničar Krasa in Vesne), ki je v začetku letosnje sezone prestopil k Rudi, na jesenski kupoprodajni »borzici« (od 26. oktobra do 14. novembra) pa ga snubi Gonars v elitni ligi. Najboljša rezultata Italije na prejšnjih izvedbah svetovnega prvenstva, ki pa še niso bili pod okriljem FIFE, sta bila: 3. mesto leta 1996 in 4. mesto 2004.

Kdo pa so glavni favoriti za osvojitev svetovne lovoričke? »Vedno eni in

MICHELE LEGHISSA

KROMA

Mitja Petkovšek spet zmagal v Stuttgartu

STUTTGART - Slovenski telovadec Mitja Petkovšek se je dobra dva meseca po osvojitvi naslova svetovnega prvaka vrnil v Stuttgart in še drugič v sezoni v isti dvorani osvojil zlato medaljo, tokrat na tekmi svetovnega pokala. Petkovšek je brez napake opravil z nekoliko lažjo vajo in si s 15,975 točke zagotovil prvo mesto pred bronastim s SP Uzbekistancem Antonom Fokinom ter Slovkom Samuelom Piaseckym. V finalu je v parterju nastopila tudi telovadka Adela Šajn in osvojila sedmo mesto. Svetovni podprvak na drogu Aljaž Pegan zaredi bolečin v hrbtni ni nastopil, medtem ko se tretji slovenski telovadec Sašo Bertoncelj ni prebil prek kvalifikacij konja z ročaji.

»Sveži« zmagovalci, smola Majdičeve

DÜSSELDORF - Na uvodni tekmi sezone svetovnega pokala v smučarskem teku v nemškem Düsseldorfu so bile v ženski konkurenči na prvih treh mestih sprint Rusinja Natalija Matvejeva, devet desetink je zaostala Norvežanka Marit Bjørgen, tretja pa je bila s sekundo in desetinko zaostanka Švedinja Anna Dahlberg. Med tekači je 22-letni Finec Wenzl presenetljivo ugnal Šveda Bjoerna Linda Linda za tri desetinke, Norvežana Johna Kristiana Dahlha pa za štiri. Oba zmagovalca sta dosegla največja uspeha v karieri, saj doslej na tekma svetovnega pokala še nista stopila na najvišjo stopničko. Slovenka Vesna Fabjan je edina uspešno prestala kvalifikacije, izpadla pa v četrtnfinalu. Favorizirana Petra Majdič je že po tretjem koraku kvalifikacij zadela s palico ob smučko ter s tem palico dobesedno odrezala. Po 200 m so ji dali drugo, vendar je dotele veliko izgubila.

Danes je na programu še sprint dvojic, nato pa se bo svetovni pokal nadaljeval 24. novembra v Bechtoldnu na Norveškem.

Ivanševič in Henninova boljša od zakoncev Agassi

MANNHEIM - Dvorana SAP v Mannheimu je gostila dvoboj po večini upokojenih teniških velikakov. V humanitarnem dvoboku sta zakonca Steffi Graf in Andre Agassi izgubila s Hrvatom Goranom Ivanševićem in prvo igralko sveta Belgijo Justine Henin v dveh nizih s 5:7, 2:6. Dvoboj je na tribunah spremljalo kar 8.000 gledalcev, vsa zbrana sredstva pa so namenjena projektu »Children for tomorrow«.

isti. V prvi vrsti Brazilija, Portugalska in Argentina. Pred kratkim smo odigrali prijateljsko tekmo proti Rusiji, ki je dobra ekipa. Igrali smo neodločeno 2:2 in sam sem enkrat zatrese nasprotnikovo mrežo,« je dodal Leghissa, ki meni, da je Italija nekoliko oškodovana, ker je premalo trenirala na pesku. »Vsakemu nogometnu selektorju dal poseben program, ki je predvideval, da bi trenirali na pesku. Jaz bi torej moral vaditi v Gradežu ali v Lignanu. Te teden pa je bilo precej mrzlo in deževno, tako da razmere za trening niso bile optimalne.« Italija bo v sobotnem prvič krogu igrala proti Urugvaju (ob 11.00). Vse tekme »azzurrov« bodo neposredno prenašali po brezplačnem satelitskem in kabelskem programu Raisportsat. (jng)

Skupina A: Rusija, Mehika, Brazilija, Salomonski otoki; **skupina B:** Portugalska, Iran, ZDA, Španija; **skupina C:** Urugvaj, Italija, Japonska, Senegal; **skupina D:** Nigrijija, Argentina, Združeni arabski emirati, Francija.

NAMIZNI TENIS - Ženska A2-liga

Krasovke za zdaj dosegle maksimalni cilj

Drugo mesto po prvih dveh turnirjih je odlično izhodišče pred nadaljevanjem prvenstva

Kras Zadružna kraška banka je po drugem turnirju namiznoteniške A2-lige, ki se je odvijal v zgoniški telovadnici, z zmago proti Novari utrdil drugo mesto na začasni lestvici, česar so se v društvu ob koncu dvobojev izredno veselili. »Z vsemi igralkami smo nadvse zadovoljni,« je bil komentar športnega direktorja Sonje Milič. »Igrale so skoraj nad pričakovanji in dosegli smo zastavljeni cilj, to je drugo mesto po prvem delu. Vsekakor nas čaka še veliko dela do konca prve faze, ki bo odločala o tem ali se bomo borili za napredovanje ali za obstanek.«

Osnovni cilj, ki so si ga pri Krasu stavili pred včerajšnimi dvoboji, je bil osvojitev vsaj ene točke proti Novari in zaradi tega je pred samim začetkom vladala velika napetost, tako da so vse tri igralke zgoniškega društva stopile pred mizo nekoliko živčne. O tem zgovorno kaže že statistični podatek, da so na prvih treh srečanjih vse tri igralke Krasa uvodne nize prepustile nasprotnicam. Še najtežje delo je imela Katja Milič, ki je kot prva stopila pred zeleno mizo in to proti najboljši igralki Novare Kitajki Geng. Gladek poraz s 3:0 je ni potrili in je v nadaljevanju pokazala veliko mero zagroženosti in po hitrem postopku opravila s Pellegrinijevo. Martina Milič je po pričakovanjih Krasu priigrala dve točki, Helena Helas pa eno. Najlepše srečanje je bilo nedvomno tisto med tujkama. Kitajka Geng je izrazito obramba igralka, ki pa v dolgočenih trenukih zna tudi zelo učinkovito napadati. Srečanje bi se sicer lahko zaključilo po samih treh setih, saj je Halasova v tretjem nizu po vodstvu v setih z 2:0 že vodila s 5:2. Tedaj pa se je obrambna igra Genove obrestovala. Z dolgimi akcijami je spravila iz tira Krasovo tujko in tako uspevala izenčiti stanje v setih. Peti niz je bil izenačen vse do izida 3:3, nato pa je Gengova pristnila na plin in upravičeno osvojila srečanje. »Proti taki igralki kot je Gengova, moraš obdržati koncentracijo vse do zadnje točke,« je komentirala Sonja Milič. Krasove igralke so vsekakor navajačem pripravile prijetno presenečenje, saj so presegle zastavljeni cilj in domov odnesle dve točki, ki sta jim zagotovili drugo mesto na lestvici.

V drugi tekmi dneva so se krasovke pomerile s San Donatesejem. Moštvo, za katerega igra tudi nekdanja Krasova igralka Lisa Ridolfi (vproti Krasu včeraj ni igra-

Krasova »tujka«
Helena Halas se je
v Zgoniku prvič po
dolgem času
spopadla s
Kitajkami

KROMA

la), je vsekakor dokazalo, da ni naključno na prvem mestu. Uvodno srečanje bi Eva Carli skoraj spravila pod streho. Proti tretji igralki San Donateseja Tatullijevi je začela namreč zelo dobro in osvojila uvodna seta, v nadaljevanju pa je popustila in je moralta tako prepusti zmago nasprotnici. Zelo lep in razburljiv je bil ponovno dvoboj tujk. Halasova je z napadalno igro spravila v težave Wangovo in po prvem izgubljenem nizu uspela spreobrniti potek srečanja. Četrти set je bil izredno izenačen in se je odločil pri izidu 6:7 za Wangovo, ko si je Kitajka s tremi res odličnimi žogami priigrala dve točki prednosti. Začetek tie-breka ni kazal najbolje, saj je Wangova povedla s 5:1 in nato celo z 8:3, toda v nadaljevanju je Halasovi z dobrim servisom in agresivno igro ob bučni podpori navajčev uspelo znižati zaostanek na same tri točke (6:9). V končnici pa ji je žal zmanjaklo moči in do konca niza je uspela osvojiti le še eno točko. Tudi Martina Milič je morala priznati premoč nasprotnice. »Tokrat je Miličeva igrala ne-

koliko slabše s forhendom kot bekdom. Dokler je vodila igro, je prisla do točk, ko pa je popustila, je podlegla Cavallijevi, ki je izredno hitra in učinkovita v napadu,« je ocenila Sonja Milič. Dvoboj med Carljevo in Wangovo pa je bil enosmer, čeprav se je Carljeva srčno borila. A nič ne de, če je bil poraz proti San Donateseu gladek, saj prvi cilj prvenstva je bil dosežen, za kar zaslужijo pohvala vse igralke, trener Feng in tudi vodstvo zgoniškega društva.

Izjava po tekmi

Helena Halas: »Proti Kitajkam sem bolj malo igrala. Srečevala sem se le na svetovnih in evropskih prvenstvih, kjer so igralke res zelo kvalitetne. Danes mi je mogoče zmanjkalno nekoliko samozaupanja. Zelo sem zadovoljna, da smo dosegli zastavljene cilje, in sicer, drugo mesto v skupini. Vsekakor mislim, da San Donatese je nepremagljiva ekipe. Dejansko so boljše od nas, toda vseeno se jim lahko enakovredno uparamo.«

Rado Šušteršič

Kras ZKB - Novara 4:2

K. Milič - Gen 0:3 (5:11, 2:11, 2:11); Halas - Puricelli 3:1 (9:11, 11:6, 11:3, 11:5); M. Milič - Pellegrini 3:1 (6:11, 11:2, 11:7, 11:8); Halas - Gen 2:3 (14:12, 11:7, 12:14, 9:11, 7:11); K. Milič - Pellegrini 3:0 (11:7, 11:7, 11:6); M. Milič - Puricelli 3:1 (11:8, 14:12, 6:11, 7:11).

Kras ZKB - San Donatese 0:4

Carli - Tatulli 2:3 (11:7, 11:8, 4:11, 6:11, 7:11); Halas - Wang 2:3 (3:11, 11:4, 11:9, 8:11, 7:11); M. Milič - Cavalli 1:3 (8:11, 11:7, 12:14, 9:11); Carli - Wang 0:3 (5:11, 5:11, 6:11).

Ostali izidi:

Genova - TT Alemanno 0:4; Eppan - San Donatese 1:4; Eppan - TT Alemanno 3:3; Genova - Novara 3:3.

Vrstni red: San Donatese 10, Kras ZKB 8, Novara 4, Genova 3, Eppan 2, Alemanno Turin 1.

Moška C1 liga

Kras - TT Adria 5:3

NOGOMET - V okviru 6. kroga deželnega prvenstva mladincev v skupini C

V Štandrežu so slavili mladinci Vesne

Mladinski derbi je bil predjed za sobotnega v elitni ligi - Začetniki Pomladi niso bili natančni pred nasprotnikovi vrati

BUMBACA

ZAČETNIKI 7:7

Pomlad B - Roianese 5:9 (2:3, 1:2, 2:4)

STRELCI ZA POMLAD: Kovacic 2, Caselli 2, Stojkovic.

POMLAD: Carli, Sancin, Racman, Ferluga, Stojkovic, Caselli, Kovacic, Laschizza, Esposito, Guštin, Puntini, trener Kos.

Začetniki Pomladi so se enakovredno borili, toda na koncu niso

imeli srečje. Glavna razlika med ekipama je bila ta, da so bili gostje veliko bolj natančni pred vrati in so izkoristili skoraj vse priložnosti.

CICIBANI

Na Gorškem

Mladost A - Staranzano 2:3 (2:1, 0:0, 0:2)

STRELEC ZA MLADOST: Caselli 2,

imeli srečje. Glavna razlika med ekipama je bila ta, da so bili gostje veliko bolj natančni pred vrati in so izkoristili skoraj vse priložnosti.

CORMONS - SOVODNJE 7:0 (3:0, 2:0, 2:0)

SOVODNJE: Devetak, Glessi, Vasič, Nikolaj Pavletič, Lakovič, Redžić, Dimitrij Pavletič, Pahor, Tomšič, Zotti, trener Assi.

Na Tržaškem

Pomlad - Ponziana A 0:4 (0:1, 0:1, 0:2)

POMLAD: Dedenaro, Nait, Košuta, Ukmar, Zuppa, Santangelo,

Bicocchi, Dell'Anno, Castellani, Vatovac, trener Tomizza.

Kras - Sant'Andrea D 5:2 (3:0, 0:1, 2:1)

KRASOVI STRELCI: Kocman 2, Vidali, Cherin.

KRAS: Gregori, Perelli, T. Legiša, M. Legiša, Cherin, Kocman, Kosovel, Vidali, Udovič, Suppan, De Castro, Kaurin, trener Pahor.

San Luigi A - Breg 17:1 (8:0, 7:1, 3:0)

BREG: Kofol, Segulin, Žerjal, Glavina, Benčina, Genzo, Giacca, Gruden, Smotlak, Lončar, Tul, trener Stojkovic.

Vesna - Fani Olimpia 0:0

VESNA: Paoli, Majcen, Rovelli, Covarelli, Rossi, Sartore, Nabergoj, Ghersinich, Košuta, Blasi, trener Bencich.

Tržaški derbi Fincantieriju

VČERAJŠNJI IZIDI - Elitna liga:

Fincantieri - Monfalcone 1:0 (strelec: Guida), Gonars - Sevegliano 0:0;

PROMOCIJSKA LIGA: Santamaria - Centro Sedia 1:2 (Stera, Paviz (S), Don), Pertegada - Lignano 0:1; 1. AL: Medea - Pieris 2:2; 2. AL: Opicina - Chiarbola 1:2.

MOŠKA C-LIGA - Derbi v Šandrežu pripadel Sočanom

Testen in S. Černic nerešljiva uganka za Val

Gostitelji nastopili brez obeh standardnih centrov Lojacona in Muccija

Napad Ivana
Černica med
včerajšnjim
uvodnim derbijem
C lige v Šandrežu

BUMBACA

Val Imsa - Soča ZKB Doberdob Sovodnje 0:3 (20:25, 23:25, 16:25)

VAL IMSA: Berzacola 2, Ombrato 14, Lavrenčič 5, Pantič 10, Nanut 2, Sancin 2, Plesničar (L), Corva, Povšič. TRENER: Jerončič

SOČA ZADRUŽNA BANKA DOBERDOB SOVODNJE: S. Černic 11, J. Černic 1, I. Černic 3, Čevedek 8, Testen 17, Braini 8, Košir (L) 1, Škorjanc, Devetak, Juren. TRENER: Battisti

Goriški derbi, ki je uvedel letošnje tretjeljansko prvenstvo, se je iztekel v korist sovodenjskih gostov, ki so v samih

treh nizih igre premagali domače odbojkarje iz Šandreža. Končni izid nekoliko preseneča, četudi velja podprtati, da je Jerončičeva ekipa nastopila brez obeh standardnih bokerjev, Muccija in Lojacona, kateri še ni prejel izpisnice s strani matičnega kluba. Nadomestila sta ju debitant Sancin in Nanut, ki sta svojo vlogo odigrala dokaj solidno. Tretji debitant je bil Lavrenčič, ki pa tokrat se ni izkazal na ravni predprvenstvenih srečanj.

Varovanci trenerja Batističa, ki so nastopili v popolni postavi, so pokazali urejeno igro in so s pomočjo izkušeno-

sti večine igralcev stalno nadzirali potek tekme in obdržali vajeti igre v lastnih rokah. Še posebno učinkovita sta bila krilna napadalca Gregor Testen in Simon Černic, ki sta s preudarnimi napadi pogostokrat prešla oviro nasprotnikovega bloka. Gostje so, v primerjavi z domaćimi igralci, ki so pri napadanju uporabljali predvsem moč, izkoristili številnejše napadne variante, kar je spravilo v težave ne vedno pazljivo obrambo domačinov in ob koncu srečanja so v vsem upravičeno slavili.

Že takoj v začetku prvega niza so gostje pokazali, da je njihova tehnična moč enakomerno porazdeljena glede na igralna mesta, kar so še posebno uveljavili v končnici niza, potem ko je bil izid izenačen vse do 14. točke. Na drugi strani pa so valovci napadali izključno iz krih pozicij, kar je olajšalo delo gestujočih blokerjev.

Tudi v drugem nizu je bil rezultat izenačen vse do 20. točke, ko so si domači odbojkarji prigrali prednost dveh točk, ki so jo kaj kmalu zapravili s pomočjo treh zaporednih neizsiljenih napak.

V tretjem nizu je bilo opaziti, da so se varovanci trenerja Jerončiča že spoprijaznili s porazom, kar je olajšalo pot do zmage razigranim odbojkarjem iz Sovodenja.

Ob koncu srečanja še mnjenje trenerjev.

Zoran Jerončič: »Četudi smo zapustili igrišče kot poraženci, svojim igralcem nimam kaj očitati. Naredili so to kar trenutno znajo, četudi so zaradi igralske neizkušenosti nekoliko preveč občutili odsotnost dveh ključnih igralcev.«

Lucio Battisti: »Igrali smo solidno v vseh osnovnih elementih. Še posebno sem zadovoljen z izvajanjem uvodnega udarca in tudi sprejema, kar je olajšalo delo našemu podajalcu, ki je uspešno zalagal celotno napadalo vrsto.« (J.P.)

Ostali izidi: Basilio - Buia 3:2, S. Vito - Prata 3:0, VBU - Vivil 3:1, Faedis - Pav 3:1.

MOŠKA C LIGA Slogi Tabor Televita ni šlo nič od rok

Slogi Tabor Televita - Cus
0:3 (20:25, 19:25, 15:25)

SLOGA TABOR TELEVITA: Vasilij Kante 14, Peterlin 4, Riolino 11, Slavec 5, Sorgo 4, Vanja Veljak 3, Privileggi (L), Bertali 0, Mirko Kante 2, Paganini 1. TRENER: Bosich

Naše najmlajše društvo Sloga Tabor, ki bo v letosnjem prvenstvu nastopalo pod imenom pokrovitelja podjetja Televita, ni najbolje začelo svoje prvenstvene poti.

Na Opčinah so naši igralci gostili tržaški Cus, ki je sicer novinec v ligi, nastopa pa s krepko spremenjeno postavo v primerjavi z lanskim sezonom. Odlikuje ga odlična obramba, ki vrliva samozavest tudi tolkačem, sploh pa je vsa ekipa zelo živila in je skozi vso tekmo pokazala veliko volje po zmagi.

Sloga Tabor je včeraj zaingrala res slabu in našim igralcem ni šlo od rok čisto nič, od servisa do sprejema, slab je bil blok, ki je le redkodaj ustavljal nasprotnikove napade. Trener Bosich je na vse načine skušal spremeniti potek igre, tudi z menjavami, žal pa se situacija ni spremenila. Kljub vsemu sta bila prva dva seta vsaj občasno izenačena, čeprav so slogaši stalno zasledovali nasprotnike, v tretjem pa je Cus takoj visoko povedel in potem to prednost brez težav upravljal do konca.

Trener Bosich je tako strnil potek tekme: »Igrali so bili prepričani, da bodo z nasprotnikom opravili po hitrem postopku, čeprav sem jih med tednom stalno svaril, da ne bo tako lahko. Ko so videli da gostje dobro igrajo, so postajali iz akcije v akcijo bolj napetji, ta napetost pa jih je pripeljala v povsem nasprotno smer od zaželjene.« (INKA)

ŽENSKA C LIGA Talmassons premočen za slogašice

Volley Talmassons - Sloga

List: 3:0 (25:22, 25:19, 25:14)

SLOGA LIST: Ciocchi 1, Cvelbar 8, Fazarinc 11, Gantar 4, Pertot 5, Alice Spangaro 1, Chirani (L), Maurovich 2, Michela Spangaro 1, Starec 0. TRENER: Maver.

Sloga List se iz Talmassona vrača z gladkim porazom. Domača ekipa je zelo solidna, predvsem pa konstantna in igra zelo umirjeno. To pa je sinoči manjkalno naši ekipi. Od časa do časa so slogašice zaigrala zelo dobro, potem pa so nerazumljivo zapadle v serijo zaporednih napak, ki so nasprotnicam omogočale nizanje točk. Naše igralke so si zelo želete zmage, prevelika želja pa jih je večkrat pripeljala do tega, da so bile preveč »zakrčene« in niso zmorele uveljaviti svoje igre. Trener Maver je na igrišču zvrstil vse igralke tudi v različnih vlogah. Tako je na primer Chiara Fazarinc tekmo začela na korektorskem mestu, na drugega seta dalje pa na krilnem, medtem ko so njeno vlogo izmenično prevzele Fanika Starec, Michela Spangaro in Ivana Gantar, vendar tudi menjave niso pomagale. Sloga List je vsekakor dokazala, da znaigrati, čimprej pa bo treba odpraviti nihanja v igri, ki se v ligi, ki je veliko bolj zahtevna od lanske, krepko maščujejo. (INKA)

Ostali izidi: Biesse - Volleybas 3:0, Virtus - Palazzolo 1:3, Martignacco - Porcia 2:3, Teor - Lucinico 0:3, Menokal - Cormons 0:3, Libertas - Chions 3:1.

Vrstni red: Palazzolo 9, Biesse, Libertas in Porcia 8, Talmassons in Lucinico 6, Martignacco 5, Cormons 4, Virtus in Teor 3, Volleybas 2, Sloga List 1, Chions in Menokal 0.

ŽENSKA D-LIGA - V 3. krogu

Prvi zmagji Govolleyja in Kontovela

Goričanke odpravile nepremegano Reano - Bor Breg: tesen poraz, a še vedno nobene točke in preveč napak

Govolley Kmečka banka - Obi Reana 3:0 (25:20, 28:26, 25:23)

GOVOLLEY KMEČKA BANKA: Manià 9, M. Zavadlav 4, Danielis 6, Uršič 7, Černic 16, T. Visintin 2; Peteanj 1, Bresan 0, Antonič, Alberti, G. Zavadlav, Turus (L). TRENER: Peteanj.

Goriški Govolley je prišel do prve prvenstvene zmage, predvsem pa je v igri bil viden določen napredok, kar je zelo spodbudno za nadaljevanje prvenstva. Dobro so igrale predvsem na mreži, v napadu pa se je izkazala Ilaria Černic (igrala je zelo konstantno), nekoliko slabšče pa so igrale v sprejemu in obrambi, kjer so bile v dolgočenih trenutkih premalo reaktivne. Edina slaba nota srečanja je bila, da so Uršičeva in soigralke v vseh treh setih vodile tudi za 4 točke, toda v končnici jim je zbranost pošla, kar so seveda takoj izkoristile nasprotnice. Vsekakor pohvalno zaslужijo prav vse igralke, saj so se na igrišču borile za vsako žogo in odpravile nasprotnika, ki je bil doslej nepremagan.

Kontovel - Manzano 3:2 (27:25,

23:25, 26:24, 24:26, 15:4)

KONTOVEL: Bukavec 25, Lisjak 7, Pertot 2, M. Saterc 14, Verša 20, A. Zuzič 4; Kapun (L), Micussi 2, V. Zuzič 0, Milič, N. Starc. TRENER: Černe.

Pozitivna sobota tudi za odbojkarice Kontovela, ki so proti Manzanu prišle do prvih prvenstvenih točk. Igra je bila dokaj nihajoča, kot zgovorno kažejo že izidi posameznih setov. V prvem nizu bi lahko bila zmaga veliko bolj gladka, toda v končnici so si naše odbojkarice nekoliko zakomplificirale življenje. Drugi set je kazal

na lahko zmago, toda Manzano je uspel v končnici izenačiti in z dvema odličnima servisoma spraviti pod streho niz. Tretji in četrti set sta si bila zelo podobna, edina razlika je bila v tem, da v tretjem so na koncu obdržale mirnejo kri Kontovelke, v četrtem pa nasprotnice. Peti niz pa je bil povsem enosmeren. Že res, da je Manzano popustil, toda Kontovel v tem delu dejansko ni zgrešil ničesar. Glavni krivec za poraz v drugem in četrtem setu je nedvomno obramba, saj so se varovanke trenerke Cerne na igrišču pomikale prepočasi. Med posameznicami bi tokrat omenili Alenko Verša, ki se je preizkusila kot korektor in je bila v napadu, menjavi vloge navkljub, praktično nepogrešljiva.

Bor Breg Kmečka banka - Cervignano 1:3 (25:20, 20:25, 24:26,

24:26)

BOR BREG KMEČKA BANKA: Legovich 3, Vodopivec 12, Della Mea 10, Colsani 16, Spetič 14, Flego 15; Contin (L), Žerjul 2, Grgić 0, Sadloški 0, Sancin. TRENER: Kalc.

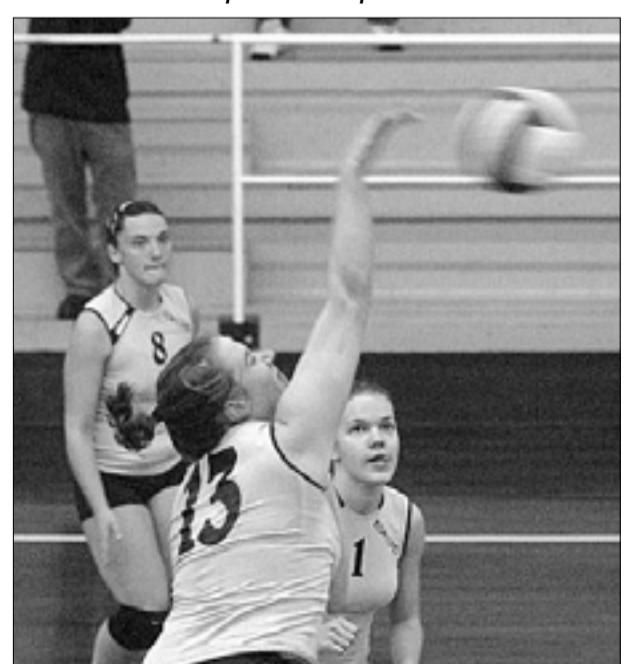
Plave tudi po tretjem krogu ostajajo brez točk, saj še vedno preveč grešilo. Tudi tokrat je sicer sodnik našim igralкам dosodil veliko napak pri podaji, je pa sprejel marsikatero napako pri nasprotni ekipi. To se je najbolj poznalo v tretjem setu, ko je pri rezultatu 24:22 za našo ekipo spregledal, da se je Cervignano žoge do taknil štirikrat zapored. Če bi plave tudi osvojile, bi se verjetno srečanje zaključilo drugače. Sicer pa so naše igralke zelo dobro igrale v prvem setu, ko so prepričljivje vodile od začetka do konca, nato so v

drugem nerazumljivo popustile. Več je bilo napak na servisu in napadu, zaradi napak pri podaji pa so zapravile marsikatero priložnost za uspešen protinapad. V tretjem nizu so naše igralke vodile tudi 21:18 in 24:22, a to ni bilo dovolj za zmagu proti izredno borbenim odbojkaricam Cervignana. Vodopivčeva in soigralke so četrti niz začele izredno agresivno in povedle s 5:0, nasprotnice pa so takoj reagirale in izkoristile napake domačink, ki so bile v tem setu tudi preveč statične v obrambi. Cervignano je vodil že z 17:13 in

23:20, ko je našim igralkam uspelo izenačiti pri 24. točki. To pa je bilo tudi vse, saj so si nasprotnice z dvema uspešnima napadoma zagotovile tretjo zmago. (T.G.)

Ostali izidi: Buia - Fiume Veneto 3:1, Passian di Poredone - Cordenons 0:3, Tarcento - Palizza 3:1, Roveredo - Il Pozzo 3:2.

Vrstni red: Cordenons in Cervignano 9, Obi Reana in Il Pozzo 6, Paluzza in Fiume Veneto 5, Govolley 4, Buia in Roveredo 3, Kontovel in Manzano 2, Passian di PN 1, BorBreg 0.

KROMA

KOŠARKA - V C1-ligi petič praznih rok

Bor Radenska bi lahko v zadnji sekundi še zmagal

Burni zgrešil odločilno trojko - V tretji četrtini Tržačani vodili za enajst točk

San Daniele - Bor Radenska

61:59 (11:13, 25:33, 47:46)

BOR: Krizman 6 (2:3, 2:6, -), Visciano 5 (1:2, 2:4, 0:1), Crevatin 2 (-, 1:3, -), Štokelj 4 (-, 2:3, -), Babich 20 (1:3, 5:6, 3:8), Burni 2 (2:3, 0:3, 0:3), Madonia 4 (2:4, 1:3, 0:1), Kralj 16 (4:4, 6:10, 0:1), Zeriali (-, 0:1, -), Boles; trener Mura. PON: Kralj, Visciano, Štokelj.

Tržaški Bor Radenska se z gostovanjem iz furlanskega kraja San Daniele vrača s tesnim porazom. Peti zaporedni prvenstveni poraz so gostitelji borovcem zadali šele v zadnjih sekundah. Varovanci trenerja Andrea Mure so imeli na razpolago še zadnji napad, toda Burni je bil pri metu izza črte šestih metrov nenanatančen.

Pri dve četrtini sta minili v rahi premoči gostov, ki so vodili tudi za deset točk. Zeleno-beli so igrali dobro v obrambi in domaćinom pustili zelo malo manevrskega prostora. S težavo so branili le košarkarja De Clara, ki je na koncu zbral 19 točk (večji del teh je dosegel v prvih dveh četrtinah).

Bor je vodil z največjo razliko v koših v tretji četrtini (v 25. minutu 30:41). Zatem so se gostitelji oponzirili in uredili obrambno vrsto. Do zadnje minute so dohiteli domaćine (59:59) in bi lahko celo poveli z Babichem, ki je po dobro izdelani akciji zgrešil met iz dobre razdalje. V naslednji akciji je San Daniele imel na razpolago dva prosta meta, pri katerih je bil obakrat uspešen nekdanji košarkar Jadran Max Rossi. Plus dva za Furlane in Bor je imel na razpolago še deset sekund za zadnjo akcijo. Burniju pa ni uspel spraviti žogo skozi obroč in Bor je tako tudi tokrat ostal praznih rok.

Ostala včerajšnja izida: Ljubljana - Montebelluna 64:66, Spilimbergo - Eraclea 74:71.
Danes: Pool Venezia - Corno di Rosazzo, Roncade - Vicenza, Marghera - Virtus Udine, Cordenons - Virtus Padova, Codroipese - Caorle

Stefano Babich je bil z 20 točkami najboljši strelec Bora Radenske

KROMA

KOŠARKA - Moška D-liga

V Trstu prvi poraz Brega

Brežanom so poše moči v podaljšku - Kontovel Sokol zamudil priložnost v Tržiču

Pall. Monfalcone - Kontovel

Sokol 71:53 (20:19, 35:28, 50:45)

KONTOVEL SOKOL: Paoletič 17 (4:4, 2:7, 3:7), Doglia 2 (-, 1:3, 0:1), Godnič 9 (1:2, 4:7, 0:3), Budsin 7 (1:2, 4:7, 0:3), Lisjak 4 (-, 2:8, 0:2), Sossi sr. 4 (-, 2:5, 0:1), Adamič 2 (-, 1:4, -), Rogelja 4 (2:2, 1:3, -), Gantar 4 (2:2, 1:2, 0:1), Emili n.v., Bukavec n.v., trenerja Šušteršič In Starc.

Monfalcone je bil bleda senca ekipa, ki je pred dvema letoma dosegla napredovanje v C2 ligo, vseeno pa so bili njeni izkušeni igralci (kar štiri okoli 40. leta starosti) na koncu boljši od združene ekip. Kontovel Sokol ni igral slabo. Tri četrtine tekme je bil enakovreden tekme. V prvi četrtini sta se ekipi izmenjavali v vodstvu, nato so Tržičani prevzeli pobudo, a so jih gostje v tretji četrtini ujeli in tudi prehiteli (40:43), žal pa prednosti nato niso povečali, ko je žoga po metu za tri točke dvakrat poplesala nad obročem. Monfalcone je reagiral, v zadnji četrtini (delni izid 21:8) pa popolnoma prevladal. V tem delu je Kon-

Jan Godnič se je dobro boril

KROMA

tovel Sokol svoj prvi koš dosegel še v 8. minutu, ko sta do konca tekme manjkali dve minute in 50 sekund! Na zatožnih klopih je takrat predvsem met, ki je bil žal povsem nezadosten (skupno 20:64 iz igre), trojke je zadeval edinole Paoletič. Drugače pomljena vrsta Šušteršiča in

Starca ni igrala slabko. Obrama (kar 21 pridobljenih žog, zlasti z Adamičem, Budinom in Lisjakom) je bila na mestu in tudi v napadu so fantje izgubili manj žog kot ponavadi (13). Mladi Marko Gantar je imel kot playmaker visoko minutajoč in je ekipo vodil preudarno, hrabro kot se doslej še ni pa se je boril tudi Jan Godnič. Nikakor ne gre obupati.

San Vito - Breg 84:76 po podaljšku (17:16, 32:31, 47:49, 66:66)

BREG: Sila 8 (-, 1:2, 2:6), Ciacchi 19 (9:9, 5:11, 0:4), Widmann 2 (-, 1:2, 0:3), Škorja 8 (-, 4:9, 0:2), Križman 22 (1:9, 6:9, 3:5); Cerne 4 (-, 2:4, 0:2), Puzzer, Jevnikar 13 (5:9, 4:6, 0:1), Udovič (-, -, 0:1), Grazioso (-, -, 0:1), Oblak, trener David Pregar. PON: Škorja (42').

Breg je na neugodnem igrišču šole Rismundo izgubil derbi kola proti San Vito. Brežani so tekmo začeli nezbrano: v prvih minutah so nasprotniki to izkoristili in takoj zbrali osem točk na skoka (15:7). Pregarčevi fantje so takoj strnili svoje vrste, nadoknadiли zamujejo in celo povedli pri izidu 17:19 na začetku druge četrtine. Žal pa so zatem spet zaigrali kot v prvih minutah in omogočili domaćinom, da spet povedeo. S tremi zaporednimi pridobljenimi žogami in protinapadi Ciacchija pa so gostje spet izenačili (31:31). Oba trenerja sta skušala preliscičiti nasprotnika z različnimi conskimi obrambami in občasno z agresivnim presingom. Tako je sredi tretje četrtine svetlobna tabla dalj časa kazala rezultat 38:38, razlika med ekipama pa je ostala majhna vse do dvainštridesete minute, ko so Brežani dosegli najvišje vodstvo (47:51). Nekaj izgubljenih žog je nato pripomoglo k preobratu v korist domaćinov. Gostitelji so povečali prednost na osem točk tri minute pred predvidenim zaključkom tekme, ko je stopil v ospredje Križman, ki je z dvema zaporednima trojkama in košem po assistenci Sile izsilil podaljšek.

V dodatnih petih minutah je prišla na dan utrujenost Bregove peterke, tudi nekaj dvomljivih sodniških odločitev pa gotovo ni pripomoglo k zmagi Pregarčevih varovancev. Končna razlika osmih točk pa gotovo ne odraža razlike med ekipama, saj sta bili ekipi skozi celo tekmo povsem enakovredni. (Mitja Oblak)

Ostali izidi: Newport Fly GO - Romans 68:82, Radio Gorizia Uno - Drago Basket 84:77, Isontina - Poggi 2000 62:77, NAB - Don Bosco 71:64, Fogliano - Goriziana 77:102

ODBOJKA - Moška D-liga

Slogaši odlično pričeli Olympia bi lahko dosegla več

Sloga - San Quirino Volley
Pordenone: 3:2 (15:25, 25:20, 20:25,
25:19, 15:10)

SLOGA: Cettolo 9, Iozza 12, Romano 8, Rožac 15, Strain 7, Taučer 1, Rauer (L), Jakob Šček, Jernej Šček 11, Strain. TRENER: Strain.

Slogaši so odlično začeli svojo pot v D ligi in po ogorčenem boju osvojili prvi prvenstveni točki. San Quirino je sicer noviec v ligi, saj je lani napredoval iz prve divizije, njegovi igralci pa so vse prej kot neizkušeni in povprečna starost standarde šesteke je včeraj bila trideset let in pol. Nekateri med njimi so pred leti nastopali celo v B ligi. Slogaši so na igrišče stopili z izredno visoko mero treme in se nizakor niso mogli zbrati, kar se je poštevano poznalo na njihovi učinkovitosti. Zelo slab sprejem in povprečna obramba sta povsem onemogočila vsako uspešno igranje in gostje so brez najmanjših težav nizali točke in povedli že z 22:9, tako da je bilo seta kaj kmalu konec in vse je kazoalo, da se Slogi obeta pravi polom. V nadaljevanju pa so se stvari na igrišču pov-

sem spremenile. Trener Peterlin, ki na klopi nadomešča trenerja in igralca Igorja Straina, je spremenil postavo, Matjaža Romana dal na korektorsko mesto, Jernej Šček pa je vstopil kot krilo. S tem se je okrepila Slogina obrambna vrsta, izboljšal sprejem pa tudi v napadu in bloku so slogaši bistveno izboljšali svojo učinkovitost. Drugi set so osvojili brez težav, tretji se jim je po izenačenem boju izmaznil v končnici, v preostalih dveh pa so zbrano in odločno igro povsem nadigrali svoje nasprotnike. Če izvzamemo prvi set, smo s prikazano igro res zadoljni, še zlasti pa so se izkazali Rožac z učinkovitim blokom, ter obe krili, Jernej Šček in Denis Iozza. (INKA)

**Fincantieri - Olympia 3:1 (17:25,
25:23, 27:25, 25:20)**

OLYMPIA: F. Hlede 3, Faganel 25, Terčić 15, Klanjšček 4, Dornik 4, Maraž (L) 1, Lango 8; Sfiligoj 1, Bernetič 7, Mančič J. Hlede, Devetak. TRENER: Conz.

Olympia je verjetno zamudila v Tržiču lepo priložnost, da bi vknjižila prvo zmago. Prvi set je osvojila gladko. Za Tržič

sta od drugega seta dalje igrala tudi veterana Geotti in Margot, vseeno pa je bila Olympia na začetku boljša. Žal je v končnici naredila preveč napak pri servisu in napadu, tako da se ji je set nerodno izmaznil, kasnejši dogodki pa so pokazali, da je bila ta faza tekme verjetno odločilna za končni razplet. V 3. setu je Fincantieri povedel s 6:1, vodil pa je tudi s 17:10 in celo 24:20. Po štirih dobrih servisih Faganelja je Olympia stanje celo izenačila, naslednji servis pa je za malo končal v out. Olympia je sicer spet izenačila na 25:25, a so nato prevladali nasprotniki. V četrtem setu je Olympia vodila do izida 18:15, nato pa je Fincantieri dosegel kar sedem zaporenih točk, pomagala pa ni niti zamenjava korektorja Langa z Bernetičem.

Skratka, Olympia je lahko žal, da ni osvojila niti ene točke, tolaži pa se lahko z dobrim nastopom svojih mlajših igralcev.

Ostali izidi: Broker Ts - Rigutti 0:3, Porcia - Cordenons 3:0, Aquileia - Pallavolo Ts 0:3. **Danes:** Club Altura - Cervignano.

Obvestila

AŠD-SK Brdina organizira dvodnevno smučanje na ledenukui Moltaller v petek 2. in soboto 3. novembra. Za informacije in prijave lahko kličete na številki 348 8012454 in 347 5292058. Vljudno vabljeni vsi člani in prijatelji.

SK DEVIN nadaljuje z vpisovanjem jesenskih smučarskih tečajev vsako soboto po dve ure na plastični stezi v Nabrežini. 3. izmena: 10.17, 24/11 in 1/12/2007. Informacije 040 209873 in 338 8621592 (Janja).

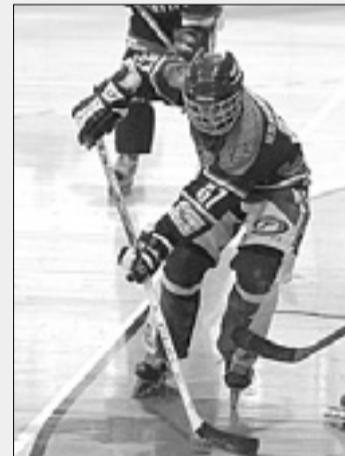
AŠD ZARJA športni center v Bažovici, prireja telovadbo z drobnim orodjem in Pilates za dekleta, vsak četrtek, od 19.30 do 20.30. Prav tako prireja krepljene vaje in rekreatijsko za moške, ob torkih in petkah, od 17.30 do 18.30. Za prijave in informacije: 339-2447832.

SHINKAI KARATE KLUB obvešča, da potekajo redni treningi za otrocke vsak torek in petek, v zgornjski telovadnici, od 16. do 18. ure; za odrasle so treningi ob sredah (od 19. do 21. ure) in petkah (od 18. do 20. ure).

AŠD SOKOL sporoča, da se nadaljuje vpis za vadbo mini motorike za letnike 2003 in 2004 ob sredah od 16.15 do 17.15 in motorike za letnike 2000 - 2001 - 2002 ter tudi 1999 ob pondeljkih od 17.30 do 19.00 v telovadnici v Nabrežini. Vabljeni vsi otroci.

AŠD SOKOL vabi vsa dekleta letnikov od 1993 do 1997 na igranje ob dojke. Za vse potrebne informacije poklicati Cirilo 335-5313253 ali Lajris 348-8850427.

HOKEJ IN LINE Asiago boljši od »Kwinstov«

Polet Kwinst ZKB - Asiago
2:9 (1:3)

STRELCA ZA POLET: D. De Iacco (9. min.) in Fajdiga (28.).

POLET KWINST ZKB: Marchioro (M. Kokorovec), Poloni, S. Kokorovec, Ferjančič, Battisti, S. Cavalieri, Lončar, D. Fabietti, Fajdiga, A. Fabietti, G. Cavalieri, Mi. Kokorovec, D. De Iacco, trener Ferjančič.

Državni prvak Asiago je v četrtfinalu državnega pokala po pričakovanjih zmagal na Općinah. Gostje so potrdili, da bodo tudi letos najresnejši kandidat za osvojitev naslova, pri poletovcih pa so prisile do izraza določene pomanjkljivosti v obrambi. Gostje so povedli že v tretji minutah, v 9. pa je stanje izenačil De Iacco, do konca polčasa pa je Asia- go še dvakrat zadel. V drugem polčasu so gostje dosegli še 4 dva zadetka, na 5:2 pa je znažil Fajdiga. Do konca tekme so gostje še štirikrat zatresli Marchiorovo mrežo, sicer pa je treba Poletovega vratarja pohvaliti, saj je preprečil, da bi bil poraz še hujši. Nekaj več zadetkov bi lahko dosegli tudi openski »konji«, a so bili pri streljah na vrata prema natančni.

Povratna tekma bo v četrtek v Sandrigu, poletovci pa upajo, da bodo igrali boljše.

VREMENSKA SLIKA

C 990   **A** 1000 - 1010 - 1020 - 1030

Temperature zraka so bile izmerjene včeraj ob 7 in 13 ur. Proti nam pritekajo od zahoda občasno vlažni tokovi. Severno in vzhodno od nas je višinsko jedro hladnega in vlažnega zraka, ki se pomika proti vzhodu. Ponoči bo začel nad naše kraje od severozahoda pritekati bolj suh zrak.

DOLŽINA DNEVA
Sonce vzide ob 7.38 in zatone ob 16.59. Dolžina dneva 10.21.

LUNINE MENE
Luna vzide ob 18.06 in zatone ob 9.49.

PLIMOVANJE
Danes: ob 4.14 najniže -23 cm, ob 10.24 najviše 54 cm, ob 17.08 najniže -56 cm, ob 23.41 najviše 21 cm.
Jutri: ob 4.47 najniže -12 cm, ob 10.55 najviše 44 cm, ob 17.50 najniže -47 cm, ob 23.31 najviše 23 cm.

BIOPROGOZOZA
Spanje in noči na ponedeljak bo moteno. Priporočamo večjo previdnost.

MORJE
Morje mirno, temperatura morja 16,1 stopinje C.

TEMPERATURE V GORAH °C

500 m	12	2000 m	2
1000 m	10	2500 m	0
1500 m	5	2864 m	-2

UV INDEKS
Ob jasnom vremenu bo UV indeks po nižinah sredi dneva 4,5 in v gorah 5,5.

Vremenska napoved Hidrometeorološkega zavoda R. Slovenije in deželne meteorološke opazovalnice ARPA OSMER

VREME, ZANIMIVOSTI

rahel dež **zmeren dež** **močan dež** **nevrite** **veter** **megla** **rahel sneg** **zmeren sneg** **močan sneg** **topla fronta** **hladna fronta** **okluzija** **izobara** **C sredisce ciklona** **A sredisce anticyclona**

NAPOVED ZA DANES

Povečini bo spremenljivo ali oblačno. Ponekod ni izključeno kratkotrajno rosenje.

Na Primorskem bo zmerno oblačno in suho vreme. Drugod bo oblačno, občasno bo rahlo deževalo. Popoldne bo dež ponehal, zvečer tudi v vzhodni Sloveniji. Najniže jutranje temperature bodo od 5 do 10, ob morju 12, najviše dnevne od 9 do 14, na Primorskem do 18 stopinj C.

NAPOVED ZA JUTRI

Povečini bo spremenljivo, v predalpah oblačno. Več slojaste oblačnosti bo v južnejših nižinskih predelih in ob morju v jutrišnjih urah. Ponekod bo lahko zamegljeno ali bo prehodno nastala megla.

Jutri bo pretežno jasno, zjutraj in dopoldne bo po nižinah megla ali nizka oblačnost. Popoldne se bo v zahodnih krajih postopno pooblačilo. V torek bo oblačno, čez dan bo pričelo deževati.

DOPIS IZ PARIZA

Umetnost in ženskost: Pogledi mlade kiparke Aime

V Parizu se stalno nekaj dogaja: koncerti, razstave in predstave, klasične ali alternativne, v gledališčih ali manjših dvoranah. V številu manifestacij prekaša francoska prestolnica celo New York, toda - ali pomeni kvantitetu tudi kvaliteto? Na razstavi sodobne umetnosti v Chatouju (okolica Pariza) sem se pogovorila z mlado kiparko, Aimo. Osebni razvoj, pogled na svet, na umetnost.

»S kiparstvom sem se začela ukvarjati po končani maturi, ko sem si vzela leto dni za razmislek. Gotovo je bilo to že v meni, že kot najstnik sem bila kreativna, toda tisto leto sem se res odločila za to pot, vpisala sem se na šolo likovnih umetnosti in se specializirala v obdelavi sintetičnih surovin. Po končanem študiju sem delala v ateljeju umetnika, to mi je omogočilo še dodatni razvoj, in kmalu nato sem si uredila svojo delavnico. Od vsega začetka sem obravnavala temo ženske oziroma ženskosti. Verjetno drži, da umetnik v svojih delih upodablja samega sebe: tudi sama govorim o sebi in svojem svetu, umetnine so del mene, vse izvirja iz moje percepcije sveta, ženskosti, senzualnosti... Svoje figure doživljjam v določenem kontekstu in tako sem občutila potrebo, da skulpturo postavim na platno in ji dam določeno ozadje. Vsaka kreacija je svet zase s sporočilom. Žensko telo je ena izmed klasičnih tem v kiparstvu, sicer pa v mojih delih ne gre za posnemanje realnosti, ampak za čustva, za idealzacijo: pri ljudeh bi rada vzbudila emocije, domišljijo. Nakažem, ne pa pokazem. Akt je lahko erotičen, naraven, vulgaren; odvisno je vse od tega, kako stvar predstavimo. Naša družba ima še veliko tabujev v odnosu do telesa, to je tista puristična dedičina. Na eni strani lahko vidiš marsikaj marsikje, druga stvar pa je odnos večine. Sicer moram priznati, da so moje kreacije všeč tako moški kot ženski publiki.«

»Kolaž, barve, surovine... Sama delam z različnimi materiali: na začetku sem uporabljala sintetične surovine, nato pa sem prešla na naravne, kot so zemlja, les in kamen. Do te sprememb je prišlo med potovanji, ki niso bila mišljena študijsko, ampak kiparstvo je del mene. V Senegal, v zakotni vasi, sem prišla v stik z lokalnimi umetniki in se naučila tradicionalne tehnike obdelave gline; tu sem spoznala, da z naravnimi surovinami globje občutim svoja dela in izrazim čustva. Med potovanji sem se soocila z različnimi načini življenja in mislenja. V Novi

Zelandiji, na primer, sem občutila globoko povezanost in spoštovanje do narave, ki sta se pri nas izgubili. Predvsem ko živiš v velemestu, kaj kmalu pozabiš na to primarno povezanost z naravo; narava je zreducirana na tista tri drevesa ob pločniku, ki ti skoraj neopazno oznanjajo spremebno letnega časa. In nenazadnje sem na potovanjih spoznala drugačno razpoloženje na umetniški ravni, drugačno energijo in kreativnost. V Franciji ni več tiste želje, moči, volje, vse je postal superficialno, ni več umetnikov, ki bi res hoteli iskat, pokazati nekaj močnega. Umetnost je tista, ki je vedno pretresla družbo, ki je doprinesla spremembe, danes je vse zreducirano na poziranje in zaslujek. Seveda so izjeme, toda Pariza kot centra umetnosti že zdavnaj ni več. Tudi zaradi tega ali predvsem zaradi tega si želim iz Francije, rada bi delala v različnih državah. Kljub težavam se vrata odpirajo: decembra in januarja imam razstavo v New Yorku. Nato bomo videli.«

Ko bi hoteli kaj več zvesteti o Aimi vam svetujem, da obiščete spletno stran www.aima-artiste.com.

Nudimo tehnično in pravno pomoč pri nakupu in prodaji ter možnost kredita z dogovorjenimi bankami.

Nudimo tehnično in pravno pomoč pri nakupu in prodaji ter možnost kredita z dogovorjenimi bankami.

Politika, kronika, kultura, šport...
Vsakdanja zgodba sveta se odvija s hitrostjo tekme,
neprekinjeno in presenetljivo.
Primorski dnevnik jo zapisuje že 50 let, vsak dan.
Naročite se, stopite v igro!

Storite to čimprej: **do konca leta 2007** bodo vsi novi
naročniki prejemali dnevnik na dom **povsem brezplačno!**

Znižana naročnina za **leto 2008 znaša 195,00 evrov**
in jo je treba poravnati najkasneje do 31. januarja 2008.
Vsak izvod časopisa Vas bo torej stal samo **0,65 evra!**

Za vse naročnike, nove in stare, smo tudi letos
pripravili prijetna presenečenja.
Vse leto pa bodo lahko **brezplačno**
objavljali male oglase in čestitke.

Ne zamudite priložnosti!

Brez prestanka.

Znižano naročnino za leto 2008 se lahko plača do 31.1.2008:
z nakazilom na enega od sledčih tekočih računov na ime PRAE srl – DZP d.o.o:

- › na pošti na račun Št. 11943347
- › Pri naslednjih bančnih zavodih:
  - Banca Antonveneta Trst, ag. 8 – št. računa: F 05040 02208 00000011366X
  - Banca di Cividale - Kmečka banka sedež v Gorici – št. računa: E 05484 12401 001570404860
  - Banca di Cividale - Kmečka banka - podružnica Trst – št. računa: O 05484 02200 004570422289
  - Nova Ljubljanska banka - podružnica Trst – št. računa: P 03018 02200 010570002197
  - Zadružna banka Doberdò in Sovodnje – št. računa: R 08532 64560 000000019102
  - Zadružna kraška banka – št. računa: F 08928 02203 010000010730

na upravi Primorskega dnevnika v Trstu in Gorici

▲ ZA NAKAZILA:

▼ ZA INFORMACIJE:

Trst: 040 7786300
Gorica: 0481 533382
www.primorski.it

